Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 230 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

26. IV 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● 30 ДИН. ● БРОЈ 2052

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

АМЕРИКА

I. КОЛО

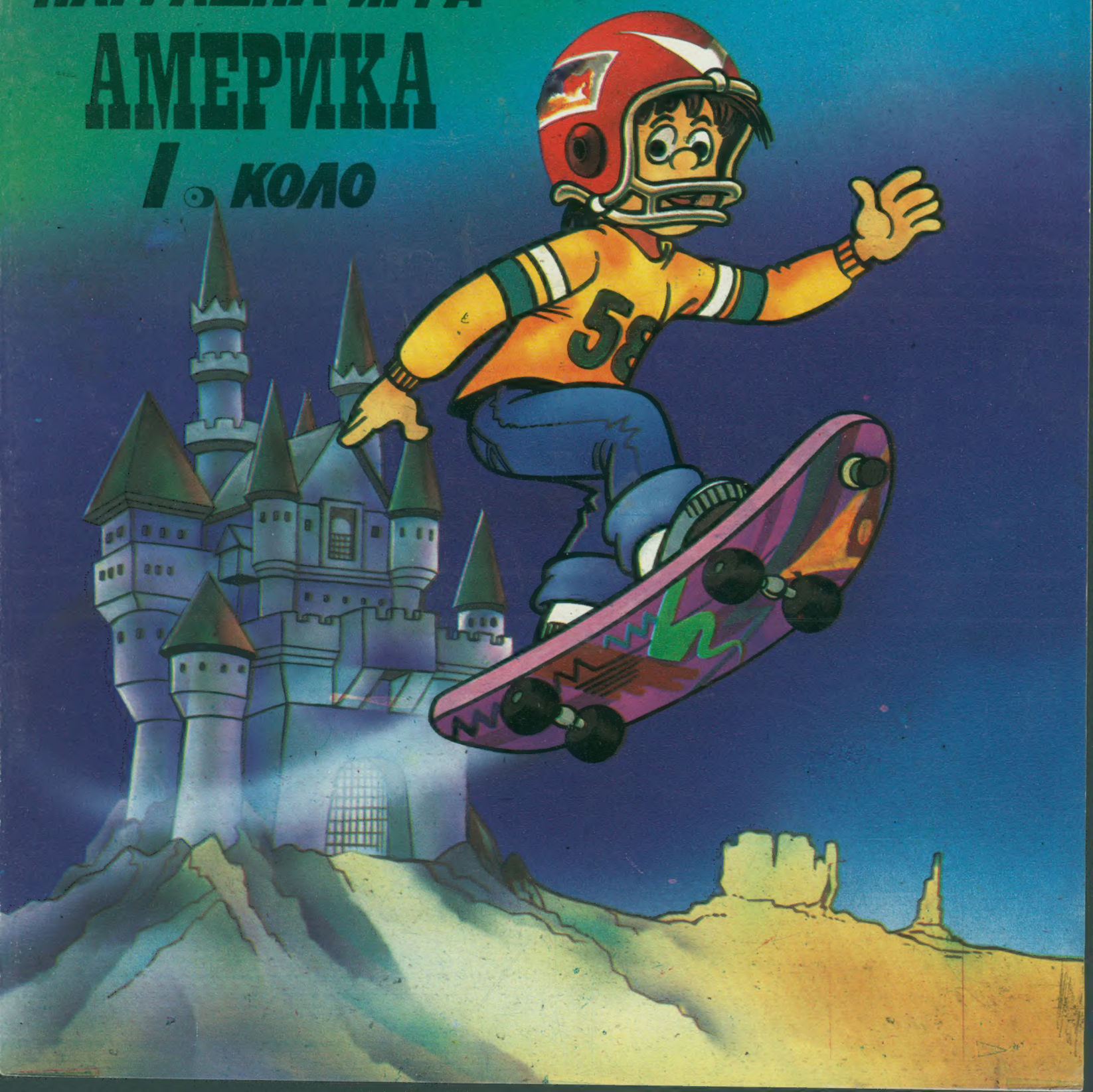

Веровали или не!

СТАЛАГМИТ

ИЗ ПЕКИНЕ ЕЛЕИТЈА НА ОСТРВУ КРИТУ ИМА ОБЛИК МАЈКЕ КОЈА У НАРУЏЈУ ДРЖИ ДЕТЕ. СТАРИ ГРЦИ СУ ГА ПРИХВАТИЛИ КАО КИП БОГИЊЕ, ОБОЖАВАЛИ СУ ГА И МОЛИЛИ МУ СЕ.

ПУРПУРНА КРАБА

У ОДНОСУ НА СВОЈУ ТЕЖИНУ, ИМА СНАГУ КОЛИКО И ДО ЉУДИ.

ЉУДСКО УВО

МОЖЕ ДА РАЗЛИКУЈЕ БЛИЗУ 400 000 РАЗЛИЧИТИХ ЗВУКОВА.

ЉУСКЕ ОД НОЈЕВИХ ЈАЈА

БУШМАНИ ИЗ ПУСТИЊЕ КАЛАХАРИ, У АФРИЦИ, КОРИСТЕ КАО ПОСУДЕ ЗА ВОДУ.

ШИШКЕ

У ОБЛАСТИ НАГА, У ИНДИЈИ, ДЕВОЈКЕ НОСЕ ШИШКЕ КАО ЗНАК ДА СУ НЕУДАТЕ.

КУКА ОД КАРАТА

КОЈУ СУ НАПРАВИЛИ ПОЛ ВАРШНАУЕР И ПОЛ АДЛЕР, СТУДЕНТИ НОРИС УНИВЕРЗИТЕТА У ИВЕНСТОНУ (ДРЖ. ИЛИНОЈ, САД), ИМАЛА ЈЕ 50 „СПРАТОВА", А ЗА ЊУ ЈЕ УТРОШЕНО УКУПНО 7725 КАРАТА.

СОЛОН

АТИНСКИ ЗАКОНОДАВАЦ ИЗ VI ВЕКА ПРЕ НОВЕ ЕРЕ, ЗАБРАНИО ЈЕ ПРОДАЈУ МИРИСА ЈЕР ЈЕ СМАТРАО ДА ГА И МУШКАРЦИ И ЖЕНЕ ПРЕТЕРАНО КОРИСТЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● фосил праисторијске животиње еускелосауруса дугачак 15 метара и висок девет, стар преко 190 милиона година, откривен је на једном приватном имању у Јужној Африци.

●●● стонога дугачка 25 центиметара наранџасте боје са црним пругама изазвала је праву панику у једној лондонској пошти измилевши из пакета који је приспео из Индије, а био је упућен једном продавцу кућних љубимаца. Уз нешто вриске овај „љубимац" је ухваћен и смештен у лондонски зоолошки врт.

●●● кроз две године путници на интерконтиненталним летовима моћи ће да обављају телефонске разговоре у авионима, то јест из ваздуха. О томе су управо постигле споразум чланице европских телефонских компанија и све заједно одлучиле да посао око увођења ваздушних „ало, ало" веза повере систему „Франс-Телеком".

●●● Зимбабве је најуспешнија афричка држава у погледу контроле рађања јер у тој десетомилионској земљи чак више од трећине становништва користи савремене методе за контрацепцију.

●●● у пекиншком зоолошком врту приређено је право славље када се, после успешног оплођења „из епрувете", излегао жив и здрав мали ибис! Та врста чапље прекрасног белог и наранџастог перја још до пред крај прошлог века често се виђала на небу Јапана, Кине, Кореје, Русије и других азијских земаља, да би током сто година дошла на руб опстанка. Процењује се да још једва гридесетак ибиса постоји у слободи на целом пространству Кине.

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ЗАР БАШ МОРАМ НА ИЗЛОЖБУ?

МОРАШ! ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ И ТИ МАЛО ОБРАЗУЈЕШ!

ИЗЛОЖБА ПОП АРТ

ПА ЈЕ Л' ОВО ИЗЛОЖБА ИЛИ САМОПОСЛУГА?

ПССССТ! НЕМОЈ ДА СИ НЕУКУСАН!

БУБЕЧ

1

ПОГЛЕДАЈ! ОВО СЕ ЗОВЕ „ЛИНИЈА ЖИВОТА"!

ХМ...

1

2

ОВО СЕ ЗОВЕ „ПОСЛЕ БРАЧНЕ СВАЂЕ"! КАКВА ИДЕЈА! КАКАВ ПЛАСТИЧНИ ПРИКАЗ!

ХМ...

ПРВА НАГРАДА 10.000 ДИН.

ЈЕ Л' ВИДИШ КАКВЕ СУ ТАЈНЕ У УМЕТНИЧКИМ ДУШАМА?

ХМ...

А ЈЕ Л' БИХ И ЈА МОГАО ДА ИЗРАЗИМ ТАЈНУ СВОЈЕ ДУШЕ?

НАРАВНО!

ДОНЕСИТЕ БРЗО РОЛНУ ПАПИРА И МОЈ ФОТО - АПАРАТ!

11-13

ЕВО ПАПИРА!

ХМ... МИСЛИМ ДА ЋУ МОРАТИ ДА ПУСТИМ БРАДУ!

ЕВО ТИ АПАРАТ!

© 1966 Walt Disney Productions World Rights Reserved

СЛЕДЕЋА ТУРА ЈЕ МОЈА!

КЛИК!

WALT DISNEY

5000 ГОДИНА ПОРЕЗА

ПАРЕ НА СУНЦЕ

Порези су постојали још у библијска времена. Тако је опште позната прича о динарији (динар – римски сребрни новац) кад су Исусу лукаво поставили питање о томе је ли оправдан порез који се у то време уместо јудејској држави плаћао омрзнутим римским освајачима. Исус се извукао из ове незгодне ситуације и дао онај чувени одговор: „И тако дајте цару царево, а Богу Божје".

Већ у Христово време порез је постао врло распрострањен начин прикупљања новца за државну касу с изванредном организацијом убирања о чему сведочи чињеница да су наредбе о дажбинама од Рима до Сирије стизале за само две недеље!

Грешно занимање

У античким државама, Риму, Атини, Спарти, Теби, порези су убирани врло ретко осим кад би држава запала у крајњу оскудицу. Крупни подухвати, нарочито градитељски, изводили су се уз помоћ робова, а рад на државним пословима сматрао се чашћу, па су они који су заузимали неке положаје све трошкове надокнађивали дрешећи сопствену кесу. А кад би античко друштво затражило од својих грађана непосредне услуге а не новац, то се као и порез сматрало чином потчињавања, док се наплата изједначавала с отимачином.

У исто то време врло су се брижљиво убирале царине, таксе и други порези од трговаца: при уласку кроз градска врата, на пијацама и у морским лукама. Међутим, они који су се бавили прикупљањем дажбина нису уживали никакво поштовање својих суграђана. У Новом завету помињу се више пута раме уз раме са грешницима.

Не жање се жито по Месецу

Један од најпознатијих и најстаријих пореза, још из библијских времена, била је

НИЈЕДНА ДРЖАВА НЕ МОЖЕ БЕЗ ДАЖБИНА И СВАКА ИХ ВРЛО САВЕСНО УЗИМА ОД СВОЈИХ ГРАЂАНА. ИСТОРИЈА, МЕЂУТИМ, ПОКАЗУЈЕ ДА ШТО ЈЕ ВЛАСТ МУДРИЈА ТО ЈЕ И ЗАВЛАЧЕЊЕ РУКЕ У ЏЕП ПОДАНИКА РАЗУМНИЈЕ

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

десетина која веома подсећа на аренду (закуп): сељак је добијао земљу на обрађивање за шта му се узимао десети део укупне жетве. Десетина се показала толико жилава да се одржала све до 19. века. По сведочанству једног свештеника из Кронберга (Немачка) сељаци су понекад жели жито ноћу да би прикрили праву количину прихода, а самим тим смањили и десетак.

Верујте ми на реч

У старом Риму величина пореза који се називао цензус одређивали су сваких пет година високи чиновници – цензорес. Грађани Рима окупљали су се на Марсовом пољу изван града и под свечаном заклетвом давали цензорима изјаву о броју чланова породице и имовном стању. Ове изјаве – professio – служиле су као основа за попис грађана. На основу ових спискова цензори су одређивали колики ће порез ко платити.

Порез на ваздух

У Византијској империји постојало је више од двадесет разноврсних пореза који се, срећом, нису плаћали сви истовремено. Главна дажбина била је такозвана анона, мешавина земљишног пореза и главарине. Скупљан је и данак на грађење бродова, опремање војника оружјем, на куповину коња, на регруте и много шта друго, а постојала је и гомила глоба које је византијски историчар Прокопије из Цезареје све заједно назвао именом „порез на ваздух". Инвентивност византијских владара да попуне своју касу заиста није знала за границе: порез се плаћао на мерење воћа и поврћа као и других прехрамбених производа, а постојао је и тзв. „лакатни порез" за сваки метар измерене тканине!

Порез на завесе

Средином 14. века грађанин Фиренце упутио је властима следећу жалбу: „Ако не смањите намете и дажбине, избиће побуна јер овде влада велика беда..." И заиста, за овај италијански град у средњем веку не би се могло рећи да је био порески рај. Његови становници су уз порез на врата плаћали и путарину, обалски данак, пијачарину, складиштарину плус масу такозваних индиректних пореза у зависности од потрошње и коришћења услуге. Ко год је хтео да отвори радионице морао је да плати порез, али трговци су га плаћали и на изложе плус допунски намет на платнене засторе који су их лети штитили од сунца.

Шта је Фиренцу терало да тако немилосрдно завлачи руку у џеп својих грађана? Разлог за прекомерно опорезивање била је пре свега освајачка политика коју је Фиренца спроводила уз помоћ најамне војске. Реч „солдат" и потиче од италијанске „soldi" што значи новац. У ствари, управо су војник и скупљач пореза и створили онај механизам који се данас назива државом. Порезник је хранио војника, а војник је бранио свога храниоца „фискала", како су по угледу на становнике Бранденбурга (Пруска) сви почели да називају сакупљаче пореза и уопште људе који раде са државним парама.

Порез на браду

Велики реформатор Русије Петар I, који је владао почетком 18. века, трудио се да своју земљу извуче из опште заосталости и уведе је међу европске велесиле. Своје реформе он је проводио упорно, енергично и окрутно, ломећи немилосрдно сваки отпор. Пооштрио је искоришћавање кметова који су морали да кулуче на великим грађевинским подухватима (копање канала, подизање Санкт Петербурга), а они су постали и главни носиоци нових пореских терета. Између осталог, Петар је опорезовао и ношење браде... Сељаци су стога дигли више устанака у разним крајевима Русије.

Они су издали „Енциклопедију"

Порезници су постали нарочито значајни крајем 16. века кад се у Европи појавила могућност да се изнајме права (концесије) на експлоатацију рудника, грађење бродова или чак на само прикупљање пореза, рецимо мостарину. Право за сакупљање дажбина износило се на јавну продају на трговима и ко би дао највишу цену њему би право и припало. Наравно да се онда порезник, користећи ауторитет државе, трудио да не претрпи губитак и врло марљиво прикупљао дажбине. На једном старом плану Париза из тог времена виде се зидине којима су порезници опасали град да нико не би могао да измакне њиховом будном оку. Због користољубља и неправедности порезнике су мрзели и у градовима и у селима. Међутим, порески систем у исто време погодовао је да се створи један слој способних пословних људи а

ПАРЕ НА СУНЦЕ

државу помагао да прође са малим бројем чиновника и контролора. Међу онима који су финансирали објављивање чувене „Енциклопедије" (1760) без које се доба просвећености у Француској не би могло замислити било је много предузетника који су богатство стекли на порезу.

Изазвали су револуцију

Док су у Енглеској 18. века порези на приход чинили четвртину државне благајне, у Француској су чинили основу средстава. Али, ове и друге намете плаћали су углавном грађани и сељаци који су одвајали и до 15 одсто од својих прихода док је племство и свештенство било ослобођено ових пореза. Посебно незадовољство изазвала је соларина (gabelle), а треба знати да је у то време потреба за сољу била далеко већа него у данашње време јер је прост народ по правилу радио тешке физичке послове и много се више знојио па му је организам тражио много више соли. С друге стране, и стављање меса у саламуру да би се кионзервирало тражило је огромне количине соли. Со је била потребна и за стоку. Власти су зато строго контролисале трговину сољу на шта је народ одговорио масовним шверцом. Укратко, овај велики порески притисак на Француску био је један од главних разлога што је избила револуција 1789. године.

Бизмарк фалсификује пореске извештаје

Премда пореске обавезе постоје већ више од 5000 година, прикупљање намета никада није ишло глатко. Обвезници никад нису били задовољни висином пореза који су морали да плате држави, а да им она при том није узвраћала никаквом директном „противуслугом". Да је при опорезивању готово немогуће задовољити све изразио је на свој начин и Бизмарк речима: „Порески капут никоме није потаман."

Гвоздени канцелар дао је тако одушка својој општепознатој мржњи према плаћању било каквих пореза. Срећом по њега, пруска бирократија која је иначе на сваком кораку истицала да се држи слова закона није се усуђивала да провери Бизмаркове пореске извештаје који су, кажу, врвели од фалсификата.

Зашто је Лавоазје погубљен

Француска револуција жестоко се обрачунала с порезницима. Сви су колективно осуђени на смрт и послати на гиљотину, а међу њима је био и утемељивач модерне хемије Антоан Лавоазје који се од 1768 до 1791. године прихватио места генералног сакупљача пореза да би се материјално осигурао и намакнуо средства за истраживање. Последње речи које је велики научник чуо на овом свету биле су оне које му је упутио џелат: „Републици нису потребни научници!"

Уништење система за прикупљање дажбина у току француске револуције довело је до тога да су следећих деценија извори капитала у Француској усахли, а земља враћена уназад у поређењу с Енглеском која је у исто време почела да прераста у светску индустријску силу, а столеће касније и банкара наше планете.

Без претеривања

Која је то критична тачка до које треба ићи у разрезивању пореза питање је које већ неколико векова занима политичаре и научнике. Француски филозоф Монтескје приметио је у том смислу: „Ништа не захтева толико памети и мудрости као одређивање оног дела који се од грађана одузима и оног који им остаје. Као један од малобројних начина за одређивање ове равнотеже „пореска таблица множења" енглеског сатиричара Џонатана Свифта који је политичаре свог времена упозоравао да приликом повећавања пореза „два пута два уопште не мора бити четири, сасвим је могуће при том добити јединицу". Кад је објављено да ће бити повећана царина на свилу и вино, он се успротивио и рекао да ће се то лоше вратити. Предвиђање писца показало се тачно: после повећања пореза вино и свила су нагло поскупели, људи су престали да их купују, што је довело до смањења прихода од царине.

Укратко, политичар који се бави финансијама мора имати добро „око" како би добро проценио висину пореза које је потребно сакупити а који су прихватљиви за грађане, то јест и политичар као и кројач мора добро да зна свој занат да би „порески капут" сашио по мери. Сасвим је умесно оно што је у вези са тим рекао један од француских финансијских стручњака 18. века. „Никада народ неће одбити да плати разуман порез, разуман и по томе колики је и по томе како се троши."

В. М.

Витез који је носио сукњу

МАЧ ИСПОД КР

Када су приче већ почеле да га нервирају, краљ Луј XV задужио је два лекара да утврде пол Шарла де Бомона д'Еона. Извештај га је поразио...

Испред Богородичине цркве у Паризу окупила се маса света. Фратри никада нису видели толико народа, чак ни у време највећих црквених празника. Истина је да на недељну мису стиже и краљица Марија Антоанета, али она то редовно чини. По свој прилици очекивао се неко други, много занимљивији.

И стигао је. У каруцама с белим четвороприпрегом. Гласови „Ево га.. ево је" измешали су се у хук гомиле. Из кочија, пркосно уздигнуте главе, изишла је елегантно обучена дама, с кринолином розе боје, белилом које је лице претворило у безличну маску. Тешки накит око врата и на рукама непогрешиво је указивао да је у питању особа особитог порекла. И имовног стања, дакако.

У једном тренутку гомили је застао дах. Тишина се уселила међу хиљаде љубопитљивих. Потом се заорио смех, бучан и сасвим ненадан. У повијању масе збила се незгода. Дами у розе кринолини спала је перика. Глава с кратко ошишаном косом смешно је штрчала над напудерисаним лицем и вратом. Смех се заорио централним делом Париза.

Као да је у питању најобичнија ствар, дама је пажљиво наместила перику, поносно забацила главу и ушетала у цркву. Узвици гомиле остали су напољу.

Витез Шарл де Бомон д'Еон још једном је, без много премишљања, задовољио говоркања и знатижељу целе Француске.

Кући у женској одећи

Животна прича потомка угледне племићке породице с југа Француске, из грофовије Тонер, у почетку је наликовала на све сличне приче. Још мало па са срећним завршетком. Тек, као прилично надарен младић стигао је у Париз, завршио чувени Мазаренов колеџ. Често љубопитљив до дрскости, вешт и јуначан, уз пут је постао капетан драгона, лаке француске коњице. Ни то га не задовољава, те постаје доктор права а као изузетно способан дипломата доспева на листу поверљивих политичких агената краља Луја XV.

На баловима, који су се у време властодршца уверених, као што је био и његов претходник Луј XIV, да је лични и једини изасланик Сунца на Земљи одржавали дано-

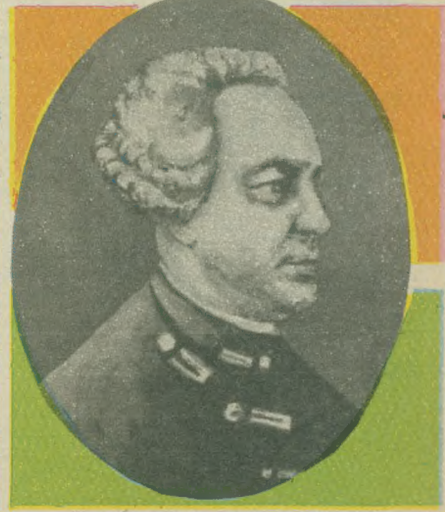

РИНОЛИНЕ

Д'Еон је, по наређењу Луја XV, морао да носи женску одећу

Витез Шарл де Бомон д'Еон у време кад је, званично, био мушко

ноћно, витез Шарл де Бомон д'Еон у почетку изазива пажњу својом појавом и лепоречивошћу. Шапутања крећу од тренутка кад је примећено да му је глас чудно танак. Безмало, као женски. Уз то, и тен му је необично нежан, чак би и многе дворске даме могле да му позавиде.

Они који нису веровали у голицаве приче с подсмехом одбацују оно о чему главни град Француске већ брује. Јер, часни витез Шарл де Бомон д'Еон је мајстор мача, изузетан јахач, а, често, на речнику би могли да му позавиде и кочијаши. Може се рећи да је по много чему први витез Француске.

Париз је утихнуо кад је Д'Еон отпутовао за Лондон, као опуномоћени министар. Својом појавом, гласом и држањем, међутим, и с оне стране Ламанша изазвао је подозрење оних који су га упознали. До енглеског двора чак је стигао глас да у својој резиденцији обавезно шета у женској одећи, никад не заборављајући да повеже типичну енглеску капицу.

И управо у Лондону десио се први сусрет с џентлменима који су га отворено упитали да ли је он мушко или женско. По сведочењу хроничара тога времена, опуномоћени министар француског краља на енглеском двору, са смешком, врло надмоћним, одговорио им је да је доказ његове мушкости на врху његовог мача.

Ипак, „савршени мушкарац"

Било како било, тек врли витез Шарл де Бомон д'Еон је, користећи недоумицу многих кад је у питању његов пол, направио величанствену ствар за свог налогодавца Луја XV. Успео је да се пробије до руске царице Јелисавете.

Наиме, сви покушаји француских изасланика да руској царици предају личну поруку свог краља – а реч је била о врло важним договорима о будућности Европе – завршавали су се без успеха. Напросто зато што су сви великодостојници око Јелисавете били за енглески, односно пруски план уређења Европе. На штету Француске, разуме се.

Уз помоћ свог изгледа, гласа и понашања, витез Д'Еон успео је да се, преобучен у женско, докопа руског двора и да га, невероватно али истинито, приме за једну од бројних дворских дама. Могуће је схватити запрепашћеност руске императорке кад јој је дама, иначе сјајан познавалац француске књижевности, из пергаментских корица једне књиге предала скривено писмо француског краља. У енциклопедијама је остало забележено да је Шарл де Бомон д'Еон био званични читач-спикер руске царице Јелисавете.

Изгледа да му се улога даме поприлично допала, те се често, примајући у свом париском стану госте, појављује у женској тоалети. Париз је на ногама а краљ у недоумици шта да ради са својим поверљивим човеком. Није било друге, и Луј XV упућује два лекара задужујући их да утврде пол Шарла де Бомона д'Еона. Након њиховог извештаја стиже наредба да убудуће може да носи само женску одећу.

И витез сада испод розе кринолине носи мач, а угледна француска друштва отимају се за његову наклоност. Један гренадирски официр, посве озбиљно и пред великим друштвом, јавно је (га) проси. Кружи прича и да је у њу (њега) заљубљен и Пјер-Огистен Бомарше, славни књижевник. Он, пак, тврди да се она (он) загледала у њега.

Париз се забавља, доживљава сцене као ону пред Богородичином црквом. И Марија Антоанета жели друштво Шарла де Бомона д'Еона који, недељом пополдне, обавезно шета версајским парком с розе сунцобраном. Због кринолине, засигурно. Обожаваоци је (га) засипају поклонима.

У међувремену, Француска је заратила против Енглеза. Узалудне су молбе витеза Д'Еона да заузме место у редовима дрогона. Француску никада нису браниле жене, следио је недвосмислен одговор. Крајем 1788. због своје тврдоглавости ипак доспева у затвор, на месец дана. Неко је видео да се ноћу кришом шетала(о) преобучена у мушку одећу.

Након Француске револуције и погубљења француског краљевског пара, Шарл де Бомон д'Еон бежи у Енглеску, где и умире 1810. у седамдесет другој години живота. Радозналост околине ни после смрти није га оставила на миру. Лекари су утврдили да је витез Шарл де Бомон д'Еон „савршени мушкарац".

Наравно, витеза Шарла де Бомона д'Еона тада више нико ништа није могао да пита. Загонетку је стрпао у корице мача, све то сакрио испод розе кринолине и однео са собом. У историју и причу.

П. М.

Илустрово: Брана Јовановић

Ни компјутер јој није дорастао

На гравири из 19. века је Пјер де Ферма који је потомству завештао тежак и леп задатак за мозгање

ТАЈНА ПОСЛЕДЊЕ ТЕОРЕМЕ

Забелешка на маргини једне књиге из 17. века задала је генерацијама теоретичара силне муке и сматра се вероватно најпривлачнијим и најтежим математичким задатком

Француз Пјер де Ферма (1601–1665), по професији правник, а по таленту и љубави велики математичар, славно име у области теорије бројева коју је обогатио силом значајних поставки, проблема, теорема... Осим тога, својим радовима је поставио основе рачуна вероватноће, аналитичке геометрије и диференцијалног рачуна. Другим речима, геније.

Али, Ферма је имао обичај да доказе својих решења не обелодањује. Довољно је било само решење и његова реч. И, када је умро, пошто ти докази нису нађени у његовој заоставштини, други славни теоретичари бројева морали су, и успели, да сами до њих дођу. И готово све што је Ферма рекао било је тачно. Доказ није откривен само за такозвану велику или Последњу теорему.

До ове теореме дошло се сасвим случајно, Ферма о њој никада није причао, чак је није ни споменуо. У једној књизи која му је припадала неко је налетео на чудну забелешку написану са стране његовом руком: „Пронашао сам заиста диван доказ који не може да стане на ову маргину".

Белешка се односила на једначину: $a^n + b^n = c^n$. Ферма је написао, али није дао и доказ пошто је „маргина била сувише мала", да та једначина има безброј решења када је n (степен) број 2, а ни једно једино решење ако је степен n већи од 2.

Подсетимо се да су у првом, решивом случају, решења, у ствари, странице Питагориног правоуглог троугла с обзиром да Питагорина теорема гласи: $a^2+b^2=c^2$!

Последњу теорему Пјера де Ферме која, речима, гласи: „Не постоје три природна броја a, b и c која задовољавају једначину $a^n+b^n=c^n$" било је немогуће решити мада су се тог неодољивог изазова прихватили највећи математички умови.

Славни математичар Леонард Ојлер доказао је да једначина нема решења у природним бројевима за експоненте (степене) 3 и 4, то јест, када је n из једначине број 3 или 4.

Адријан Мари Лежандр, такође велики математички теоретичар, доказао је да решења нема ни када је степен n број 5, а Кумер је проширио доказ и на многе веће природне бројеве. Решења нема, па нема.

Одговор нису дали ни најсавршенији данашњи рачунари. Они су потврдили да је Последња теорема **тачна** за неке скупове бројева. Што је још занимљивије, рачунари никада нису нашли скуп бројева за које Последња теорема **није тачна.** Али, ништа од тога нису у стању да докажу.

Математичари сматрају да је Последња теорема, осим што је добар виц, вероватно тачна: и због онога до чега су дошли компјутери а и зато што се ниједна теорема Пјера де Ферме није показала као нетачна.

И сигурно жале што маргина на књизи није била већа, па је остао проблем да их једе и мучи. Наравно, они у томе силно уживају. ***Б. Д.***

Године 1906. Фредерик Ј. Харви, двадесетогодишњи син милионера из америчке државе Канзас, изненада је преминуо после краће болести. Када је његова дубоко уцвељена вереница Лили Годфри сутрадан после сахране однела цвеће у породичну капелу Харвијевих, отворила је поклопац да још једном види вољеног и учинило јој се да Фредерик само спава.

Одјурила је код његовог оца и умолила га да се тело пренесе кући. И заиста, Фредерик се четири месеца касније пробудио из коме, сасвим опоравио и оженио својом драгом Лили. Живели су дуго и срећно и имали троје деце.

Чекаонице за мртваце

Превремене сахране биле су озбиљна опасност у време када лекари нису довољно познавали стања као што су кома или каталепсија. Тада није било могуће с пуном сигурношћу утврдити да ли је нека особа заиста мртва или само у несвесном, обамрлом стању.

Пошто су врхунски медицински ауторитети званично сматрали да је једини сигуран знак смрти „распадање услед труљења", људи су у тестаментима захтевали да се њихово тело преда мајчици земљи тек недељу или више дана пошто заувек склопе очи.

Такозване „мртвачке чекаонице" биле су масовно пропагиране и, понегде, и изграђене. Да се, пре коначне сахране, види хоће ли тело почети да се распада или не.

Спаљивање умрлих, кремација, такође је било гаранција да се „леш" неће пробудити у мртвачком сандуку и умрети ужасном смрћу. А у Ирској је владао обичај да се преминулом пресече вратна вена.

Списатељица из 19. века Харијет Мартино у томе је отишла и корак даље: тестаментом је свом лекару оставила приличну суму новца под условом да јој, када умре, одсече главу.

За оне који су се плашили да ће бити сахрањени живи, а нису желели да их пре погреба убијају, измишљен је и постао веома популаран такозвани сигурносни мртвачки ковчег.

Цеви, лампе, заставе, звона...

Било их је разних и углавном су омогућавали повремени преглед оних који у њима почивају. Неки су имали уређаје за напуштање сандуку

МЕРДЕВИНЕ У МРТВАЧКОМ САНДУКУ

У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. ВЕКА МЕЂУ ЉУДИМА ЈЕ ВЛАДАЛА ПАНИКА ДА БИ МОГЛИ БИТИ САХРАЊЕНИ НЕ БАШ САСВИМ МРТВИ, ШТО СЕ ПОНЕКАД И ДЕШАВАЛО. ТАДА СУ, ЗА ПОСЛЕДЊУ ПОМОЋ, ПАТЕНТИРАНИ БРОЈНИ ВЕОМА МАШТОВИТИ СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ И ПОД ЦРНОМ ЗЕМЉОМ И ИЗНАД ЊЕ

ка у случају буђења, други, опет, механизме да се онима горе скрене пажња да је онај доле жив.

У другој половини 19. века, када је превремено сахрањивање постало општи и највећи страх, дошло је до процвата разних веома маштовитих безбедних мртвачких сандука.

Ковчег који је 1862. године патентирао Франц Вестерн имао је цев за проток ваздуха, звоно за призивање у помоћ и лествице да би се из гроба што брже изашло. Године 1882. Алберт Ферно смислио је сандук у коме је најмањи покрет руке покретао заставу на површини која би махањем скренула пажњу живих.

У ковчегу који је 1892. патентирао извесни господин Квијатковски из Немачке „покојник" је могао да употреби ручицу-полугу која је стављала у погон четку од дугачких канапа на метли изнад гроба и тако привукла лажњу

Најусавршенији сигурносни ковчег који је икада направљен дело је ума грофа Карницког из царске Русије. Апаратура се састојала од цеви која је од сандука ишла до метар и двадесет центиметара изнад земље. Испод земље цев је била причвршћена за стаклену куглу постављену на груди умрлог.

На најмањи уздах „покојника" кугла би покренула опругу која је отварала гвоздену кутију на горњем врху цеви. Тада се палила лампа, подизала застава и звонило звоно. Та иста цев служила је и за одржавање везе с мртвацем који је оживео.

Лакмус показује труљење

Ковчег Емилије Џозефине Џефсон из 1903. године имао је поклопац од стакла а на малој полици учвршћеној с једне његове стране, чекић, шибице и свећу тако да, када се сахрањени пробуди из коме, може да упали свећу, чекићем разбије стакло и сам себи помогне да се ослободи... када се с гроба уклони земља!

Изум Пјера Пулена из 1906. имао је комбинацију поклопца на опругу и батерије која је давала светлосни сигнал читавих сто педесет сати.

Блекеров дизајн довео је две новине. Тело се ланцима везивало за поклопац на опругу а ковчег закопавао сасвим плитко. Сваки покрет у ковчегу аутоматски је подизао поклопац и његов оживели становник се ослобађао сам.

Цев која је од ковчега водила до изнад плитког гроба имала је лакмус папир. Чим би он променио боју, што је значило да је процес труљења и распадања започео, сандук би био спуштен у раку прописане дубине јер би се знало да је леш у њему заиста мртав.

И то је био један од последњих патентираних сигурносних мртвачких сандука. Избио је Први светски рат и стварни ужаси изненадних смрти потиснули су ретке могућности сахрањивања живих људи.

Осим тога, медицина је усавршила начине да се, без чекања на труљење и распадање, установи сигурна смрт. Тако је ера безбедних мртвачких ковчега окончана.

Б. Дожић

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ДРАГА МАЈКО, ПОМОЗИ! ТРЕБА МИ ТВОЈ САВЕТ!
СЕДИ, КЋЕРИ! КОНАЧНО ТИ ТРЕБА И МОЈ САВЕТ!
НИСАМ ВЕРОВАЛА ДА ЋЕ ДОЋИ И ТАЈ ДАН!
НЕ ЖЕЛИМ ДА СЕ ЗАРОБИМ У КУЋИ! НЕКУ ДА БУДЕМ ДОМАЋИЦА! ЈА ЖЕЛИМ КАРИЈЕРУ!
ЈЕДНОГ ДАНА, КЋЕРИ...
1-6
...ЈЕДНОГ ДАНА ЋЕ ЉУДИ СХВАТИТИ ДА СУ СВИ ПОСЛОВИ ВАЖНИ!
И ТАДА ЋЕ МУШКАРЦИ МОРАТИ ДА ПРИЗНАЈУ ИСТИНУ!
CHRIS BROWNE
ЖЕНЕ ЋЕ ПРЕУЗЕТИ МУШКЕ ПОСЛОВЕ!
КАДА?
© 1981 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ГЛЕДАЈУ А СПАВАЈУ

Човек је једини сисар који спава на леђима и вероватно једини који, у уобичајеним околностима, не спава стојећи. За разлику од њега, многим животињама то не смета: оне не само што спавају на ногама, него чак, као рецимо крава, и преживају у сну. Има и оних које, као шишмиш, дубе на глави или, као коњ, рибе и змије, не затварају очи док спавају.

РИБА КАО УЛАЗНИЦА

У Бетелу, насељу на Аљасци, постоји јединствен биоскоп на свету за који, као и за сваки други, мора да се купи карта. Али, на благајни овог биоскопа не примају се паре. Власник не мари за њих. Он више воли да му се улазнице плаћају усољеном рибом. Што се гледалаца тиче, њима је свеједно: важно им је да виде филм.

НЕРАВНОПРАВНА ТРКА

Године 1898. заказана је сасвим необична и, како ће се видети, неравноправна трка. Такмичили су се бициклисти и – јахачи. Ови други су, показало се, били нешто бржи и раздаљину између Ниша и Београда савладали за краће време.

ПОТПИС НЕПИСМЕНОГ КРАЉА

Мада је познато да је Карло Велики био неписмен, вештину писања савладао је тек у позној старости, није пропуштао да потпише ниједну уредбу коју би издао. Мастилом је испуњавао слова које је претходно написао његов писар. Довитљиво, зар не?

НИКАД НЕДЕЉОМ

Ако би неко имао времена да добро прочешља законодавство САД, нашао би много прописа који су, у најмању руку, необични. Јер, шта друго мислити о једном закону у држави Ајдахо који људима изричито забрањује да присуствују борби паса. О животињском свету не говори ништа. Једно друго слово закона најстроже забрањује спавање у кухињи. У Масачусетсу би се, опет, лоше провео свако за

кога се утврди да се пре спавања није окупао а у Небраски је брачним паровима забрањено да се свађају недељом.

ЧИЈЕ СУ ГАЈДЕ?

Иако се сматрају шкотским националним инструментом , гајде нису настале у Шкотској. Њихова домовина је Иран из кога су се, посредством старих Грка и Римљана, проширили по Европи. На британско острво стигле су захваљујући римским освајањима а у Шкотској су се одомаћиле тек у средњем веку.

БУДИ СПОР АКО СМЕШ!

Енглеске гласнике је при ношењу хитних порука пратио цртеж вешала и не баш милосрдна опомена која је гласила: „Пожури, гласниче, пожури ако ти је живот мио". Већини је то било довољно да дају све од себе, чак и ако нису знали да читају. Цртеж је био више него јасан.

МАФИЈА НЕ ЗНА ЗА ЗАТВОР

Једно острво смештено уз источну обалу Африке чувено је по томе што на њему не постоји ниједан полицајац нити тамо било ко од 6000 становника зна шта је затвор. Острво се зове – Мафија.

Илустровала: Ивана Швабић

ВОДА КАО ВИСОКА МОДА

...А ШАМПАЊАЦ ПРИДЕ

Гле каква боца, а тек етикета! То треба да помисли усхићени посетилац неког луксузног ресторана, барем према замисли маркетиншких диктатора

Како уложити што мање, најбоље ништа, а добити што више? То питање вероватно је старо колико и људски род, а мучи понајвише бизнисмене. Неки су се одлично снашли: продају воду која је у сваком случају свима насушна. Али, не продаје се вода од јуче и, што је највећа незгода по продавце, прилично је јефтина. Дакле, воду треба утрапити купцима по што већој цени.

Права прилика да се овакво размишљање спроведе у дело искрсла је пре неколико месеци када је „перије", француска вода чувена у целом (развијеном) свету, нагло проглашена за загађену и престала да се продаје. Ово се догодило само зато што је у неколико узорака откривена минимална количина бензена, а строги еколошки прописи на Западу и то држе за недопустиво. Тако се указао простор за продор нових вода у продавнице и ресторане.

Каква шанса!

Да неко не би помислио како су те воде минералне или, како бисмо ми популарно рекли „киселе", реч је о обичној води. У великим градовима развијених земаља нико већ деценијама не пије воду из славине, сматра се да не само што није беспрекорно чиста, него је и пуна хемикалија. Зато се купује вода пуњена на неким чувеним изворима, проверено чиста и добра. Лако је онда замислити колико на томе може да се заради само у једном великом граду као што су Лондон, Париз, Њујорк!

Са падом потражње за „перијеом" нагло су искрсле нове „марке" воде за које до тада нико није чуо, али – каква шанса. То се није смело пропустити и на сцену су ступили маркетиншки „вуци". Појавила се вода „хилдон", „белигоен", „тајнант ориџинал", „рамлоза".

Стара је ствар да паковање продаје робу, па је тако свака поменута фирма смислила сопствени облик за боце, одмах препознатљив и упечатљив. Рецимо, „рамлоза", шведска вода, продаје се у стакленој „крушки", док „Еби Вел" сматра да боца може бити једино зелене боје, за разлику од „хилдона" која се пуни искључиво у провидне боце истоветног облика као вино „бордо"! Изгледа да је уз награду за дизајн и победу у овом смислу однео дизајнер фирме „Тајнант Ориџинал" који је смислио да боца (у којој је дотична вода) мора да буде „дубоко модра јер то тако лепо изгледа на постављеном столу".

И заиста. Иако се појавила тек пре годину дана, баш та вода успела је да продре у најпрестижније ресторане, што је сан свих који се тиме баве и њихов последњи циљ. Ево како то објашњава Карин Вудмер, управница монденског „Ферст Флора" у Лондону:

– Боца је стварно упадљива и привлачна, посетиоци је угледају чим уђу и затим и сами наручују, јер, знате, нама долазе људи који полажу на етикету. Они купују дизајн, а не гледају шта је унутра.

Лепе, паметне, уверљиве...

А етикета се, наравно, плаћа. Поменута боца од седам и по децилитара кошта свега 48 пенија када се купује на велико, а у отменом ресторану за њу се плаћа – четири фунте! И ето рецепта како уложити мало, а добити много: готово десет пута више. Тек ту почиње битка између појединих фирми за освајање управо елитних ресторана, пошто је то, зна се, најбоља реклама.

Како се све не довијају! Неки нуде уз своју воду и читаве комплете баштенских столица, ту су, наравно, сунцобрани са етикетом воде, подметачи за чаше и остале ресторанске стварчице, све до мајушних сунцобрана за убадање у сладолед. Али, нико, изгледа, није превазишао власнике воде „белигоен" који на сваких десет сандука (што износи 60 боца) поклањају ресторану магнум шампањца! Да подсетимо, магнум је она огромна боца од два литра и четврт.

Нека сада неко каже да вода није скупа.

Ова прича о пуњењу и пражњењу не би била потпуна када не бисмо поменули и ново занимање опет искрсло у овој прилици. Ко да убеди власнике ресторана да треба да „пређу" на ту и ту воду, ко да им понуди столице, сунцобране, чачкалице, шампањац? И то заувек?

Има ко ће. То је посао намењен девојкама које морају да буду лепе, паметне, речите, симпатичне, уверљиве и обавезно боље по свим овим питањима од конкуренткиња. Колико је важно ово занимање, види се из наставка приче оне већ поменуте управнице „Ферст Флора" која је кратко објаснила зашто су у њеном ресторану заменили воду „еби вел" за ону у модрој боци:

– Једном нашем акционару допало се како она изгледа.

Мислила је на девојку, не на модру боцу...

М. К.

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

НЕВЕРОВАТНО АЛИ ИСТИНИТО

ОЛАКШАВАЈУЋА ОКОЛНОСТ

Индонежанин Али Насутион, стар 35 година, осуђен је у фебруару 1981. на седам година робије због многоженства. Од 1974. године склопио је брак са 122 жене. У својој молби за ублажење казне навео је да се судски развео од 93 супруге.

КАЗНА ПО МЕРИ

Милтона Авола, кућевласника из Лос Анђелеса, тужили су суду његови станари у јуну 1985. зато што није водио ни најосновнију бригу о изнајмљеним становима. Након што је саслушао притужбе о правој најезди пацова, сломљеним прозорима, напрслим зидовима и ољуштеној боји, судија Вернон Симонс осудио је Авола на тридесет дана затвора, с тим да после тога проведе још тридесет дана у једном од станова. Образлажући пресуду, судија је рекао: „Ово је класичан случај искоришћавања стамбено незбринуте сиротиње. Кад би се неки станодавци плашили да ће морати да живе у истим ћумезима којима су усрећили своје станаре, добро би размислили пре него што дозволе да њихови станови толико пропадну".

АУТОБИОГРАФСКИ ОГЛАСИ

Огласи у којима се нуде разни предмети за домаћинство понекад о продавчевом личном животу откривају више него што би могло да се помисли. Ево неколико примера:

„Продајем венчаницу од сатена и чипке. Ношена само три пута."

„Продајем јефтино електричну гитару са снажним појачивачем. Уколико се јави дечак, молим вас спустите слушалицу и јавите се касније."

„На продају удобан кревет за две особе. Стар мање од годину дана. Коришћена само једна половина."

„Два тркачка бицикла... нова, само их треба поново саставити."

„Веома стар камион... као нов."

„На продају златна бурма, некоришћена."

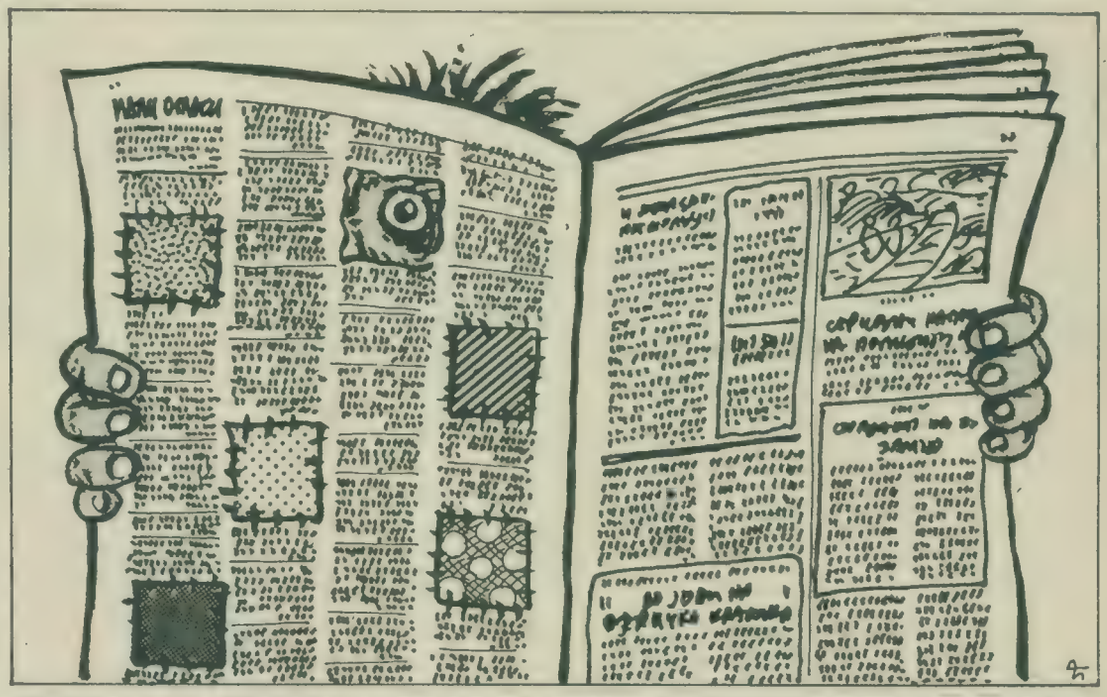

ОПАСНИ АЛКОХОЛ

Полиција у Шрусберију, Енглеска, ухапсила је фебруара 1974. године једног човека

зато што је мртав-пијан покушавао да се попне уз лествице које је носио.

А полиција из Илкестауна, САД, „одрезала" је у октобру 1982. мандатну казну од 10 долара извесној Полини Фејси зато што је пијана јахала коња.

ТУМАЧ

Један енглески стручњак за античку историју, настојећи да задиви колеге из туристичке групе с којом је дошао у Атину, понудио се да на грчком поразговара са службеницима ферибота о времену поласка. Кад су се опоравили од напада смеха, службеници су открили осталим члановима групе, на савршеном енглеском, научниково питање: „Када ће галија одједрити за острво Егину, о морнари?"

Г. В.

Илустрово: Растко Ћирић

ДВА ВЕКА ЈЕДНЕ МЕДВЕЂЕ ТАЈНЕ

ТИШИНА! МАМА СПАВА!

Чим затрудни, медведица више не подноси медведа. Избаци га и направи велико спремање јазбине. Она обично доноси на свет два младунца, па их негује и пази као свака добра мајка

Медведица рађа своје младе у сну и славољући храни их пуна три месеца, а први пут види како изгледају њена деца кад на пролеће заједно изађу из јазбине. То је само једна од тајни које крије медвеђи брлог

Звер тешка и преко 650 килограма, с дугачким канџама и дивовском снагом, а једе корење и бобице, краде овас, скупља мед и сићушне мраве. Истина, покретна громада не опрашта ни ситнијим зверчицама као што су мишеви и кртице, понекад разори и птичје гнездо, вешто „пеца" рибу крај потока. Међутим, овај грмаљ највише од свега воли вегетаријанску храну: јагоде, орахе, шишарке, жир. То је само једно од медвеђих изненађења које научници дуго нису умели да објасне.

Данас се зна да овакав јеловник не диктира медведова лењост већ његов организам. Наиме, кад би дебељко јурио за зечевима и јеленима, не би био дебео, односно не би могао да се натапацира наслагама сала без којих њему нема живота (видећете зашто). А уз то, његове тамносмеђе очице с крвавим беоњачама крајње су непоуздане. На даљину не види готово ништа, али зато, као сви кратковиди, из близине распознаје и најмању ситницу. Кад је нађе, само испружи месната усне скупљене у трубу и непогрешиво је спроведе до уста.

Бокс меч од једне рунде

Међутим, ако затреба, медвед је у стању да растргне сваког свог комшију у шуми. Ипак, крупне звери и човека напада само кад је страшно гладан или ако његовом потомству прети непосредна опасност, а најчешће кад је рањен. Ударац медвеђе шапе је разоран. По правилу, други није ни потребан осим кад је у питању „пријатељско убеђивање" са сродником – конкурентом. У време парења мужјаци често воде боксерске двобоје од једне једине рунде. А и она траје врло кратко, само три-четири „шамара" од којих боли глава. Њих је у стању да издржи једино тврда медвеђа глава на кратком врату са челичним пршљеновима. Што је главно, ту је и јединствена ваздушна комора између кости лобање и мозга. Она помахнитале удараче спасава смртоносног нокаута.

Узгред, кад се страшно нљути, а не може да се освети ономе ко га изазива (на пример кад јуниорска екипа медведа одабере у друштву најслабијег, па га зафркава), медвед тада, дахћући и мумлајући, опако гледа испод ока и почиње да сиса шапу!

То није зимски сан

Медведи преспавају зиму само ако су у свом природном стању, у шуми. У зоо-вртовима само ће млад, неискусан појединац покушати да спава. Али, у кавезу или простору ограђеном мрежом то ће животиње донети само дистрофију мишића и нервозу, чак и прави слом живаца. На слободи је сасвим другачије.

У шуми медвед почиње да се припрема за сан отприлике месец дана раније. Постепено смањује физичке напоре, скраћује ловачке маршруте, са његове трпезе нестају специјалитети и он се ограничава на најобичнију исхрану. Неколико дана пре но што ће се завући у брлог не стави у уста ни залогај.

Медведи у шуми сви легну у исто време, као по команди. Још јуче су се гегали између дрвећа, а после 2–3 дана сви већ спавају. Занимљиво је да их ни време ни недостатак хране нису натерали да се завуку у јазбину. По правилу снега још нема, температура је изнад „нуле, а јела има у изобиљу.

За разлику од јежева, пацова и других сисара који су будни само док траје топло време, медвед у свом брлогу не пада у зимски сан (обамрлост) већ једноставно – спава. Спава здравим сном, као ми ноћу. Тачно је да се размена материја у његовом организму смањује, али не значајно. Температура тела спушта се само за неколико степени, понешто је успореније дисање, пулс, порасте за мрвицу и количина угљен-диоксида у крви. Али, све то нипошто није ни зимски сан ни обамрлост јер власник брлога може сваког часа да искочи из јазбине и појури безобразника који се усудио да му прекине пријатан сан.

Чисто као у апотеци

Кад медведица крене на спавање, она је већ добро зашла у трудноћу. Негде почетком јануара она ће у сну родити пар медведића (ређе три или четири). Уопште се не будећи она ће пуна три месеца хранити ове живе крзнене лоптице, а први пут ће видети како њена деца изгледају кад на пролеће буде изашла из брлога а они избауљају за њом. Међутим, ово закаснело „упознавање" уопште јој не смета да своје клинце просто обожава. У нашим шумама нема опаснише звери од медведице са младунцима. Довољно је да се ловац нађе између женке и њених медведића, макар и немао лоше намере, и неко од њих двоје – или он или она – може то платити главом.

Али, вратимо се спавању медведа. Неко ће рећи: шта ту има? Спава и нека спава. Међутим, не спава он само ноћ-две или дан-два, већ целу зиму! Тајна медвеђег сна постала је зато последњих двеста година за зоологе права опсесија. А загонетки има напретек.

Просудите и сами. Медвед одлази у „кревет" пошто је преко лета наслагао педесетак килограма сала, а у пролеће излази из јазбине у сјај-

Тежина мрких медведа у различитим деловима света. Прва цифра увек означава тежину мужјака а друга женке

ЈЕДНА ВРСТА, ВИШЕ РАСА

Данас има око 250.000 мрких медведа, али су расејани на огромном простору Европе, Азије и Америке. Сви припадају истој врсти и носе исто латинско име Ursus arctos, али разлике су међу њима толике да постоје многе медвеђе расе: европски медвед, абруцески (живи у италијанској покрајини Абруци), па тибетански, сиријски, гризли, па велики сури медвед са Аљаске, затим кодијак, медвед са Хокаида, па... Ко би све и набројао?

Зависно од места где живе, те медвеђе врсте разликују се просто изненађујуће. Рецимо, у храстовим шумама на Кавказу живе огромни медведи заоденути тамним крзном, а већ мало јужније њихови „земљаци" су готово двоструко мањи а бунде су им светлије. Личе много више на далеке рођаке – са Пиринеја. Уопште узев, разлике између појединих врста медведа износе, веровали или не, по сто педесет килограма. Рецимо, на југоистоку Аљаске медведице су тешке само педесет до седамдесет килограма, а само мало ниже њихове земљакиње наслажу сто, па и сто педесет, килограма и то највише захваљујући близини мора и лососа! Па сада нека неко каже да је риба посна.

Иначе, у античка времена медведи су били уобичајене и веома распрострањене животиње. Живели су срећни и задовољни по храстовим шумама Европе, било их је на Сицилији, па по пространствима Русије небројено много. Али, у та времена медвеђе крзно није било на цени, а ни људи се још нису били сетили да медведе хватају и уче их да играју на вашарима и по трговима. Било је и мање људи, па су се и шуме много мање секле. Све ово је током векова медвеђој врсти готово дошло главе.

ној бунди, само нешто виткији. Сланину је, наравно, потрошио на дисање, грејање, исхрану потомства и друге потребе, а преостало му је и нешто мало за прве дане после буђења кад у природи још нема никакве хране. Задивљује нешто друго: он је то своје сало потрошио без икаквих „отпадака". У брлогу медведа чисто је као у апотеци, ни трунке ђубрета, а не као код аљкавог ракуна који своје потребе (и малу и велику) обавља на лицу места. Укратко, медвед је јединствени пример мотора с унутрашњим сагоревањем који ради са стопостотном искоришћеношћу.

Али, то није крај. Тачно онолико мокраће колико стигне у бешику медведа док он спава, из ње одлази натраг! Шта даље бива са њом у медвеђем организму, научницима ни данас није сасвим јасно. Чак ни испитивања уз помоћ радиоактивног обележавања нису разјаснила ово питање.

Тајна медвеђег сна никако не да мира научницима, али не треба мислити да је то пука љубопитљивост физиолога. Можда и међу људима и њиховим младунцима има оних који би радо попили „медвеђу пилулу" (не мора бити зими) и преспавали док се, рецимо, не среде прилике у њиховој земљи или не прође крај школске године... То је, наравно, шала, али ако говоримо озбиљно, има много болесника, на пример са повређеним кичменим стубом, за које је дуго лежање у постељи непосредно после повреде право мучење. Један сличан препарат умногоме би олакшао њихову судбину док им се стање не побољша и они ојачају да могу да наставе са лечењем.

В. М.

Најтежи је период „дечијих болести", што за медвеђег малишана значи првих седам или осам месеци. Кад то прегрми, уз брижну негу мајке, он чврсто ступа у живот

ЗАШТО СЕ ЧЕШУ?

Дрво је нешто најзгодније, гледано из медвеђег угла. Уз њега тако лепо може да се усправи, па да се тару прво леђа, врат, потиљак, затим груди и грло. Понекад меда то воли да чини и седећи, што да се мучи. Ипак, зашто то чини? Да ли га стално сврби кожа?

Нипошто, вели наука. Медведи се уопште не чешу, него остављају поруке својој сабраћи. Јер, као и остале животиње, сваки медвед, чим ишета из јазбине, прво ће оњушити свако дрво, па кад тако разабере да је ту већ неко био, оставиће сопствено писмо. Поред овог чешања које оставља „мирисни" (читај: смрдљиви) траг, мрки медведи још ће и огребати канџама стабло, то је њихово писање.

Имају они и свој, медвеђи говор. Иако се обично мисли да је медвед усамљеник, није баш тако. Медведи се сасвим лепо друже на местима где има хране довољно за све. А тамо где је нема у изобиљу, наравно, настаје друга прича.

Што се тиче медвеђег језика, он се састоји углавном из гестова који су другим припадницима врсте очигледни већ на први поглед. Тако, када се сусретну два мужјака, онај срчанији дрско гледа другог право у очи, а овај одмах „каже" да се боји тако што мирно седне, а ако треба и легне. Храбри на то шкљоца вилицама на типичан начин – увек исти, кажу истраживачи који су с магнетофоном у торби тумарали шумама и хватали медвеђе поруке.

А и брундање медведа није без везе. Њему се уче и медведићи чим ојачају и крену у своје прве шетње, још уз мајку.

Цртач Жан-Жак Камара, велики љубитељ природе, приказао је све „фазе" медвеђег чешања – остављања поруке: у стојећем ставу, седећи, па и лежећи, као на последњем цртежу

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ДАН КАДА СМО СПАСЛИ КАТЕДРАЛУ

Шеснаестог августа 1944. године цеви три тенковска топа држале су на блиском нишану торњеве најлепше готске цркве на свету. Млади поручник издавао је наређења да почне паљба

После савезничког искрцавања у Нормандији јуна 1944. Немци су се повлачили према Паризу. Свет је са зебњом очекивао шта ће се догодити с катедралом у Шартру саграђеном у 13. веку, ремек-делом готске архитектуре. Око Шартра су се налазили Немци и проносили су се гласови да ће је, бесни због све очигледнијег пораза, сравнити са земљом.

Најзад, 16. августа те године, изгледало је да је чувена катедрала ван сваке опасности. Трећа армија америчког генерала Џорџа Патона ближила се Шартру, Немци су узмицали а катедрала је остајала недирнута у свој својој лепоти.

Али, баш тог дана ова дивна грађевина нашла се у најкритичнијем положају откако је почела завршница Другог светског рата. Цеви три тенковска топа држале су на блиском нишану њене торњеве, а млади поручник који је командовао спремао се да нареди отварање ватре.

Ни тенкови ни поручник нису били немачки већ – амерички!

Ајзенхауерово наређење

Вече уочи тог дана педесетак километара западно од Шартра три америчка ратна дописника заинтересовала су се, готово случајно, за судбину катедрале у Шартру. Кларк Ли, Боб Роџбен и ја стајали смо, у гомили официра, у штабу Треће америчке армије пред ратном мапом која је показивала план продора генерала Патона кроз Француску.

И, док су сви погледи били уперени у главни циљ – Париз – Кларк Ли је ставио прст на место отприлике на пола пута између нас и Париза и замишљено рекао: „Ово је Шартр. Шта ли се догодило с катедралом?" Почели смо о томе да разговарамо. Чуо нас је и пуковник и рекао:

„Надајмо се да је Швабе нису оштетиле. Разуме се да нећемо ни ми уколико не буде преко потребно. У таквим случајевима дословце се држимо Ајзенхауерове директиве."

Генерал Двајт Ајзенхауер, главнокомандујући савезничких војних снага, наредио је свим својим трупама да чувају историјске и уметничке грађевине и дела на које наиђу у борби и да их ни по коју цену не гађају уколико командант није сасвим сигуран да их непријатељ употребљава да би стекао одлучујућу предност.

Али, командант у јеку борбе тешко може да буде сигуран шта се тачно догађа на непријатељској страни. Ако његови људи гину од прецизно усмерене артиљерије, он ће свакако сумњичаво гледати на сваку високу тачку где би могао да се налази извиђач који даје знаке у ком правцу да се гађа.

Највиша тачка у равници обично је црквени торањ или звоник. Неколико месеци раније савезнички команданти у Италији закључили су да их Немци гађају из старе опатије у Монте Касину која се налазила на брду. Тек када су је разорили, видели су да у њој није било ни једног јединог Немца нити било кога.

Ми – анђели с неба

Да ли ће сличну судбину доживети и катедрала у Шартру чији су торњеви далеко највише тачке у целој околини? Нас тројица ратних дописника одлучили смо да се у то својим очима уверимо и рано ујутру 16. августа поседали смо у џип и пошли према Шартру. У предграђе смо стигли око подне и одмах нас је окружила одушевљена гомила Француза.

Е, ту сам ја дошао до пуног изражаја јер ни Ли ни Роџбен нису знали француски. Ја јесам, истина акцентом свог родног Њу Џерзија, али су ме Французи разумели. Од њих сам добио прве вести о катедрали.

„Mais oui!" викао је човек с брковима, апотекар који је личио на гусара. „Све је на свом месту, не фали ни један једини камен!" Апотекар је ускочио у наш џип и пречицом нас довео до катедрале. Нешто је снажно експлодирало. „Швапске гранате", објаснио нам је. „Повремено их испаљују без икаквог циљања, тек да би нас кињили".

У отвореној катедрали црквењак нас је дочекао као да смо небески анђели. Унутра је било тихо и тамно. Драгоцени витражи, једни од најдивнијих на свету, били су уклоњени да не би попуцали од експлозија. Пошто смо се уверили да грађевини не прети никаква опасност, сетили смо се да је време ручку.

У хотелском ресторану угостили су нас најбољим што се могло добити у ратно време. Газдарица је однекуд извукла боцу вискија да наздрави нама, „првим ослободиоцима Шартра". И док смо се у најлепшем расположењу сладили француским јелима, у ресторан је улетео

Илустровао: Брана Јовановић

човек и изговорио у једном даху, готово јецајући: „Американци се спремају да поруше катедралу!"

Горе су немачки извиђачи!

Поскакали смо у џип не верујући ушима и за трен се створили на великом тргу испред величанствене катедрале. Гомила Француза буљила је у мртвој тишини у три тенка с цевима претеће упереним према њеним торњевима.

Крајње збуњени призором пробили смо се до младог поручника 7. америчке оклопне дивизије под чијом командом су били тенкови. С њим је, жустро гестикулирајући, покушавао да разговара човек у мајорској униформи блед као крпа. Поручник није знао француски.

Питао сам поручника шта се то збива. Он је уперио прст у торњеве рекавши: „Швабе су горе оставиле неколико извиђача да им сигнализирају наше распореде. Сад ћемо лепо да их срушимо!" На питање откуд зна да у катедрали има немачких извиђача одговорио је: „Мора да их има. Зар не чујете како падају гранате? То значи да их извиђачи наводе куда да гађају а одакле би ако не с катедрале?"

У разговор је упао француски мајор, после смо сазнали да је резервни официр који је у нашу част обукао униформу, питајући нас говори ли неко француски. „Ја, помало", рекао сам.

„Онда му, за име Бога, објасните да сам ја, као војник, предвидео да ће Американци посумњати на звонике. Због тога смо организовали стражу која је данима и ноћима мотрила на катедралу. Уверавам вас да у њој нема ни једног јединог Немца и да је грех рушити је!"

Наш последњи адут

Превео сам ово младом поручнику. Он је изјавио да не верује. Као да је разумео шта је поручник рекао мајор ми се поново обратио: „Али, господине, ви сигурно знате да гранате које падају нису навођена артиљеријска ватра!"

Не обраћајући уопште пажњу на нас, поручник је својим људима издавао нека наређења о пуњењу топова и нишањењу. „Замолите га да ми да само двадесет минута да одведем људе на врх катедрале и докажем да у њој нема Шваба!", очајнички је завапио француски мајор.

Мени се предлог учинио сасвим разуман и превео сам га младом поручнику. Он се тада окренуо према нама тројици, ратним дописницима, и експлодирао: „Ког се ђавола ви цивили мешате у оно што није ваш посао!"

Оштро сам му рекао да је то од овог часа наш једини посао и подсетио га на Ајзенхауерово наређење да нико не сме да руши уметничке споменике уколико није сасвим сигуран да их непријатељ користи у ратне сврхе против нас.

Није ми ни одговорио. Онда сам извукао последњи адут: „Рећи ћете нам ваше име, поручниче. Сведоке имамо. Ако оштетите катедралу и покаже се, у шта смо сигурни, да у њој нема Шваба, цео свет ће сазнати ко је срушио најлепшу готску цркву без икаквог разлога. Осим тога, лично ћу вас пријавити Ајзенхауеру и, кунем вам се, бићете најжалоснији поручник америчке војске!"

Ово није био блеф. Провео сам неколико дана интервјуишући Ајзенхауера и имао начин да до њега лично стигнем. И, упалило је. Сав црвен од беса поручник је просиктао: „У реду, али само двадесет минута. Ја ћу вас посматрати и чекати овде!"

Запалићу три свеће

Када сам ово превео француском мајору, лице му је синуло. Ми, он и још неколико људи ускочили смо у џип и довезли се до самих двери катедрале. Поделили смо се у две групе, свака за по један звоник. Нас тројица смо пошли с групом коју је предводио мајор.

Пењали смо се и пењали и пењали бескрајним спиралним степеницама. Повремено бисмо застали да повратимо дах и онима доле махнемо кроз уске отворе на торњу. То је био знак да још нисмо наишли на Немце.

Најзад смо се попели до самог врха и стали на под од дасака тачно испод огромних звона. Поскидали смо јакне и почели њима да машемо како би сви доле, нарочито поручник, видели да у катедрали, осим нас, нема живе душе.

Погледао сам моћна звона и нисам издржао. Обема рукама ухватио сам клатно највећег и снажно њиме ударио: бонг-бонг-бонг. ...б-о-нн-ггг! Гомила на тргу је загрмела.

С торња смо сишли много спорије. Кроз отворе смо видели да је поручник са све тенковима испарио. Када смо изишли, Французи су нас на рукама однели у хотелски ресторан. Газдарица је од среће плакала као родна година.

„Никада вас нећемо заборавити – ви сте спасли нашу катедралу!", говорила је кроз сузе. „Запалићу свећу, не, три свеће, за сваког од вас по једну!"

Прошло је много година. Када следећи пут одем у Шартр, запалићу две свеће. Моје колеге и саборци Кларк Ли и Боб Ројбен нису више живи. Ако игде треба да им горе свеће, онда то мора да буде у „нашој" катедрали.

Гордон Гаскил

НИЈЕ ВАЉДА?
ЈЕСТЕ!
КРЦКО: СВЕ ЗБОГ ТОРТЕ
1. ДЕО
ЖИВОТИЊЕ ТАМО ЖИВЕ КАО ЉУДИ! ИМАЈУ КУЋЕ, КОЛА, ТЕЛЕФОН!
БАШ ТАКО, КАРУЗО! НЕ БИХ ТЕ ЈА НИКАД ЛАГАО!
ХА! ХА! БАШ СИ ТИ НЕКИ ШАЉИВЏИЈА, МАЛЕЦКИ!
АЛИ, КАЖЕМ ТИ ДА ЈЕ ИСТИНА!
УОСТАЛОМ, УСКОРО ЋЕШ СЕ УВЕРИТИ! КРАЉУ МИТРОН НАМ ЈЕ ОБЕЋАО...
КРАЉУ?
'ОБЕШ РЕЋИ ДА ИМАШ КРАЉА ЗА ПРИЈАТЕЉА?
ХА! ХА! ТИ СИ КРАЉУ ЛАКРДИЈАША!
МА, ШТА СЕ ЈА ТУ С ТОБОМ НАДМУДРУЈЕМ!
ХА! ХА!
ПИХ!
И ТАЈ ФАМОЗНИ КРАЉ ЋЕ ВЕРОВАТНО ПОСЛАТИ СВОЈУ ЈАХТУ ДА ТЕ ОДВЕЗЕ У ЊЕГОВО КРАЉЕВСТВО?
НЕ ЈАХТУ, ВЕЋ ПОДМОРНИЦУ!

ПОДМОРНИЦУ? ХА!ХА! КАКВА МАШТА! ЧУЈ, МАЛЕЦКИ, ТИ БИ МОГАО ДА ПИШЕШ РОМАНЕ! ХА!ХА!
ГЛЕ, МИ О ВУКУ, А ВУК НА ВРАТА! ЕНО ПЕРИСКОПА! ХИ! ХИ!
?
1
ГЛОВИЛО КАМЕТАНА НЕМОА ЋЕ УСКОРО ИЗРОНИТИ! ХА! ХА! ХА! ХА!
БЛУБ! БЛУБ! БЛУБ БЛУБ!
ОВО МОРА ДА ЈЕ САН!
ГОСПОДИН МАЛЕЦКИ, ПРЕТПОСТАВЉАМ?
ДА, ЛИЧНО!
ЈА САМ КОМАНДАНТ ФОКА! ЊЕГОВО ВИСОЧАНСТВО, КРАЉ, ЈЕ ПОСЛАО ОВУ ПОДМОРНИЦУ ПО ВАС!
САМО ДА СЕ СПАКУЈЕМО, И УКРЦАВАМО СЕ!
ОКЕЈ!

ПА, НЕВЕРНИ ТОМО?
НЕВЕРОВАТНО!
ПОДМОРНИЦА ЈЕ ОПЕТ ЗАРОНИЛА, ДА ЈЕ ЉУДИ НЕ БИ ПРИМЕТИЛИ!
ХА! ХА! ПУКЛИ БИ ОД СМЕХА КАД БИ ВИДЕЛИ ДА ЊОМЕ УПРАВЉА ОБИЧНА ФОКА!
А НЕВЕРНЕ ТОМЕ, ПОТУТ ТЕБЕ, ЧИМ НЕ БИ ВЕРОВАЛИ ДА СУ ВИДЕЛИ ТО ШТО СУ ВИДЕЛИ!
МАЛО КАСНИЈЕ...
ЗБОГОМ, МИРКО И МИРКА! ХВАЛА НА ГОСТОПРИМСТВУ!
ЗБОГОМ, МАЛЕЦИ!
ЗБОГОМ, КАРУЗО!
КАД ТИ ОДЕШ, ЈА НЕКУ ИМАТИ С КИМ ДА СЕ СВАЂАМ! ГРОЗНО!
ЗБОГОМ, ПРИЈАТЕЉУ!
ЗАДНИ КАРУЗО, ПОТРЕСАО СЕ!
ОВАМО!

ИЗВОЛИТЕ ЗА МНОМ! МОРНАР ЋЕ ПОНЕТИ ПРТЉАГ!
ЕТО, МАЛЕЦКИ, ВРАЋАМО СЕ! ЗБОГОМ, СЕНТ АЂЕНОРЕ!
БЛУБ! БЛУБ!
МОРНАРУ, ПОВЕДИ ПУТНИКЕ У КАБИНУ!
ОВУДА, ГОСПОДО!
ОХ!
КАРУЗО! ОТКУД ТИ?
КАКО СИ УШАО?
ИСТО КАО И ВИ, САМО СА ДРУГЕ СТРАНЕ!
ИСКОРИСТИО СИ КАПЕТАНОВУ НЕПАЖЊУ?
ОВАЈ... ДА!
ТОЛИКО ЖЕЛИМ ДА ВИДИМ ТУ ЗЕМЉУ О КОЈОЈ МАЛЕЦКИ СТАЛНО ПРИЧА! НЕЋЕТЕ МЕ ОТЕРАТИ?
ЗАШТО НИСИ РЕКАО ДА ЖЕЛИШ ДА ИДЕШ С НАМА! БИЛО БИ ЈЕДНОСТАВНИЈЕ!
ЈУПИИИ! ИДЕМ И ЈА!
ЕУМ!
СТИШАЈ СТРАСТИ, КАРУЗО! ОВДЕ СУ ПЛАФОНИ НИСКИ!

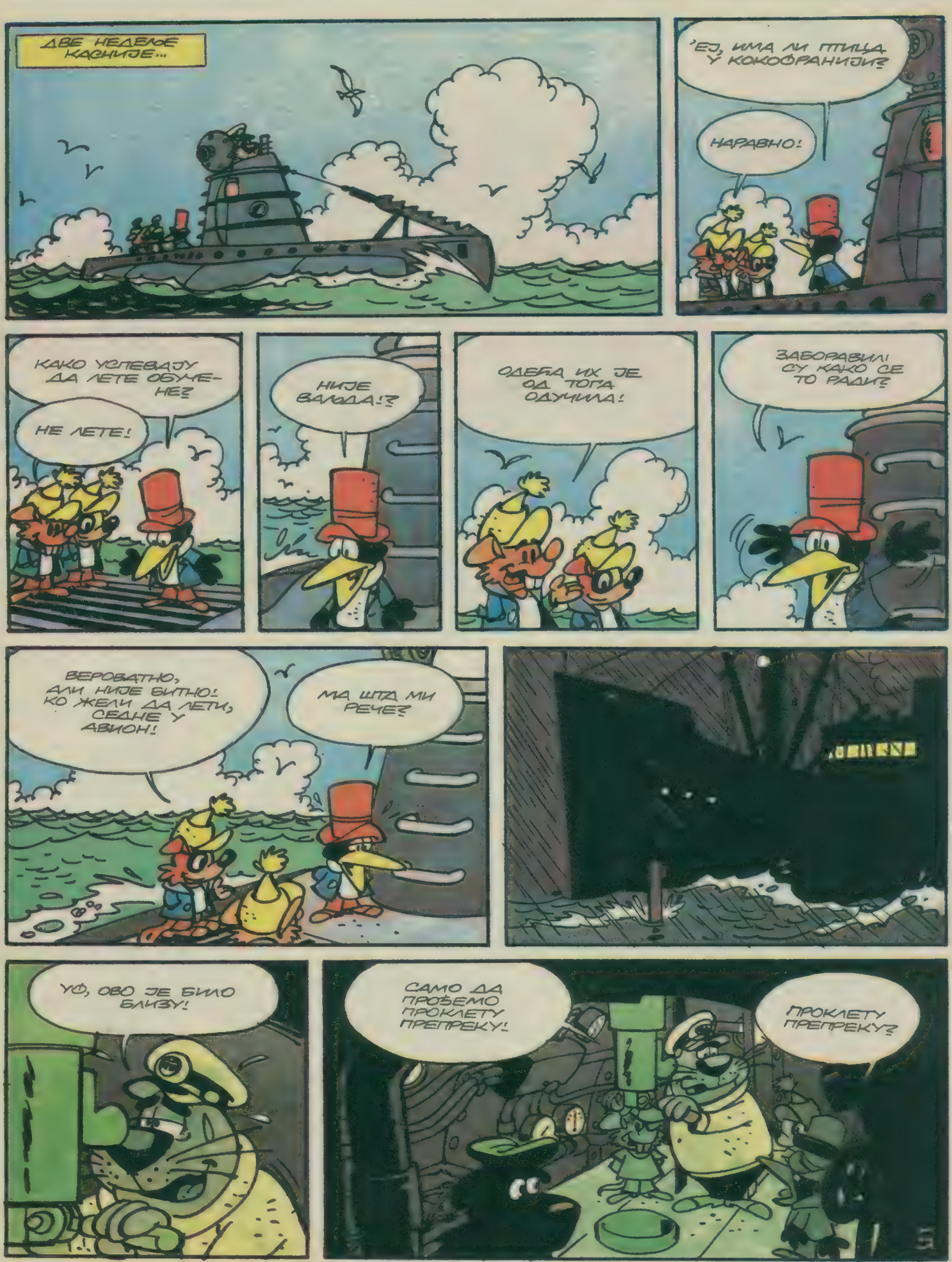
ДВЕ НЕДЕЉЕ КАСНИЈЕ...
'ЕЈ, ИМА ЛИ ПТИЦА У КОКОФРАНИЈИ?
НАРАВНО!
КАКО УСПЕВАЈУ ДА ЛЕТЕ ОБУЧЕНЕ?
НЕ ЛЕТЕ!
НИЈЕ ВАЉДА!?
ОДЕЋА ИХ ЈЕ ОД ТОГА ОДУЧИЛА!
ЗАБОРАВИЛ! СУ КАКО СЕ ТО РАДИ?
ВЕРОВАТНО, АЛИ НИЈЕ БИТНО! КО ЖЕЛИ ДА ЛЕТИ, СЕДНЕ У АВИОН!
МА ШТА МИ РЕЧЕ?
УФ, ОВО ЈЕ БИЛО БЛИЗУ!
САМО ДА ПРОЂЕМО ПРОКЛЕТУ ПРЕПРЕКУ!
ПРОКЛЕТУ ПРЕПРЕКУ?

ТАКО СЕ ЗОВЕ ПОДВОДНИ ГРЕБЕН, НЕДАЛЕКО ОДАВДЕ, УСРЕД ОКЕАНА!
ЉУДИ СЕ ПЛАШЕ ТОГ ПРОЛАЗА, ЈЕР СУ ЊИХОВИ БРОДОВИ ОГРОМНИ!
У СРЕД ТОГ ГРЕБЕНА НАЛАЗИ СЕ ОСТРВО КОКОФРАНИЈА ЗА КОЈЕ ЉУДИ НЕ ЗНАЈУ!
СУТРАДАН...
СТИГЛИ СМО!
ЧЧШ
ДВА ДАНА КАСНИЈЕ...
КОКОФРАНИЈА!
ГЛЕДАЈ, КАРУЗО! ТО ЈЕ АЈКУЛИНО ОСТРВО!
ТУ ЈЕ ЗАТОЧЕН АНТРАЦИТ БИВШИ ДИКТАТОР И ОКРУТНИ БАНДИТ!
СУТРА ЈЕ ДАН КАД САМ СЛОБОДАН! ЛА! ЛА!
НЕПРАВДА!
ЛОШ ТИ ЈЕ ОН ОРТАК!
DM 6.

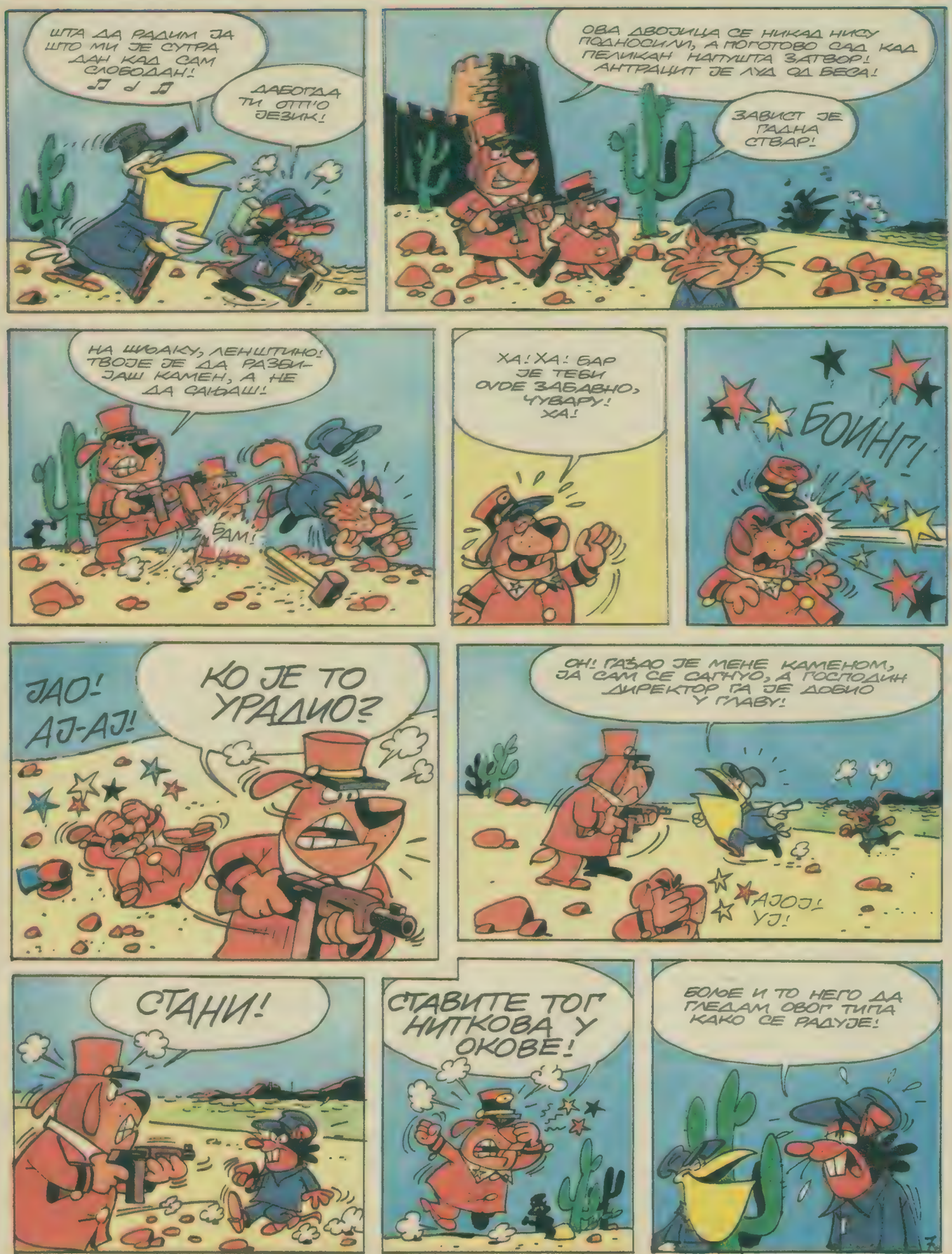
ШТА ДА РАДИМ ЈА ШТО МИ ЈЕ СУТРА ДАН КАД САМ СЛОБОДАН!
♫ ♩ ♫
ДАБОГДА ТИ ОТПО ЈЕЗИК!
ОВА ДВОЈИЦА СЕ НИКАД НИСУ ПОДНОСИЛИ, А МОГОТОВО САД КАД ПЕЛИКАН НАПУШТА ЗАТВОР! АНТРАЦИТ ЈЕ ЛУД ОД БЕСА!
ЗАВИСТ ЈЕ ГАДНА СТВАР!
НА ШИЉАКУ, ЛЕНШТИНО! ТВОЈЕ ЈЕ ДА РАЗБИЈАШ КАМЕН, А НЕ ДА САЊАШ!
БАМ!
ХА! ХА! БАР ЈЕ ТЕБИ ОВДЕ ЗАБАВНО, ЧУВАРУ! ХА!
БОИНГ!
ЈАО! АЈ-АЈ!
КО ЈЕ ТО УРАДИО?
ОЊ! ГАЂАО ЈЕ МЕНЕ КАМЕНОМ, ЈА САМ СЕ САГНУО, А ГОСПОДИН ДИРЕКТОР ГА ЈЕ ДОБИО У ГЛАВУ!
АЈООЈ! УЈ!
СТАНИ!
СТАВИТЕ ТОГ НИТКОВА У ОКОВЕ!
БОЉЕ И ТО НЕГО ДА ГЛЕДАМ ОВОГ ТИПА КАКО СЕ РАДУЈЕ!

ПРОЗНО ЈЕ КАД ОСУЂЕНИК НА ДОЖИВОТНУ ВИДИ ОРТАКА ДА НАПУШТА АПСАНУ И ИДЕ КОД СВОЈЕ ЖЕНЕ И ДЕЦЕ!
ШМРК!
ЈОЈ, МОЈ НОС!
К'О БАБУРА! А ВЕЧЕРАС ИМАМ САСТАНАК С ВЕРЕНИЦОМ!
ОФАРБАЈТЕ ГА У ЦРНО!
ЗАСЛУЖИО СИ НАЈГОРУ КАЗНУ!
СВЕ ШТО ХОЋЕТЕ, САМО ДА НЕ ГЛЕДАМ ОВОГ ПЕЛИКАНА!
ХМ... ГРР... ММ ПЕЛИ... ММ... ПЕЛИКАНА?
ХМ, НЕ ЖЕЛИШ ВИШЕ ДА ГА ГЛЕДАШ?
Е, ПА, ЕТО КАЗНЕ! ДОК ОН НЕ ОДЕ, ПРОВЕШЋЕТЕ ВРЕМЕ ЗАЈЕДНО, У ИСТОЈ ЋЕЛИЈИ! ХА! ХА!
ГРР... КАКО САМ ОКРУТАН!
НЕ!
ДА!
НЕБУ! ПУСТИТЕ МЕ!
ТО ЈЕ ПРАВА СТВАР!
НАЈТЕЖЕ ЋЕ МУ БИТИ УЈУТРО, КАД ПЕЛИКАН КРЕНЕ! ХА!
ГРРР...
'ОБУ НАПОЛОЕ!
ЕТО, ПРВА ФАЗА ЈЕ ГОТОВА! ПРЕЛАЗИМО НА СЛЕДЕЋУ!
ПРАВИ СИ ГЕНИЈЕ, АНТРАЦИТ!

САТ КАСНИЈЕ, ИЗ ПОДМОРНИЦЕ СУ СЕ ИСКРЦАЛИ ПУТНИЦИ...
ЗБОГОМ, КАПЕТАНЕ, И ХВАЛА!
ЗБОГОМ!
БР!
БР!
БР!
ГЛЕ, ТОРПЕДО НАС НИЈЕ ДОЧЕКАО!
СИГУРНО НИЈЕ ДОБИО ТЕЛЕГРАМ!
ДЕЛУЈЕ ТАКО ПУСТО!
ШЕШИР
БРУУМ!
ПАЗИТЕ!
ШКРИИИП!
ШОФЕРИНО! СИЛЕЦИЈО!
НЕ! СТАО ЈЕ!
ВРАЋА СЕ! ЧУО ЈЕ ШТА СИ РЕКАО И ХОЋЕ ИЗВИЊЕЊЕ!
МИСЛИШ?

ИЗГЛЕДА ДА ВАМ НИЈЕ ЖИВОТ МИО!
X-20
ТОР-ПЕ-ДО!
КАКВО ЗАДОВОЉСТВО ШТО ВАС ВИДИМ! ГЛЕ, ПОВЕЛИ СТЕ И ОВОГ ГРАБЉИВЦА!
ДРАГИ ТОРПЕДО!
СРЕЋАН САМ ШТО ТЕ ПОНОВО ВИДИМ ПОСЛЕ ДУГИХ МЕСЕЦИ ОДВОЈЕНОСТИ!
ПОЧЕО ЈЕ!
КОЈА МИ ЈЕ... ХМ... УФ... ОВАЈ... ТЕШКО ПАЛА, ЈЕР... ХМ... РЕКОХ...
ЕЈ, КАРУЗО, ИДЕШ ЛИ?
X-205
ИДЕМО ОВУДА, ДА БИСМО ИЗБЕГЛИ ПАРАДУ!
КАКВУ ПАРАДУ?
ШКРИИП!
КРАЉЕВСКУ!
МОЛИМ?
ПА ДА, ВИ НЕ ЗНАТЕ! ДАНАС ЈЕ ПРАЗНИК И СВИ СУ ОТИШЛИ НА ПАРАДУ!
КРАЉУ МИТРОНИЈЕ ДОШАО У ПОСЕТУ КРАМИК ПЕТИ, ДРАГИ ВЛАДАР ЦИНОЦЕФАЛИЈЕ! КАЖУ, ПРИЈАТЕЉСКА ПОСЕТА!
ЦИНО... ШТА?
МОГАДОР

ЦИ-НО-ЦЕ-ФА-ЛИ-ЈЕ! ТО ЈЕ ОСТРВО НА ДВА САТА ПЛОВИДБЕ ОДАВДЕ!
КАКАВ ЈЕ ТАЈ КРАМИК?
НЕ ЗНАМО ГА БАШ ДОБРО! НАСЛЕДИО ЈЕ ПРЕСТОЛ СВОГ ОЦА, МУДРОГ И МИРНОГ, СА КИМ ЈЕ...
...МИТРОН ОДРЖАВАО ПРИЈАТЕЉСКЕ ОДНОСЕ! МОЖДА ЋЕ РАДИО САОПШТИТИ НЕШТО ВИШЕ!
АВИОН КРАЉА КРАМИКА УПРАВО СЛЕЋЕ! ТО ЈЕ ПОСЛЕДЊА РЕЧ ЦИНОЦЕФАЛСКЕ ТЕХНИКЕ!
ЈЕДВА ЧЕКАМО ДА ПОЗДРАВИМО МЛАДОГ КРАЉА, СИНА НЕПРЕЖАЉЕНОГ КРАМИКА...
ВРУУМ!
АВИОН СЕ ЗАУСТАВЉА УЗ БУКУ И КРАЉО...
ВРУУМ!
БРАВО! УРА! ЖИВЕО КРАЉ! КРАМИК!
УРА!
УРА! ЖИВЕО КРАЉ! БРАВО! ЖИВЕО КРАМИК!
ЖИВЕО КРАЉ! БРАВО! УРА! КУКУРРУКУКУ!
ЕРЦИН

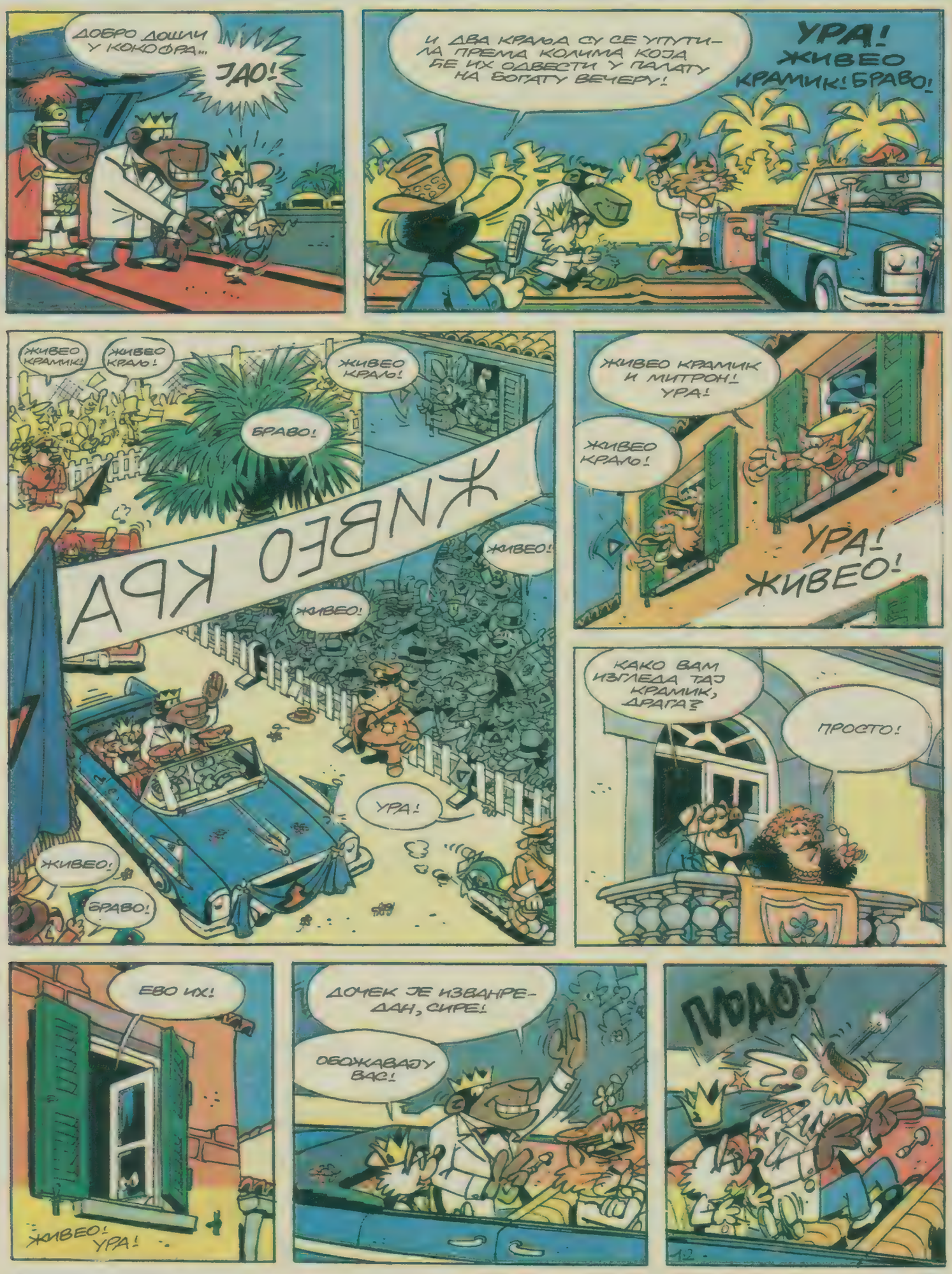
ДОБРО ДОШЛИ У КОКОФРА...
ЈАО!
И ДВА КРАЉА СУ СЕ УПУТИЛА ПРЕМА КОЛИМА КОЈА ЋЕ ИХ ОДВЕСТИ У ПАЛАТУ НА БОГАТУ ВЕЧЕРУ!
УРА! ЖИВЕО КРАМИК! БРАВО!
ЖИВЕО КРАЉУ!
ЖИВЕО КРАМИК!
ЖИВЕО КРАЉУ!
БРАВО!
ЖИВЕО!
ЖИВЕО!
ЖИВЕО!
УРА!
ЖИВЕО!
БРАВО!
ЖИВЕО КРАЉУ!
ЖИВЕО КРАМИК И МИТРОН! УРА!
ЖИВЕО КРАЉУ!
УРА! ЖИВЕО!
КАКО ВАМ ИЗГЛЕДА ТАЈ КРАМИК, ДРАГА?
ПРОСТО!
ЕВО ИХ!
ЖИВЕО! УРА!
ДОЧЕК ЈЕ ИЗВАНРЕДАН, СИРЕ!
ОБОЖАВАЈУ ВАС!
ПУФ!

ТО... ТО... ТОРТА!
СА ШЛАГОМ!
ХА! ХА!
ХА! ХА! ХА!
ХО! ХИ!
ХО! ХО!
ХИ! ХИ! ХА!
ХИ!
БОЖЕ, СВЕТИНА ПУЦА ОД СМЕХА! СВЕ СЕ ТРЕСЕ!
ХА! ХИ! ХО!
R.T.C.
КРАМИК СЕ ОСЛОБОДИО ТОРТЕ, УСПРАВЉА СЕ И САДА ПРЕТИ ГОМИЛИ! ОХ, ПО-БОГУ...
... НАПУШТА КРАЉЕВСКИ АУТО!!!
СТО МУ МАЧАКА!
БРЗО!
ТОРПЕДО
ШКРИИП!
ОВУДА!
НА ТВ ЋЕМО СВЕ ВИДЕТИ!
КРАЉО МИТРОН УЗАЛУД ПОКУШАВА ДА ГА ВРАТИ У АУТО!
ГЛЕДАЈТЕ!
ПСТ!

ОХ! КРАМИК ЈЕ БРУТАЛНО ОДГУРНУО НАШЕГ ВОЉЕНОГ ВЛАДАРА!
ЕВО, ЈОЈ... САД СЕ ПРИБЛИЖАВА МЕНИ И ... МОЈЕ ПОШТОВАЊЕ, СИРЕ... ЈОЈ... КРАК!
УЗЕО МУ ЈЕ МИКРОФОН ДА НЕШТО КАЖЕ!
БУТИ, КАРУЗО!
ПСТ!
ДОШАО САМ НАЈПРИЈАТЕЉСКИЈЕ У КОКОФРАНИЈУ, А ДОЧЕКАН САМ РРПРОЈЕКТИЛИМА И СМЕХОМ!
АЛИ, СИРЕ...
НА ТУ УВРЕДУ, ОДГОВОРИЋУ...
АЛИ, СИРЕ...
...РАТОМ!
... И НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ, АВИОН КРАЉА КРАМИКА ЈЕ НЕСТАО У ОБЛАЦИМА...
РАТ!
ВРУУМ!
КРИВАЦ ЈЕ ПОБЕГАО, СИРЕ! ЗАКАСНИЛИ СМО!
АЛИ, КО ЈЕ БАЦИО ТУ ТОРТУ СА ШЛАГОМ? ДА ЛИ ЈЕ ТО БИЛА НЕСЛАНА ШАЛА ИЛИ...
"...ИЛИ ГЛАН СМИШЉЕН У НЕКОЈ ТАЈНОЈ ОРГАНИВАЦИЈИ?"

НИКОГ НА ВИДИКУ! ИДЕМО!
ФУРБИ
ТО САМ ЈА!
АХ!
ПРАВО У ФАЦУ! ГАЂАМ КАО ВИЉЕМ ТЕЛ!
ЗНАМО! СЛУШАЛИ СМО РАДИО!
ЕВО ТВОЈЕ НАГРАДЕ! ПО ДОГОВОРУ!
КЛИНК
НАДАМ СЕ ДА ЋЕШ ЈЕ ПАМЕТНО ПОТРОШИТИ, МОМЧЕ! ЈЕЛ ЈЕШ БОМБОНУ?
РАДО!
И-ХОП!
БАШ СИ СПРЕТАН!
ХМ! МЕНТОЛ БОМБОНА! ОБОЖАВАМ ТАКВЕ!
ХУПС!
И ЕТО, ПРИЈАТЕЉУ! КАД СЕ БУДЕ ПРОБУДИО, НЕЋЕ СЕ НИЧЕГ СЕЋАТИ И СВЕ ЋЕ ОСТАТИ МЕЂУ НАМА ДВОЈИЦОМ!
СУПЕР!

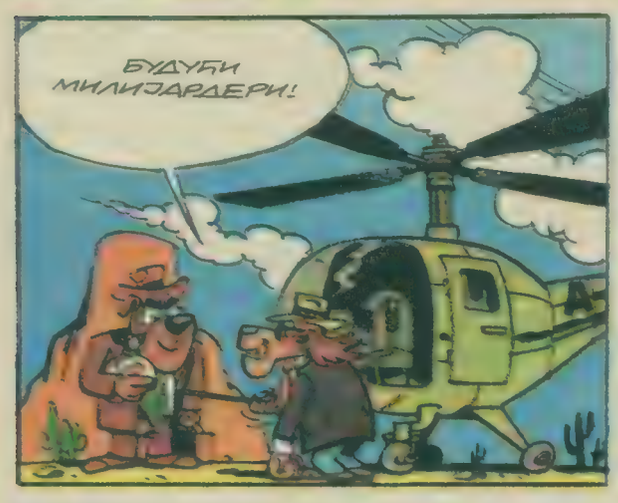

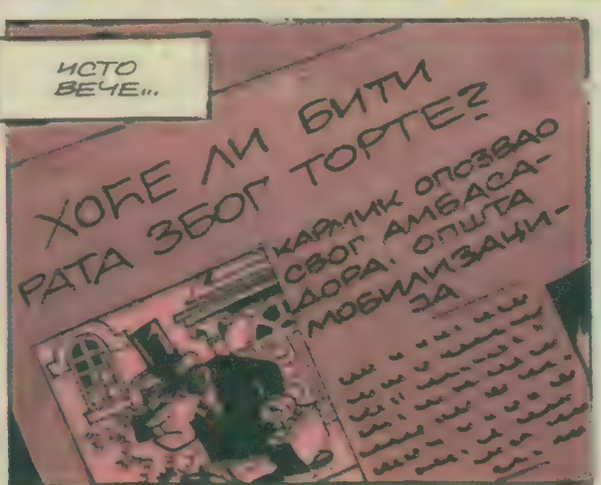

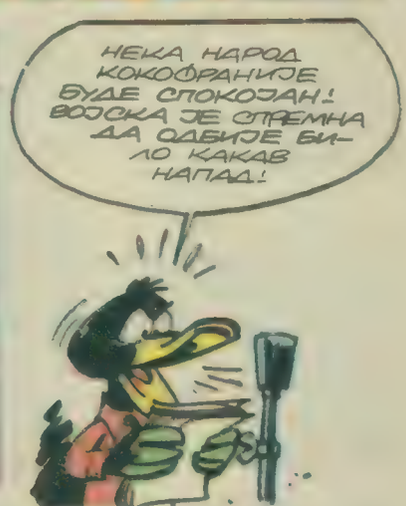

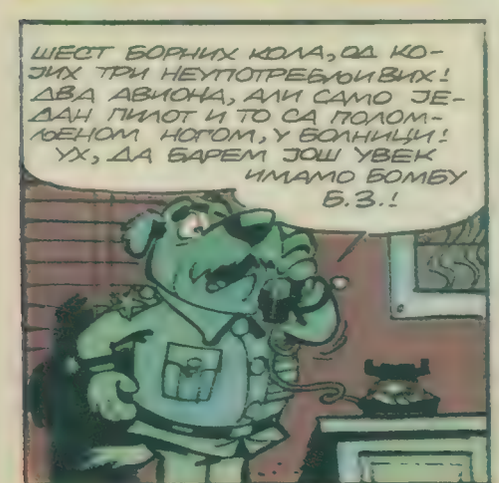
ШЕСТ БОРНИХ КОЛА, ОД КОЈИХ ТРИ НЕУПОТРЕБЉИВИХ! ДВА АВИОНА, АЛИ САМО ЈЕДАН ПИЛОТ И ТО СА ПОЛОМЉЕНОМ НОГОМ, У БОЛНИЦИ! УХ, ДА БАРЕМ ЈОШ УВЕК ИМАМО БОМБУ Б.З.!

АЛИ ЈЕ НЕМАМО, ГЕНЕРАЛЕ! ПОСЛЕ АФЕРЕ АНТРАЦИТ, НАРЕДИО САМ ДА СЕ УНИШТИ, ЈЕР ЈЕ ПРЕДСТАВЉАЛА ОПАСНОСТ ЗА НАШ НАРОД И НИМАЛО НЕ ЖАЛИМ ЗБОГ ТОГА!

ДОК ЈЕ МИТРОН ПРЕБРОЈАВАО СВОЈЕ ОРУЖЈЕ, КРАМИК ЈЕ ПРЕШАО У НАПАД...

НЕ БРИНИ, МАЛИ! КО ЈЕ ЈОШ РАТОВАО ЗБОГ ЈЕДНЕ ТОРТЕ? ДИПЛОМАТЕ ЋЕ СВЕ ТО СРЕДИТИ!
МИСЛИТЕ, КАПЛАРЕ?
ЗВРРРРРР!
НЕИДЕНТИФИКОВАНЕ ЛЕТЕЛИЦЕ СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ С ЈУГОИСТОКА! ПРЕСРЕТНИТЕ ИХ!
ШТА РЕЧЕ ОВАЈ?
БОЖЕ! НАПАДАЈУ!
ЈЕСИ ЛИ ЧУО, АВИЈАТИЧАРУ? ОДМАХ У АВИОН!
АЛИ, ГЕНЕРАЛЕ, НИСАМ ЗАВРШИО СА ОБУКОМ! ИНСТРУКТОР ТРЕБА ДА ЛЕТИ!
У БОЛНИЦИ ЈЕ, ПОЛОМЉЕНА МУ ЈЕ НОГА!
ОВО ТИ ЈЕ ЖИВОТНА ПРИЛИКА ДА ПОСТАНЕШ РАТНИ ХЕРОЈ!
АЛИ, ЈА НЕЋУ ДА ПОСТАНЕМ РАТНИ ХЕРОЈ!
КРЕНУО САМ МАЛО БРЖЕ!
ДОСТА БРЗО!
СУВИШЕ БРЗО!
ЈОЈ! ЈА ЛЕТИМ!
ЗИЈУУУ!

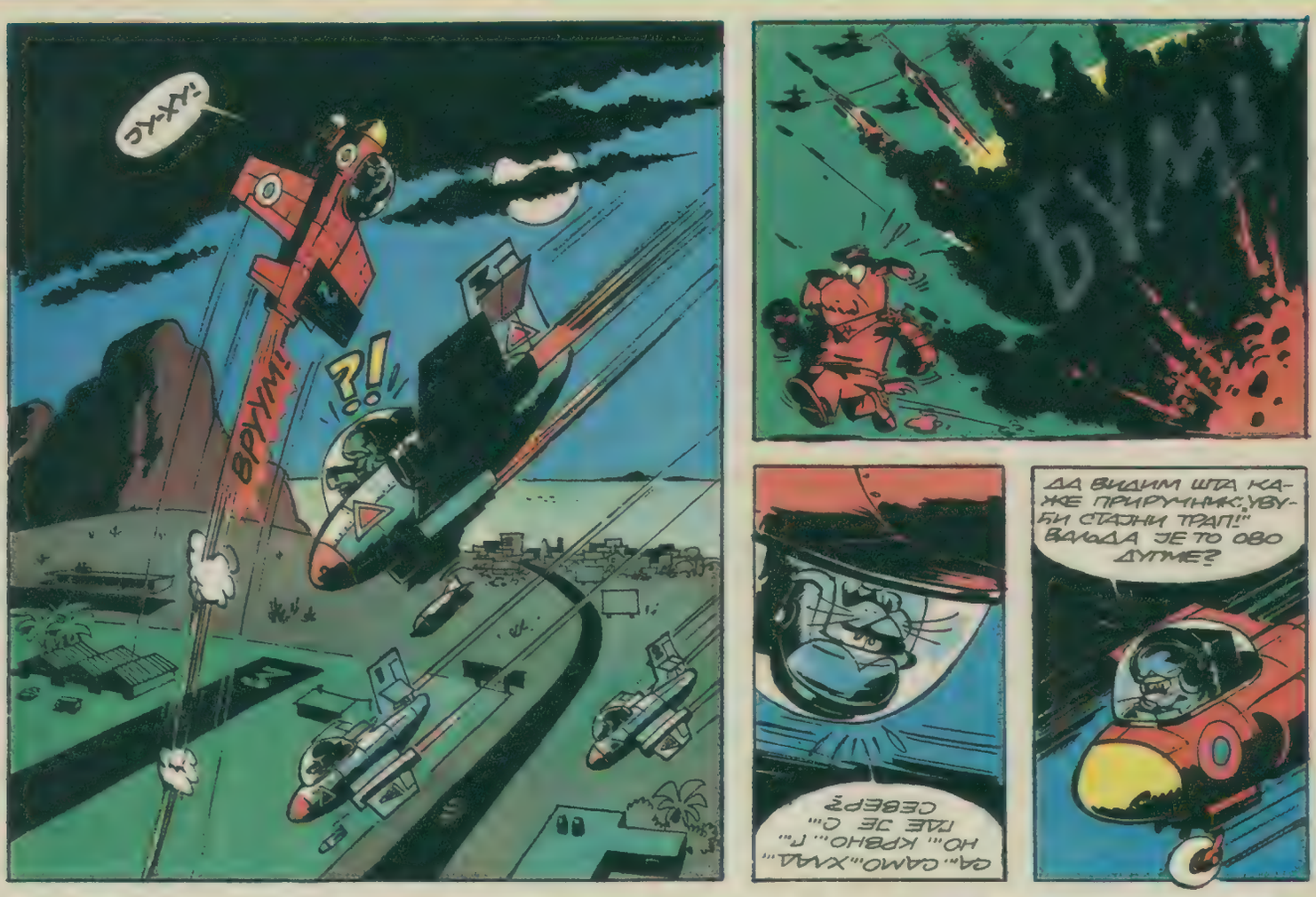
ЈУ-ХУ!
ВРУУМ!
?!
БУМ!
ДА ВИДИМ ШТА КАЖЕ ПРИРУЧНИК: „УБУ-БИ СТАЈНИ ТРАП!" ВАЉДА ЈЕ ТО ОВО ДУГМЕ?
ОА... САМО... ХАА... НО... КРВНО... Г... ПАЈЕ ЗЕ С... СЕБЕР?

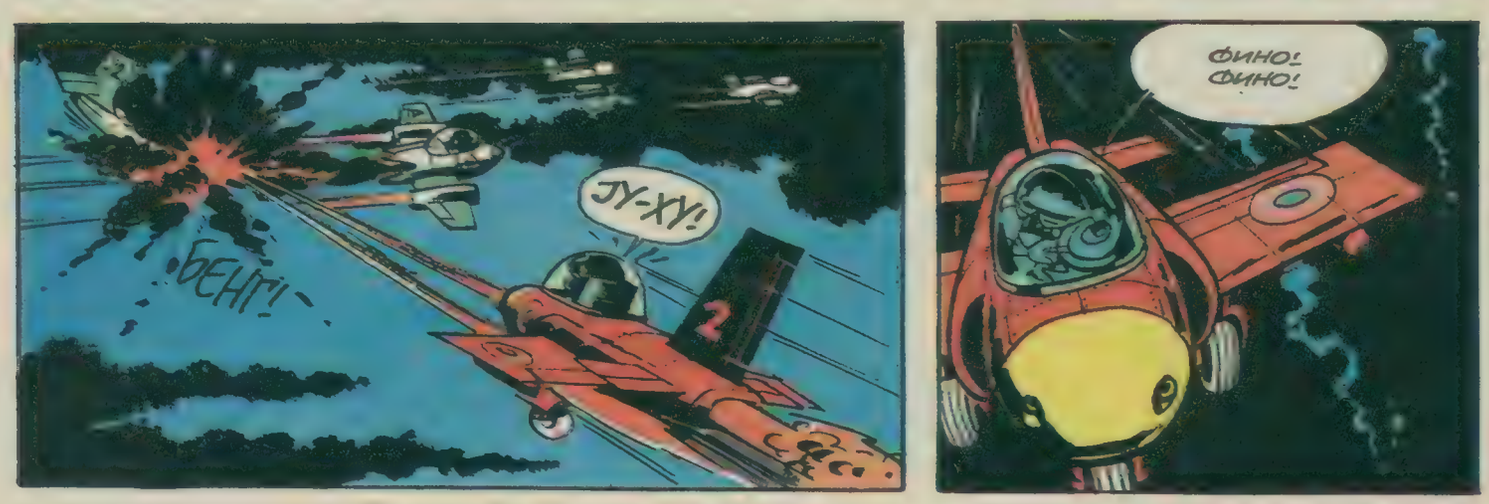
ЈУ-ХУ!
БЕНГ!
ФИНО! ФИНО!

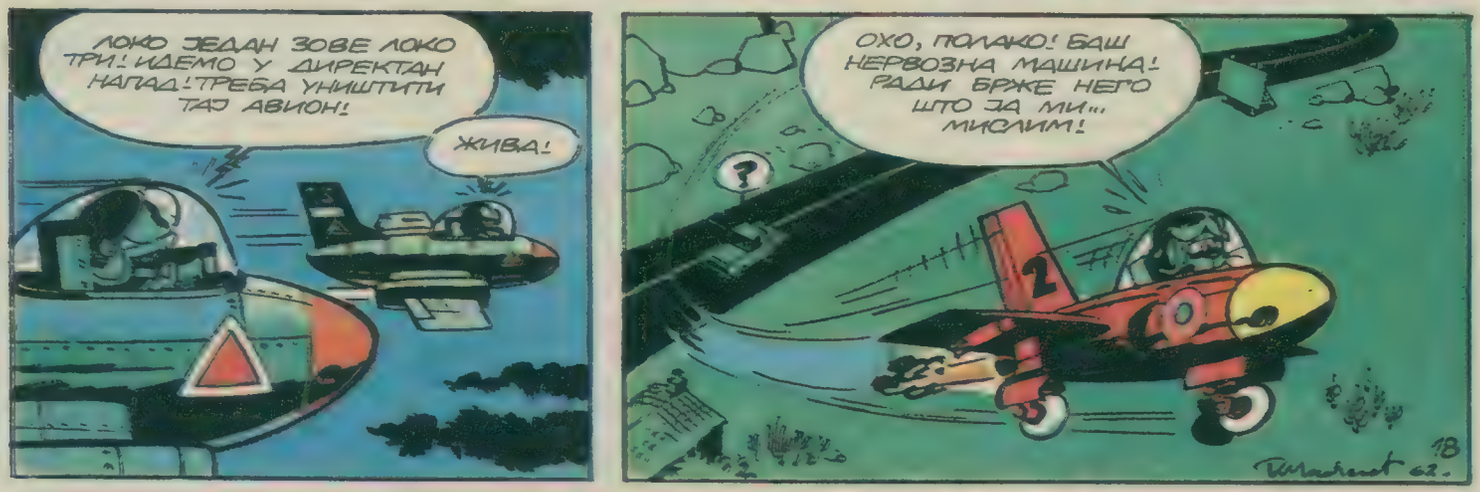
ЛОКО ЈЕДАН ЗОВЕ ЛОКО ТРИ! ИДЕМО У ДИРЕКТАН НАПАД! ТРЕБА УНИШТИТИ ТАЈ АВИОН!
ЖИВА!
ОХО, ПОЛАКО! БАШ НЕРВОЗНА МАШИНА! РАДИ БРЖЕ НЕГО ШТО ЈА МИ... МИСЛИМ!
?
18

НАПАШЋЕ МЕ! МОРАМ ПРВИ ДА ПУЦАМ, ИНАЧЕ САМ ГОТОВ!
ОПЕТ САМ ПОГРЕШИО ДУГМЕ!
РАР!
ОВАЈ ЈЕ ЛУД!
ОХ!
ПАЖЊА!
БАМ!
ЈЕДВА ОСТАДОХ ЖИВ!
КАПИТАНЕ, БИЛИ СТЕ БАЈНИ!
ТО МИ ЈЕ БИЛА ДУЖНОСТ!
КАПИТАН ЦАКАНИ УНИШТИО ТРИ НЕПРИЈАТЕЉСКА АВИОНА
ОВАЈ МАЊАК ЈЕ ХЕРОЈ
ПИЛОТИ СПАСЕНИ АЛИ ЗАРОБЉЕНИ
МЕЂУТИМ, У ЦИНОЦЕФАЛИЈИ...

ШТА?!
ПОГОЂЕНИ, СИРЕ, СВА ТРИ! РАДИО ЈЕ ЈАВИО!
ЛАЖЕТЕ!
У СВАКОМ СЛУЧАЈУ СЕ НЕЋЕ ВРАТИТИ, СИРЕ! ОТИШЛИ СУ ПРЕ ЈЕДАНАЕСТ САТИ, А ИМАЛИ СУ ГОРИВА САМО ЗА ДВА САТА ЛЕТА!
ГРРР
ЈЕДИНИ НАЧИН ДА САЗНАМО ВИШЕ ЈЕ ДА СЛУШАМО РАДИО ФУРБИ!
ЗБОГ АКТУЕЛНИХ ДОГАЂАЈА, РЕДОВНА ЕМИСИЈА О МРАВЉЕМ ЖИВОТУ БИЋЕ ЗАМЕЊЕНА МАРШЕВИМА!
РА-ТА-ТА-ТА! БУМ! БУМ! БАМ! ТА-ТА-РА! БИМ! БУМ!
ПРЕКИДАМО КОНЦЕРТ ЗБОГ НАЈНОВИЈИХ ВЕСТИ: ДАНАС, У КРАЉЕВСКОЈ ПАЛАТИ, КРАЉ МИТРОН ЋЕ ОРДЕНОМ ЗА ХРАБРОСТ ОДЛИКОВАТИ КАПЛАРА ЦАКАНОГ КОЈИ ЈЕ ПРОШЛЕ НОЋИ УНИШТИО ТРИ НЕПРИЈАТЕЉСКА АВИОНА ЗА МАЊЕ ОД ДВА МИНУТА!
ЗАТИМ ЋЕ НАШ ЈУНАК БИТИ УНАПРЕЂЕН У ЧИН ПОРУЧНИКА!
ДОСТА!
УАУ! МОЈИ ЛЕПИ АВИОНИ! ХОЋУ МОЈЕ АВИОНЕ!
НАПРАВИЋЕМО. ДРУГЕ, СИРЕ, ЈОШ ЛЕПШЕ!
МЕЂУТИМ...
ЈЕСИ ЛИ ЧИТАО ИЗВЕШТАЈ О БОРБИ, ЧУВАРУ? ПРАВА БОМБА! ТАЈ ЦАКАНИ ЈЕ ПРАВИ АС! ВИШЕ ТАКВИХ И- ДОБИЛИ СМО РАТ!
СЛОБОДАН САМ ДА ВАС ПОДСЕТИМ ДА ДАНАС ТРЕБА ДА ПОТПИШЕТЕ ОСЛОБАЂАЊЕ ЗАТВОРЕНИКА ПЕЛИКАНА!

ПОТПУНО САМ ЗАБОРАВИО НА ЊЕГА! ИДЕМО!
ХОЋУ ДА ВИДИМ КАКО АНТРАЦИТ ПАТИ КАД ПЕЛИКАН БУДЕ ОДЛАЗИО! ХА!
ХИ! ХИ! КАКВА ЗАБАВА!
ЕТО, ТИ СИ СЛОБОДАН, А АНТРАЦИТ ЋЕ НАМ ЈОШ ДУГО ПРАВИТИ ДРУШТВО!
АНТРАЦИТ ЈЕ СРЕЋАН ШТО ЋЕ СА НАМА БИТИ ДО КРАЈА ЖИВОТА!
ХА! ХА! ХА! ХА! ХА!
ДУРИ СЕ ЗАТО ШТО МУ ДРУГАР ОДЛАЗИ! ХА! ХА! БАШ ЈЕ ЗАБАВНО!
ЕТО, ДОЂЕ И ТАЈ ДАН! ЖЕЛИМ ТИ ДА У СЛОБОДИ ЖИВИШ ПОШТЕНИМ ЖИВОТОМ!
ТРУДИЋУ СЕ, ГОСПОДИНЕ ДИРЕКТОРЕ!
МОГУ ДА ЗАМИСЛИМ КАКО АНТРАЦИТ САД ОЧАЈАВА! ХА! ХА!
ХА! ХА!
ГАДАН ТИП!
ВОЛЕО БИХ ДА МУ ВИДИМ ФАЦУ!
БРРР!
БРР!
БРР!
МИМИ

ЖВОГОМ, АДМИРАЛЕ, КФАЛА ЗА ОВУ МОРШКУ, ШЕТЊИЦУ!
„ЖВОГОМ И КФАЛА ЗА МОРШКУ ШЕТЊИЦУ"! ХИ! ХИ! ОВАЈ ПРИЧА КАО ДА ИМА ГУНА УСТА!
УФ, АЛ' СИ ТЕЖАК, АНТРАЦИТЕ!
ХУ!
МИТРОНЕ, ТВОЈ СМРТНИ НЕПРИЈАТЕЉ СЕ ИЗБАВИО!
ЂАО, ПЕЛИШКУ, ОВДЕ СЕ НАШИ ПУТЕВИ РАЗИЛАЗЕ!
ЂАО, ОРТАК!
ФУРЕВИ 25 КМ
МОЈ „ПРИЈАТЕЉ", ДИРЕКТОР ЋЕ ПУКНУТИ ОД МУКЕ КАД ОТКРИЈЕ МОЈЕ БЕКСТВО!
ПА, КАКО СЕ ОСЕЋА НАШ ДРАГИ ЗАТВОРЕНИК НАКОН СРЦЕПАРАЈУЋЕГ РАСТАНКА?
ХИ! ХИ!
ОДГОВОРИ, БИТАНГО!
ОХ!
ОХ!
БЕДНИК!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

„CAMEL TROPHY", авантура која се сања

НАША ФАТА ПРЕГАЗИЛА СИБИР

Сасвим близу чуо сам звук ленд-ровера који иде тачно према мени. Сваког тренутка очекивао сам да ме прегази...

Блато или река, то је, укратко, врло често била недоумица учесника прошлогодишње експедиције кроз Сибир „1.000 миља перестројке", како је незванично названа. Спас од глиба који се, ма како чудно изгледало, није разликовао од оног у Амазонији, био је понекад у реци, али и она је умела да приреди непријатна изненађења.

– То су, можда, најбоље искусили Енглези – каже Огњен Соколовић, члан наше екипе на прошлогодишњем такмичењу. – На једном месту, одакле је пут водио кроз дубоко, житко блато покушали су да се пробију реком. Опрезно су кренули и прешли првих сто метара: вода није била дубља од метар, метар и двадесет. До места где су могли да изиђу из реке остало им је сасвим мало. Већ смо почели да им аплаудирамо када смо приметили да улазе у дубину. Ричард, момак за воланом, није се посебно забринуо: помислио је да су налетели на неко мање удубљење и наставио. Погрешио је. Вода је нагло почела да се пење и прелива кроз отворене прозоре. Подигли су стакла и продужили, али ускоро смо и ми и они схватили да је враг однео шалу. Занемели смо.

Срећом, Ричард није губио главу. Покушао је да заустави ауто и угасио је мотор, али „дискавери" није стао. Захваћен бујицом наставио је да тоне. Забринут израз на Ричардовом лицу био је знак панике и потпуне безнадежности: ништа више није било под његовом контролом. Како су се осећали снимаљи компаније „Делта" који су седели позади, могу да замислим.

„Дискавери" је још неко време наставио да клизи и љуљушка се на таласима као нека подморница а онда престао да тоне. На обали се зачуо пљесак, а сибирском шумом се заорило „We all live in the yellow submarine". Ерик, члан немачке посаде који је сваку прилику користио да мало плива, улетео је у Еликтару и запливао ка ауту подморници. Кад је допливао до „дискаверија", видео је да не може да уради ништа друго до да се попне на кров и пружи моралну подршку заробљеним Енглезима.

На врху мравињака

И на примеру грчке посаде потврдило се да није увек упутно тражити сопствени пут.

Један део оних 1.000 миља кроз сибирску тундру водио је коритом већ поменуте Еликтаре. Возили смо туда пуна два дана и коначно изишли на суво. Највећа невоља била је висока, стрма обала пуна неких громада од којих ниједна није имала мање од пола метра у пречнику. Није било нимало лако савладати то камење јер смо морали да водимо рачуна да не оштетимо аутомобиле.

„Pretty Фата", како смо из милоште назвали наш „дискавери", провукла се само са неколико удараца у шасију. Лакнуло нам је када смо се попели уз обалу и угледали благу узбрдицу са шумом на врху. У први мах учинило нам се да је терен сув, али нам је ту заблуду разбио први ауто који је кренуо: пред нама је био мочварaн терен, најтежи кроз који ћемо проћи.

Гледајући змијолику колону коју су чинила возила везана једно за друго, Грци су одлучили да потраже други пут до шуме од које нас је делио травнати, мочварни део, али и блага коса обрасла не баш високим растињем. Они су, дакле, смислили, да крену том косом. Растиње ће савладати тако што ће узети залет и, захваљујући инерцији, успети да га „прелете".

За волан је сео Никос, дао пун гас и кренуо. Прешао је једва двадесетак метара кад је његов ауто почео да скаче као помахнитао јер је налетео на мравињак висок 60–70 cm. Притиснуо је папучицу за гас до краја, али је ауто почео да губи брзину, пропиње се на предње и пада на задње точкове све док није завршио на врху мравињака високог око један метар. Никад нећу заборавити слику аута са точковима који висе у ваздуху и збуњено Никосово лице.

Смркло ми се!

Имајући у виду како су прошли Грци тражећи нове путеве, Андреј Шкафар и ја одлучили смо да не тражимо заобилазно него да лепо кренемо за осталим возилима из конвоја. За ту деоницу која није била дужа од 300 метара требало нам је пуних девет сати.

Све то време провели смо на узбрдици изнад Еликтаре. За одмор и јело није било времена. Успевали смо да убацимо покоји залогај у уста и то је било све. Тек око 21 сат, још је био дан, стигли смо до врха брежуљка и ту нас је дочекало нимало пријатно сазнање: морали смо назад у Еликтару. Само што се наша „Фата" спустила у реку, 150–200 метара даље чула се нека галама: превртнуо се Џилберто Кастро који је возио медицински ауто. Како смо му ми били најближи, част да га извлачимо припала је, наравно, нама.

Пошто се Џилберто превртнуо на месту где се спајају два рукавца, морали смо да га обиђемо и тек онда покушамо да га исправимо. Срећом, на острвцу које је раздвајало реку нашли смо довољно јако дрво, закачили се за њега и почели спасавање. Али, и нама је убрзо била потребна помоћ: наша „Фата" почела је да клизи по камењу. Није било друге него да нам најближи ауто прискочи у помоћ. Неко је морао да закачи сајлу, а то је значило и да се спусти у ледену реку. Одузео сам се истог часа кад сам ушао у воду чија је температура била само 5°C. Исправили смо Џилбертов ауто, али сад је требало и сами да изиђемо из реке. „Фата", једноставно, није слушала команде. Из трећег, четвртог покушаја ипак је кренула и одмах упала у неку рупу. Мада је још био дан, мени се смркло.

Брзо смо затворили прозо-

ре, али вода је ипак почела да продире у кабину. За само неколико минута попела нам се до колена. Стиснуо сам зубе и дао гас: „Фата" је кренула. Ово смо пребродили, помислио сам, али требало би да се пресвучемо. Само – како, када? Уто је стигла наредба Јана Чапмана, директора конвоја, да се улогоримо јер би даља вожња Еликтаром по мрклој ноћи могла да буде врло опасна. На жалост, нигде није било ни квадратног метра земље на којој би могао да се подигне шатор. Поново смо кроз мрак кренули уз Еликтару. Једини „дискавери" у групи била је наша „Фата", остало су биле такозване „110", што нам је додатно отежало овај, иначе крајње напоран, дан. Вода је била дубља од метра а ток веома брз. После првих 100 метара све „110" су се заглавиле. Није било друге него да Андреј и ја поново уђемо у воду, везујемо сајле, укључујемо витло и извлачимо један по један ауто. Не знам колико нам је требало да пређемо пола километра, колико нас је делило од места где су гореле ватре. Али, ни ту није био крај овом грозном дану.

У један сат по поноћи дат је знак за полазак. Пут је ишао стрмом узбрдицом која је могла да се савлада само првом редукованом брзином. У међувремену је почела и суснежица тако да, када смо коначно стигли до места где је требало да логорујемо, нико није успео да упали ватру. Андреј и ја нисмо ни покушавали. На ногама смо провели више од 21 сат и једва чекали да легнемо – било како, било где...

Уснио сам да спавам и да ме буди нека бука. То се конвој спремао да крене а ми још нисмо устали. Они неће да нас чекају, уместо тога одлучују да наш шатор вуку за собом. Сасвим близу чуо сам звук „лендровера" који иде тачно према мени. Сваког тренутка очекивао сам да ме прегази. Пробудио сам се од страха и тек тада се скаменио. Неки ауто стварно се чуо пред мојим шатором. Скочио сам као опарен и излетео: ауто који ме је толико уплашио била је наша „Фата". Андреј је укључио мотор због грејања. Вратио сам се у шатор и поново заспао.

Ујутру сам био као сломљен од умора, али и срећан што сам ту. Без обзира где се одвија, „Camel trophy" је доживљај који ни са чим не може да се пореди. Чак ни ако вас мучи у сну. ***Забележила:***
Олга Вукадиновић

CAMEL Trophy

НАБАВИТЕ КЊИГУ О НАЈВЕЋОЈ АВАНТУРИ 20. ВЕКА

„Ово је прича о дугогодишњем сну. Ово је сан који се вратоломко претвара у јаву по беспућима Сибира. Ово је приручник за сањаре, за храбре и одважне... Видимо се на селекцији за неки од следећих турнира". Огњен Соколовић

Речи аутора, лидера YU тима КАМЕЛ ТРОФИЈА '90, довољно говоре о садржају књиге. Штампана је у формату 16x23 цм на 224 стране са стрип-илустрацијама, прилозима у боји, 45 оригиналних фотографија и пластифицираним вишебојним корицама. Књигу можете поручити поузећем за **150 дин.** на адресу **ПИГ „МАРГО", Косте Наћа 28/4, 11000 Београд.** Ако новац уплатите на жиро рачун **60801-603-27375, ПИГ „МАРГО", Београд,** цена књиге је **120 дин.** а рок испоруке 15 дана. **Са примерком уплатнице на САМО 100 дин.** књигу можете лично преузети на поменутој адреси од 17 до 20 ч. **НАГРАДЕ:** за најбрже, **5 видео касета** „CAMEL TROPHY '90" у трајању од 120 мин., **10 колор постера** и пуно CAMEL налепница.

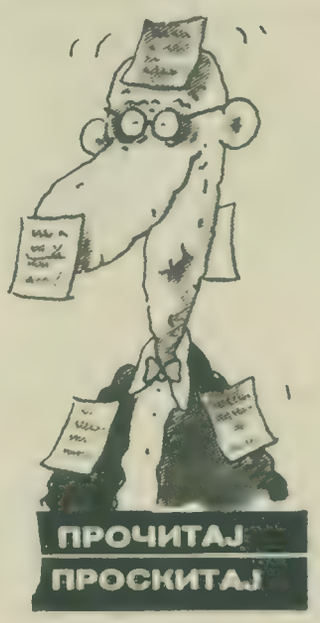

СТРУЈА ИЗ... ОТВАРАЊА ВРАТА

Ако пет хиљада студената свакога дана гурне врата да би ушло у зграду факултета, у овом случају универзитета у Монтреалу, Канада, онда о томе треба озбиљно размислити, веле професори. Мислите да им смета гужва на улазу у храм знања? Нипошто. Овде су и те како довитљиви и надасве практични. Реч је само о томе да се,мора бити, утроши силна енергија у толиком отварању врата, па зашто се она не би употребила за нешто корисно, запитали су се професори. На пример, за добијање струје која би осветљавала цео факултет!

Ректор је прихватио предлог, зашто и не би, па је на дотична врата постављен систем генератора. Сви задовољни, уштеда нимало занемарљива.

М. К.

ЗАГРОБНО ПРИСЛУШКИВАЊЕ

Међу припадницима италијанске мафије ништа није светије него л'омерта – закон који све чланове обавезује на ћутање. Имајући то на уму, карабинијери у Напуљу одлучили су да од каморе, локалне мафије, тајне извуку без њиховог знања (и, наравно, допуштења).

На гробљу Есколано полиција је поставила уређаје за прислушкивање на гробове мафијашких шефова. Између осталих, и на гроб Антонија Еспозита, убијеног марта прошле године, чија је породица у рату са противничком коју предводи Рафаеле Еспозито. Иначе, Рафаеле је тренутно у затвору.

Током четири месеца полиција је прислушкивала све што су пријатељи и чланови породице причали на гробљу. Претпостављајући да је место вечног почивања сигурно, размењивали су и највеће тајне и договарали се о будућим плановима, а богами, и убиствима. Јасно је да су свашта истрљали јер је на основу њихових несвесних признања полиција ухапсила 19 чланова каморе.

– Циљ нам је оправдао средство – касније је изјавио шеф полиције Пасквале Анђелосанто. – Свесни од самог почетка да, на неки начин, нарушавамо светост тог места, морали смо да прибегнемо и загробном прислушкивању у борби против све моћније мафије.

В. С.

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

Биљка за падање у несвест

ЧУДО ИЗ НАМИБИЈЕ

Усред жарке пустиње, у песку који достиже температуру и до 70°С, расте бујна прашумска биљка. Има само два листа, али они не отпадну хиљадама година а за то време нарасту толико да могу да заузму и 1000 квадратних метара

Кад је 3. септембра 1859. године у Анголи, близу Кабо Негра, Аустријанац Фридрих Велвич, лекар и истраживач афричког растиња, угледао џиновску тропску биљку, кажу да није могао да верује очима. Пао је коленима на врели песак, мислећи да сања. Ни Чарлс Дарвин није остао равнодушан. Кад се срео са њом, назвао ју је „кључаром међу биљкама". А да се подсетимо, кључар је онај живи праисторијски фосил, комбинација сисара, гмизавца и птице – носи јаја, а доји младе! Много касније ботаничари ће афричком чуду од биљке дати име у част проналазача Welwitschia и презиме mirabilis што значи – дивна.

Ћелије-резервоари

Данас ова биљка, необична у сваком погледу, расте само у Намибијској пустињи, на југозападу афричког континента, тачније од лучког града Мокамедес у Анголи до реке Куисиб у Намибији. Ако баците поглед на карту Африке, видећете да је то дугачак узан појас тик уз обалу Атлантског океана, што је веома важно у целој причи о дивној

ЗАГОНЕТНА

И јесте и није доказано

Замислите да ова карта није обојена. Прекопирајте само црне контуре и обојите је сами под условом да области које се додирују нипошто не буду исте боје

Питање које је више од једног века мучило све картографе света гласи: колико је различитих боја потребно да две државе или две области, које се додирују, ни у једној јединој тачки не буду исте боје.

Ово је прво пало на памет Френсису Гатрију док је октобра 1852. бојио мапу

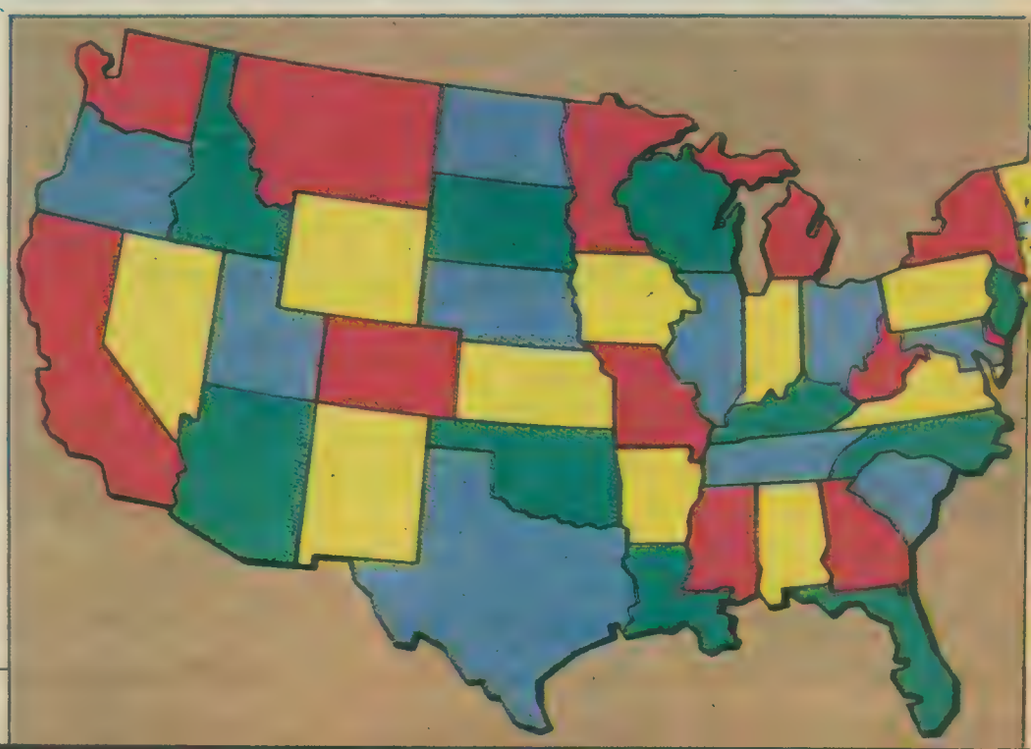

велвичији која је некада у праисторији прекривала много већа пространства.

Овог пролећа једна мала експедиција научника и новинара, коју је предводио природњак Џон Лавранос, истраживач из чувене ботаничке баште Сент Луис, у Мисурију, кренула је са два џипа у потрагу за ретком и тајанственом велвичијом која је у исто време и најстарија биљна врста која данас настањује земљу! Наиме, испитујући остатке стења у Намибијској пустињи научници су утврдили да је она овде расла и пре 60 милиона година! Али, то није крај: велвичија припада најстаријој породици гимносперма (голосеменача) које би највећу распрострањеност доживеле у периоду од 135–200 милиона година.

Најчудније од свега је што се зна да биљке у пустињи, крајње негостољубивој средини, имају три могућности да преживе: да нагомилају воду у ћелијама као у резервоару, да смање испаравање прекривајући се минијатурним лишћем или бодљама или да хитро искористе кратку сезону киша за раст и размножавање. Велвичија је, међутим, све те начине избегла и зато је јединствен сведок невероватне способности прилагођавања.

Облаци магле с океана

Стабло пред којим су стајали новинари имало је преко 2000 година мада овде годишње не падне више од 20 милиметара воденог талога, температура песка достигне и до 70°C, а ваздуха преко 40°C!

Како јој то успева?

Тајна њеног опстанка крије се у томе што она расте на 25–125 километара од обале Атлантског океана са којег, просечно стотину дана годишње, изјутра и увече, стиже магла носећи влагу која ствара додатних 50 милиметара воденог талога. Друга тајна је њено џиновско жилаво лишће, такође јединствено у биљном свету: оно не престаје да производи нове ћелије тако да је ова вечно зимзелена биљка у стању да створи хиљаду квадратних метара лишћа!

По старости велвичија има једног јединог конкурента који нимало не личи на њу. То је гинко, разгранатог стабла и необичних лепезастих листова, који расте само на Далеком истоку, у Јапану и Кини, а као украсно стабло гаји се и другде, па и код нас. Чувена су стара стабла гинкоа на главном тргу у Осијеку... Гинко се појавио још у горњем тријасу, а био је распрострањен и у мезозоику и терцијару да би се до данас сачувала само једна ретка врста – Ginkgo biloba.

Семе које не клија

И гинко и велвичија, баш као и четинари – најпримитивнији међу биљкама – припадају породици голосеменача које су прве „измислиле" семе: смештено у малу „кутију", са резервом хране, оно је имало далеко боље шансе да преживи него обична спора помоћу које су се друге биљне врсте размножавале

Занимљиво је да семе велвичије, мада има „крилца", најчешће пада и остаје у близини матичне биљке. Из њега се у том случају не развија нова биљка јер се ова зрнца покривају посебном материјом која спречава клијање, али она зато стварају око мајке стабла заштитни стерилни појас. Захваљујући томе велвичије су обавезно на десетину метара удаљене једна од друге чиме је и шанса да преживе већа. Ту је и корен који личи на огромну шаргарепу који продире врло дубоко у земљу, јак је и служи као остава са храном кад жега и суша постану неподношљиве Неподношљиве за све живо у пустињи осим за биљку која се зове Welwitschia mirabilis.

В. М.

ЧЕТВОРКА

Енглеске. Проблем је објавио 1878. претпостављајући да је тражени број четири. Али, то је требало и доказати.

Године 1879. Кемпе је мислио да је у томе и успео али се једанаест година касније показало да његов доказ није ваљан.

У ствари, експерименти су показали да су три боје недовољне а да је пет сувише. Тако се, системом елиминације, дошло до броја четири. Али, без чврстог математичког доказа то је била само научна претпоставка.

Онда су се 1976. године појавили Волфганг Хакен и Кенет Ејпел, математичари са Универзитета у Урбани, савезна америчка држава Илиноис, тврдећи да су уз помоћ компјутера нашли необорив доказ.

Тај епохални доказ заузима много места. Има шест стотина страна од којих педесет садрже текст и дијаграме док је две и по хиљаде додатних дијаграма изложено на још осамдесет пет страна. На четири стотине микроснимљених страна налази се још дијаграма и теорема коришћених за овај толико тражени доказ.

Компјутер који је за овај доказ био програмиран радио је на њему дванаест хиљада часова!

Али, али... Доказ је толико сложен и гломазан да само компјутер, и то веома тешко, може да га провери. До данашњег дана ниједан математичар није био у стању да до њега дође сопственим снагама, па се не може ни тврдити да је сасвим тачан.

Ово је, наравно, само пука формалност. Тачан сигурно јесте. За њега јемчи непогрешиви компјутер.

Б. Д.

НАУЧНА ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

муштерије желеле да буду што ближе стриптизетама. Ипак, приметио сам да нико није сео поред оног момка, односно приметио сам да се ту није дуго задржао... Тако сам и ја дохватио своју боцу и чашу и сместио се на столичицу с његове леве стране.

Скоро истог часа он се окрену према мени и упита:

– Забога, какво је ово место?

Испуцали капилари прекривали су му готово читаво лице. Изгледао је као да је од прсканог мермера а поглед му је био чудан зато што је носио контактна сочива. Настојао сам да не бленем у њега, али ипак нисам одвраћао поглед.

– У реду је – одговорио сам. – Ни представа није лоша, уколико вам не смета мало већа бука...

Ставио је цигарету у уста и пружио ми кутију. – Ја сам пилот – рече он прекидајући ме у пола реченице. – Међупланетарни.

Имао сам утисак да момак трепери, а када сам га поново погледао, већ је био устао. Пошао сам за њим према излазу.

Момак на улици застаде и добаци ми: – Не мораш да ме пратиш, Татице. – Није ми баш изгледао сасвим срећено; било је сасвим могуће да ме удари.

– Смири се, друшкане. Знам једно место где ти пљувачка неће прскати у очи док се деру око тебе.

Као да се мало прибрао и, чак, покушао да се нашали. – Баш би волео то да видим! – насмејао се. – Је ли далеко?

– Није. Само неколико улица.

Пошли смо. Била је пријатна, мирна ноћ.

– Не познајем овај град – огласи се он поново. – Ја сам из Ковингтона, Кентаки. Тамо обично пијемо код куће. Немамо овакве локале. – Мислио је, при том, на читаву област Скид Роу.

– Није баш тако рђаво – одговорио сам му. – Проводим доста времена по локалима.

– Заиста? Знаш, у мом крају људи твојих година имају и жену и децу.

– Имам и ја. Али, нек' се торњају!

Он се насмеја као прави младић и ја помислих да му је једва двадесет пет година. Ходао је чврсто упркос попијеном вискију. Замолио сам га да ми то објасни.

– Осећај за равнотежу – одговори он. – За нас пилоте то је можда најважније – толико времена проводимо тамо горе... Људи о томе немају појма... Не вредиш ни пребијене паре ако изгубиш тло под ногама.

– Шта ти то значи?

– Тешко је то објаснити. – Кад си тамо напољу и изгубиш тло под ногама, то значи да ти је све испретурано и да појма немаш где је конзерва – то јест, брод – какав му је положај. Са свим тим простором око тебе... Али, уколико имаш добар осећај за равнотежу, осећаш се као да си срастао са бродом, напросто га осећаш.

Ово место можеш да зовеш Гандиградом – рекао сам после неког времена. –

С. М. Корнблут

МА, НЕК' СЕ

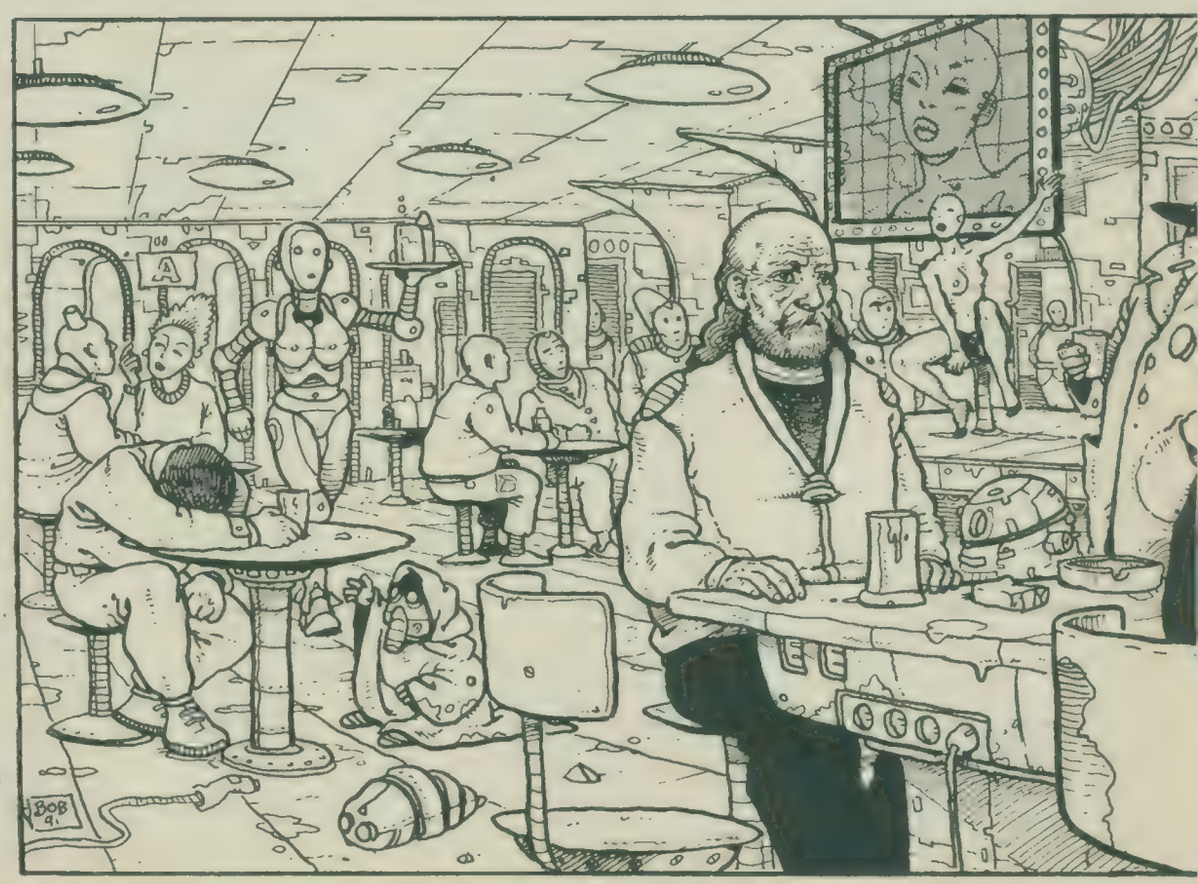

У првом тренутку његов изглед ми се учинио крајње необичан, поготово што се радило о младом човеку, готово дечаку. Међутим, касније, када сам пришао бармену да, бајаги, затражим шибице, схватио сам да се није радило само о носу. У питању су били и напрсли капилари на његовим образима, као и чудне очи. Мора да је приметио како зурим у њега јер се одмах повукао даље од светла.

– Још једну боцу, господине – упита ме бармен.

Потврдно му климнух главом. Он потом потражи погледом момка у дну бара – пио је виски са водом или нешто слично – и као да помисли да би бармен могао да му ували још једно пиће. За само десетак минута сипао му је већ три пута. Међутим, када је покушао и са четвртом чашом, момак се брецну: – Рећи ћу ти, Џек, када будем спреман за следећу!

У бару је већ била гужва, нарочито око бине јер су

СВИ ТОРЊАЈУ!

Ту, знаш, најчешће навраћају стари, пензионисани железничари. Ево, стигли смо.

Стари Педи Ши изводио је насред бара неке трикове. У десној руци држао је криглу пива док му се леви рукав вијорио празан.

– Здраво, Педи. Ево, довео сам једног још ружнијег од тебе. Па, шта кажеш?

Педи начини полукруг око момка, а онда се, пошто музика престаде, сручи у столицу крај нас. Пошто је добро повукао из своје кригле, упита: – А може ли он да уради ово? – Искезио се тако да су му се сви зуби видели – боље речено, сва три. „Мој" момак се насмеја и упита ме:

– Кога ли си ме ђавола довукао овамо?

– Педи је обећао да ће частити све редом када се овде појави неко ружнији од њега.

После друге рунде Педи започе своју причу о томе како су га, са само једном боцом џина као анестетиком, ослободили руке. Морали су због нечега да журе. Педијева прича привуче и друге лапонце жеље да нам испричају своју судбину. Блекију Бауеру ноге су пресекла врата вагона, услед наглог трзаја воза. Сем Фајермен је био парализован. Вечерас је тврдио да је био сајџија пре но што су руке почеле да му дрхте. Прошле недеље, пак, тврдио је да је био хирург... Онда је неко пожелео да чује шта се догодило с лицем мог пратиоца – мислим да је то био Бауер који нам се поново придружио за столом.

– Разлог су компресија и декомпресија – објаснио је пилот. – Час на себи имате летачко одело, час га немате. А у „конзерви" је ваздух проређен... И тако, најпре вам се појави неколико црвених пруга – то су ови напрсли капилари – и ви кажете себи: „До ђавола и лова, још само један лет и готово..." Али, Боже благи, за неког мојих година то је позамашна лова! Онда кажете себи да ништа друго и не умете да радите... а очи вам уништи стална радијација... Али, сигурно ћу дићи руке од свега пре него што и ја добијем такозвану „Бауменову главуџу".

Потом смо неко време певали и причали вицеве, а онда неко, искористивши тренутак кад је пилот изашао из просторије, упита: „Је л' то они лету по планетама?"

– Наравно! Добили су тај Бауменов мотор и што га не би користили? Нека им буде! – Затражио сам још један дупли виски. – Од тада је прошло двадесет година. Успели су да сазнају неке ствари о којима појма нису имали. Попуцали капилари само су једна од тих ствари. Још двадесет година и можда ће сазнати још нешто што раније нису знали. Можда, кад у свим америчким кућама буду имали купатило и клинику за лечење алкохоличара у сваком америчком граду – па, тада ће можда сазнати још подоста ствари које нису знали. Али, онда ће већ сваки амерички дечак имати избуљене очи и бити олупина, баш као и овај наш пријатељ, и то само због коришћења Бауменовог мотора.

– Проклета, прљава влада – закључи Сем Фајермен.

Била је већ поноћ. Пошто сам се осећао пијанијим него иначе у то доба, рекох да бих пошао да се мало прошетам. Пилот одлучи да ми се придружи и мало потом на Тргу ексцентрика нађосмо слободну клупу.

– Где си одсео? – упитао сам свог новог познаника.

– У једном хотелу за младе – одговори он сањиво. – Знаш, Док, васионски пилоти увек имају невоља. Са женама. Са хотелима. Са породицом. Са религијом. Одрастао сам као верник, али, питам те, где је Небо? Питао сам то и нашег свештеника у Ковингтону, пре него што су ми ове црвене пруге постале тако дебеле.

Одвукао сам га до главне улице да потражимо такси. – Вози у хотел за младе – рекао сам таксисти. – Ево ти „петак". И, помози му кад стигнете.

Била је пријатна ноћ, пиће ми је већ изветрило.

У близини је била нека крчма, те се поново налих, колико да ме одржи док не стигнем до клуба, а онда се сместих у први такси. – У Атлетски клуб – рекох возачу.

– У штенару, а? – рече он и упути ми пријатељски осмех.

Ништа му нисам одговорио. Наравно, био је у праву. Није било штенаре у којој се нисам осећао као код куће. Али, једног дана ћу отићи својој кући и показати Томију и Лиси какав је њихов стари некада био!

И тај Институт, и то је била штенара.

– Боже благи – говорили су сви у Институту – шта је том човеку! Има дивну жену и двоје красне деце, а она је морала да му запрети: „Или ћеш ти отићи или ћу ја то учинити!" А тек пиће! Знам да то није моја ствар, али добро је познато да неуротици траже друштво оних са дна како би сузбили свој осећај кривице. А тек места на која залази! И то др Френсис Баумен. Захваљујући његовом мотору свемирски летови су постали могући. Човек који је створио Атомску базу на Месецу! Заиста, није ми јасно шта га мучи!

Ма, нек' се сви торњају!

В. Б.

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

ХИТ ХИТ ХИТ

ЖЕЛЕЛА САМ ДА ПОСТАНЕМ ГЛУМИЦА

КАРТОТЕКА

Викторија

После дугог ишчекивања, Снежана Мишковић је најзад објавила нови, други албум групе „Викторија” под називом „Ја верујем”. Плоча се одлично продаје, али је пут до популарности био заиста дуг

Прво је певала у хору „Крсманац”, затим је основала „Аске” са којима се пробила до Евровизије. Када се зажелела праве рокенрол групе, основала је 1988. године „Викторију”. Да ли је задовољна оним што је постигла?

– Успевам да некако дубље доживим све што ми се дешава – каже Снежана. – Са музиком се брже живи, брже стари и за кратко време деси се пуно више лепих ствари. Ја сам се још као мала осећала јачом од осталих из своје околине јер сам већ била звезда на неки начин. Бавила сам се фолклором, свирала, певала у хору, чак сам нешто и глумила, мада сам за то потпуно неталентована. И због тога сам се осећала мало вреднијом. Још тада сам знала да ћу, кад дођем у Београд, успети, да ћу се бавити овим послом. Али, на то сам утрошила много енергије, времена, провела много непроспаваних ноћи. Све време била сам свесна да ће то дуго трајати, да ћу платити велику цену да бих дошла до овога данас. Евровизија је била 1982. године, значи, скоро ће десет година како се активно бавим музиком.

Нова плоча нема празног хода. Песме не личе на оне са претходне, а опет, не подсећају на оно што се код нас свира. Свака песма има неки филм за мене. Зато концерт доживљавам као представу, желим да се публика осећа као да је бачена у неки други простор и време. И свака песма има свој разлог. „Исус” је настао на Ускрс, „А ја без тебе” компонована је на текст Љубише Бачића који је он написао још пре 20 година и посветио га Милени Дравић.

Дино Дворник ми је понудио да нешто урадимо заједно, па сам замолила Радомана Кањевца да нам напише текст и тако је настала „Од Сплита до Београда (ове ноћи)”. Ја сваке три године снимам плочу и зато то испадне овако студиозно. Намеравам да се у јуну повучем и да се једно време не бавим музиком. Следећа плоча изаћи ће 1994. године. У међувремену ћемо објавити компакт диск на коме ће се наћи избор са оба албума, а неке песме требало би да оживе dance варијанту. У исто време појавиће се и видео касета која би требало да дочара атмосферу са нашег концерта. Замишљам да то изгледа као спотови Џенет Џексон.

● За три године, колико постојиш, кроз групу је прошло доста музичара. Да ли је сада постава стална?

– Да, сада смо на окупу. Ту је гитариста Бане који је компоновао „Рат и мир”, те „Од Сплита до Београда”, он је раније био у „Сломљеним стаклима” и „Магичном оку”, басиста је Цајгер, он је био у „Зани” и групи Слађане Милошевић, бубњар Бата у „Булевару” и многим другим групама, клавијатуриста је Аца који је одличан музичар, као џубокс, за све је способан.

● Пошто сама ниси аутор, како си одабирала песме?

– Од свега што су ми нудили узимала сам оно што ми лежи. Било је сјајних песама, али их нисам осећала. Имам отпор према песмама које су

превише комерцијалне, које иду на прву лопту.

● **То је можда зато што никад ниси успела да будеш глумица па не можеш да одглумиш песму која ти не одговара?**

– Вероватно, али животна ми је жеља да се бавим глумом, то је позив који ценим. Углавном, драго ми је да су се песме различитих аутора добро уклопиле, да ниједна не штрчи и да плоча није досадна. На концерту се потпуно предајем песмама, хвата ме одређена језа. Имам неколико песама кад се потпуно „откачим" јер волим ово што радим. Нико није срећнији од мене кад крене песма и потпуно јој се предам. И када се заврши, ја сам још неко време под њеним утицајем.

● **Имаш ли жељу да сама компонујеш?**

– Била бих најсрећнија када бих писала. Покушала сам неколико пута, али није ми полазило за руком. Једино сам успевала да калемим туђе стихове у неки мозаик. До сада нисам извукла ниједан тон, ниједну реч. Можда ће то доћи касније. Срећом, има толико добрих аутора и нема потребе да неком отимам посао.

П. Јањатовић

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ: IT MUST HAVE BEEN LOVE

It must have been love but it's over now
I lay a whisper on my pillow
I leave the winter on the ground
I wake up lonely there's an ot silence
In the bedroom and all around
Touch me now
I close my eyes and dream away
It must have been love but it's over now
It must have been good but I lost it somehow
From the moment we touched 'til the time had run out
Makebelieving we're together
That I sheltered by your heart
But in and outside I've turned to water
Like a teardrop in your palm
And it's hard winter's day away I dream away
It must have been love but it's over now
It was all that I wanted
Now I'm living without
Its where the water flows
It's where the wind blows

ТО МОРА ДА ЈЕ БИЛА ЉУБАВ

То мора да је била љубав
али сад је готова
Спусти шапат на мој јастук
Остави мраз на земљи
Будим се сама, лебди тишина
у спаваоници и свуда около
Додирни ме сад
Затварам очи и тонем у снове
То мора да је била љубав
али сад је готова
Мора да је било добро али некако сам је изгубила
Од тренутка када смо се додирнули
док време није исцурело
Маштај да смо заједно
да ме твоје срце заштитило
али споља и унутра сам се претворила у воду
као суза на твом длану
и тежак је зимски дан који сам пресањала
То мора да је била љубав
али сад је готова
То је све што сам желела
Сада живим без
То је тамо где воде теку
То је тамо где ветрови дувају

Изводе: **Roxette**

МУЗИЧКА ПОШТА

Драги Забавниче,
Напиши ми дискографију групе „Whitesnake".

Игор из Зрењанина

Група је до сада објавила девет албума тако да комплетна дискографија овако гласи: „Trouble", „Love Hunter", „Ready An'Willing", „Love In The Heart Of The City" (дупли концертни), „Come An Get It", „Saints And Sinners", „Slide It In", „1987" и „Slip Of The Tongue".

ХИТЛЕРОВА МОРНАРИЦА У КРАКОВУ

ОПЕРАЦИЈА „ПАС

Заповеднику немачке армијске групе остала је само једна могућност да заустави совјетску офанзиву. Испланирао је акцију, али је превидео један детаљ

Немачки генерал Харпе, командант армијске групе „А", нервозно је шетао у свом кабинету. Био је новембар 1944. године. Извештаји са фронта у Пољској, који су држале његове јединице, доводили су га до очајања, поготову када му је јављено да су совјетске трупе избиле на обалу реке Висле, чак је и прешле на два места.

Совјети су на Висли створили мостобран код Пулава и Баранова ширине 40 и дужине 75 километара. Превише, размишљао је генерал Харпе. Ако поставе понтонске мостове на још десетак места, нико их више неће зауставити.

Оно од чега је страховао немачки генерал убрзо се и догодило.

– Колико? – уморно је питао штапског официра који му је поднео извештај.

– Руси су поставили тридесет понтонских мостова за мање од недељу дана, ускоро стиже њихова главнина! – одсечно је одговорио официр.

Спасење су чамци

Оставши сам, генерал Харпе се поново препустио размишљању. У бар три ствари био је сигуран: да Русе по преласку Висле ништа више не може да заустави на путу за Берлин, да се на немачку авијацију не може ослонити јер је готово уништена и да се понтонски мостови морају порушити.

Али, како дићи у ваздух мостове?

Неочекивано, немачком генералу пао је на памет брзи

„Пасуљ"

моторни чамац ел бота који се водио под шифром „пасуљ". Немци су га користили у Првом светском рату за потапање непријатељских бродова. Напунили би га експлозивом, усмерили према циљу и водили електричним путем.

У Другом светском рату за „пасуљ" се заинтересовала немачка јединица за саботажу „Бранденбург". Чамац је усавршен. Испитивања обављена на језеру Констанце у бази Лангерден доста су обећавала. Чамци ел бота употребљени су против савезничког бродовља код Анција у Италији. Акција је завршена потпуним неуспехом. Немачка морнарица је захтевала да се чамци ставе под њену команду. Хитлер је изашао у сусрет адмиралу Деницу, али и у акцији код Хавра „пасуљи" нису осветлали образ.

На чамцима ел бота морало је прилично да се уради: одређена је група конструктора да темељно направи све преправке. Прво што су инжењери уочили било је да дрвени прамац не може да издржи налете морских таласа. Ојачано је корито, уграђен мотор од 95 коњских снага који је могао да развије велику брзину и тихо ради на малом броју окретаја, смањена количина експлозива и сачињена нова формацијска шема. Чамци су полазили у акцију у групи по три. Прва два носила су по 300 килограма експлозива и у сваком се налазио по један командос. У трећем, пратећем чамцу, посаду је чинио командир и двојица радиста. Пошто би се тројка прикрала циљу, командоси у чамцима са експлозивом укључили би радио-уређај за управљање, искочили из чамца и укрцали се у пратећи „пасуљ". Празни чамци су настављали даље вођени руком радиста, односно путем ултракратких таласа.

После експлозије пратећи чамац би се повукао, ноћу под окриљем мрака а дању испуштајући димну завесу.

Генерал је клонуо

Немачка морнарица била је више него задовољна учинком „пасуља".

Немачки генерал Харпе грчевито се ухватио за чамце ел бота као за сламку спаса. Хитно је телефоном позвао Берлин и затражио што је могуће више „пасуља" за рушење совјетских понтонских мостова на Висли и спречавање непријатељске офанзиве која, уколико се не заустави, може да буде кобна за Немачку.

Крајем новембра у пољски град Краков допремљено је 90 „пасуља" са посадама. Све је обављено у највећој тајности. Да противнички обавештајци ништа не би приметили, немачки командоси су се послужили триком – стигли су одвојено преобучени у униформе пешадинаца.

Оперативном групом „пасуља" командовао је Херман Липке.

После опсежних припрема и до детаља разрађеног плана акције „пасуљи" су тајно испловили и запутили се низ Вислу. Нису далеко одмакли, морали су да се врате. Херман Липке је панично рапортирао генералу Харпеу:

– Господине генерале, почео је мраз, река се леди уз обалу, док стигнемо до понтонских мостова биће потпуно прекривена ледом, а чамци заробљени, наћи ћемо се у мишоловци!

Генерал је клонуо. Није могао да верује. Све је припремљено до најмањег детаља, а таква појединост потпуно заборављена! Ипак, наредио је да се позове хидрометеоролошка служба и од ње затражи извештај.

Хидрометеоролози су јавили да се наредних дана очекује отопљење. Генерал Харпе је живнуо. Топли талас је заиста наишао, али са закашњењем од неколико дана. Висла је поново била проходна за пловила. Чак се отопио и последњи део леда уз обалу.

У предвечерје 19. децембра „пасуљи" су спуштени у воду. Пре поласка извиђачки авион је надлетао понтонске мостове. Вратио се са поражавајућим извештајем: совјетске трупе су испред првог и последњег понтонског моста поставиле јаке металне штитнике. Први узводно, онај на који су „пасуљи" требали да наиђу, био је и „окован" сантама леда. Да ствар буде још гора, совјетски авиони су стално надлетали понтоне.

Било је очигледно да се са акцијом чамаца ел бота закаснило за нешто више од недељу дана, колико је требало да се лед на Висли отопи, али и Совјети прикупе снаге за чување понтонских мостова.

Ускоро, 12. јануара, почела је пресудна совјетска офанзива.

М. Тодоровић

Илустрово: Бранислав Јовановић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Име наше оперске певачице са слике – Жалосне врбе, **2.** Велике водене површине на Земљи – Део капута, **3.** Име песника Попе – Степа суптропских области, **4.** Италијански поздрав – Припадник северног народа, **5.** Који је без дара говора – Оружани сукоб народа, **6.** Спречавати, онемогућавати, **7.** Мушко име, **8.** Месец јеврејског календара – Симбол натријума, **9.** Добијати на лак начин, **10.** Скуп птица у лету, **11.** Вртешка, **12.** Ломити.

УСПРАВНО: 1. Презиме оперске певачице са слике – Коњска снага (скр.), **2.** Висока школа – Симбол алуминијума, **3.** Десет центиметара – Симбол радијума, **4.** Мушко име, Рака – Хемијски елемент, **5.** Чешка потврдна реч – Оквир – Мушко име, **6.** Аутоознака за Ниш – Латински језик, **7.** Симбол калијума – Врста књижевног дела – Надимак Оливера Млакара, **8.** Арабљанин, **9.** Гле, ено, **10.** Име глумца Бекјарева, **11.** Врста крвног суда, **12.** Боја у картама, херц.

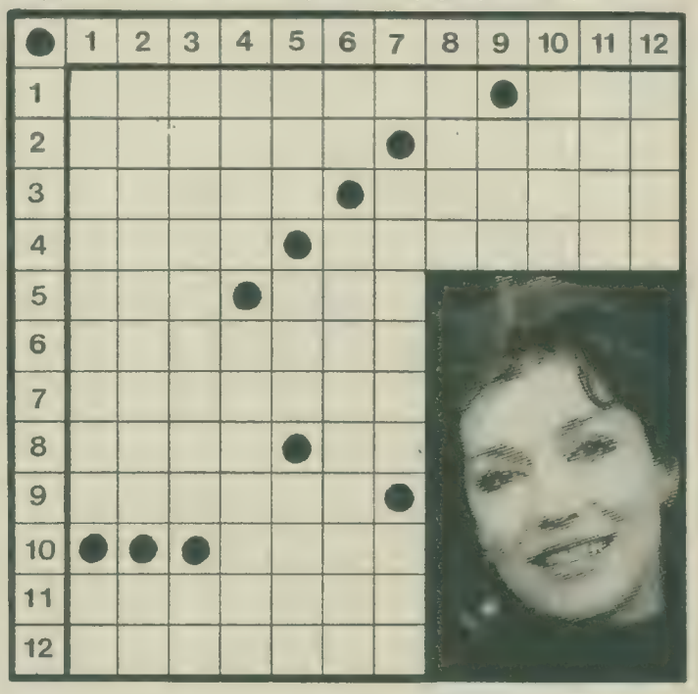

ЗА ОШТРО ОКО

Који од осам издвојених елемената са леве стране представља детаљ А а који детаљ Б?

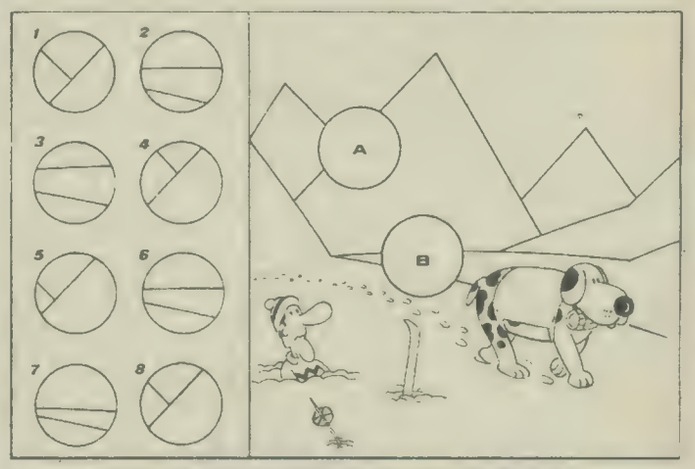

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Ко каже да прање зуба није угодно кад имаш Paperino's *са укусом наранџе, пеперминта или јагоде?*

Paperino's

награђује

Награде су:

- ПАЈА ПАТАК
- МАЈИЦЕ С ЛИКОМ ПАЈЕ ПАТКА
- PAPERINO'S МИНИ-СЕТ

НАЈВЕЋА НАГРАДА СУ, НАРАВНО, ЗДРАВИ ЗУБИ КОЈИ НЕ БОЛЕ!

Ту награду може добити свако – редовним прањем зуба дечјом зубном пастом PAPERINO'S.
Све оне ситне бактерије које нападају зубе одстранићете ефикасно зубном пастом и четкицом за зубе PAPERINO'S.
Сваког месеца извући ћемо и поделити 750 награда онима који ће до краја сваког месеца послати 3 кутијице PAPERINO'S зубне пасте на адресу:
BELLINE, 61107 Љубљана, Веровшкова 66, за PAPERINO'S

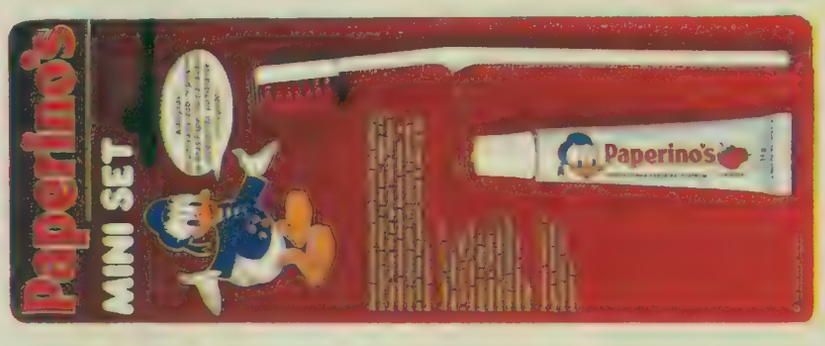

BELLINE kozmetika

НОВА ФОРМУЛА PAPERINO'S ПОБЕЂУЈЕ!

ПТИЧИЈА ПАМЕТ НИЈЕ ЗА ПРЕЗИР

МЛАДОЖЕЊА ВОЛИ ЉУБИЧАСТО

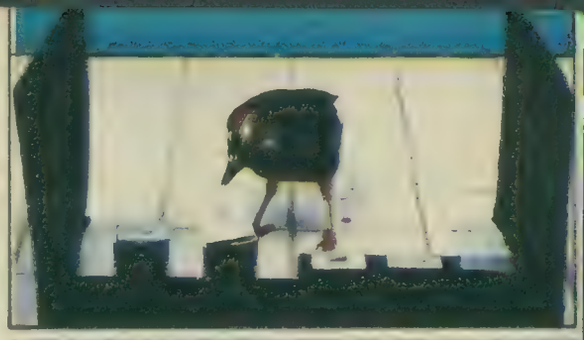

Да ли су птице паметније од мајмуна? Судећи по последњим истраживањима, изгледа да јесу, само на други начин, а ми то тек сада полако увиђамо

Ово је Хектор на делу, док посматра, бира и распоређује слике. Он добро зна шта ради и уопште не греши, иако је све то и те како сложено чак и за нас, људе!

Изгледа да папагаји превазилазе мајмуне у сваком погледу, како способношћу да науче да говоре, тако разумевањем онога што говоре, а затим и спретношћу. Погледајте само како он држи орах и како ће га вешто сломити.

Мали чешљугар са Галапагоса изгледа сматра да га је природа· малчице изиграла. па да му је кљун одвише кратак. А он највише воли да се ослади баш оним црвима завученим у шупљине из којих не успева да их ишчепрка Ни говора да ће та црна птичица одустати Чешљугар налази решење тако што откине неки трн па њиме спретно и за тили час успева да се докопа јадног црва Није ли трн у његовом кљуну исто што и алатка у нашој руци?

Ово још није ништа у поређењу са вештином цејлонске грмуше коју називају шваља. С јаким разлогом· када прави гнездо. та птица налази два листа. избуши их кљуном по ободима. затим их састави и провлачећи биљно влакно кроз рупице. спретно зашије! Колико је то фини и педантан рад говори и податак да та грмуша често уместо влакна користи паучину

Ево како размишља детлић. Он воли орах. а уме и да га разбије. Наравно. орах се котрља и измиче му. детлић настоји да га притера уз неку препреку. али ако ни то не успе он прво начини одговарајућу рупу у земљи. утера орах унутра и мирно га искључује док не дође до језгра

Можда је најзанимљивији случај у птичијем свету покушај споразумевања са људима – не обрнуто. То чини афричка птица индикатор. што на латинском значи – показивач. Није случајно добила то име Индикатор воли да једе восак Али. како да до њега дође. а да избегне ратоборне пчеле? Па. индикатор је запазио да човек и те како воли мед и ето заједничког интереса. поготово што су за човека пчеле ништавна препрека Дакле. птица налази људско биће и облеће му око главе непрестано упирући кљуном у правцу роја. а човек схвата брзо. то је птица исто тако добро приметила. Резултат он одлази за њом. налази кошницу. узима мед а птица се слатко наједе воска

Сам прави боју, па мала...

За оне који су после овога остали равнодушни ево нових примера смишљеног понашања оних од којих то нисмо очекивали. Рецимо аустралијска птица звана баштованка. Код тог соја добро се зна шта је чији задатак и тако мужјак. када хоће да привуче животну сапутницу. прво мора да обезбеди кров над главом Он заиста уме да начини дивну „колибу" од дугачког прућа. а тек како је украшава! Веровали или не. љубичасто. Баштован налази љубичасте бобице. доноси их у „кућу". а затим гњечи. Комадићем коре дрвета он прво омала унутрашње зидове том дивном бојом. а затим и своја сопствена прса

Тек када заврши тај посао. баштован почиње свадбени плес пред својим вратима који зна да потраје и два добра сата. И наравно „девојка" не остаје равнодушна

И галеб има начин за удварање. а женка опет свој да каже „да" или „не". Он лови рибу и доноси је Њој Ако пристаје на брак његова изабраница узима рибу у сопствени кљун. али Ни говора да је поједе. јер то би значило одбијање. она је држи неко време па баца После та иста риба може добро да дође другом галебу за исту сврху У оба случаја. код баштована и галеба. догађају се прави ритуали којих се учесници придржавају. Ко је и када установио ту њихову традицију?

О папагајском говору вековима се мисли да је обично понављање гласова при том људе веома забавља та способност. али тек недавно су се поједини научници запитали говоре ли стварно ове птице? А под тим се мисли – разумеју ли оне то што говоре?

Ирена Паперберг. доктор антропологије са Северозападног Универзитета Илиноиса утврдила је да папагаји не само да разумеју оно што говоре него и те како и размишљају

Генијалац Хектор

Др Паперберг је назвала папагаје летећим приматима показала да они схватају чак и апстрактне појмове као што су „исто или „различно". па да нипошто не би требало употребљавати изразе као што су „папагајско понављање јер – папагаји то не заслужују

Слично говори и истраживање француске научнице Кристине Шардар која је годинама радила са два папагаја – Нестором и Пепитом Установила је. на основу свега чему их је научила. да је Несторово понашање слично детету од четири године. а Пепито је чак достигао школарце првог разреда. што звучи просто невероватно

Ипак. изгледа да су „најштајни птичији ... да сојке Друга француска научница Бернадет Шовен одгајила је птичицу те врсте коју је пала из гнезда а испала је и прави генијалац научница ју је назвала Хектор. Шта све Хектор није схватао задивљујућом брзином Постигао је више од три стотине тестова интелигенције а ми ћемо навести само један пример Пред Хектора су стављени цртежи. читава хрпа који су представљали делове следеће приче ... лену (дакле провидну) цев улази зрневац пролази кроз њу и излази на другом крају Тим том су улаз и излаз цеви били обојени различитим бојама

Мислите ли да се Хектор збунио да је погрешио или можда грешио? Ништа од тога Он посматрао размишљао и на крају убацивши кљуном један по један цртеж поређао све делове приче правилним редом Остаје нам да се после овога збунимо па замислимо

Све што је речено збуњује и саму науку ни о људском мозгу не зна довољно а нам о птичијем који је само на изглед мањи чини се да птичији мозак у ствари ради бирано друге чије што не значи да је неспособан за размишљање. Поређења ради једно чак давнашње истраживање показало је како кубни милиметар китовог мозга садржи укупно хиљаду нервних ћелија. а при том је цео његов мозак тежак десетак килограма што и није баш задивљујуће за животињу од тридесет тона А размислите сад мозак царића тежи 250 милиграма што је огромна маса за ту птичицу од укупно четири грама тежине! Главно тек следи сваки кубни милиметар царићевог мозга садржи 1 нервних ћелија!

Нису ли онда. птичији мозгови прави мали компјутери с микрочиповима? Зато добро размислите пре него што изговорите ... мозак јер – и пиле је птица

М. К.

ЈА ♥ ПТТ

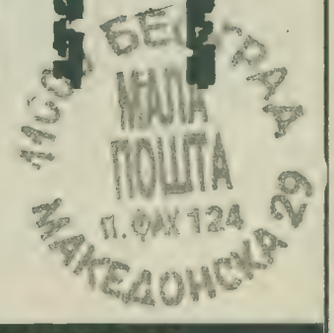

Уређује: Вито Недељковић

Све је предвиђено

Волим бициклизам и мислим да ћу се, кад напуним 12 година (сада имам девет), учланити у неки бициклистички клуб. Чуо сам да су данашње трке добро организоване и обезбеђене и да то није опасан спорт, како каже моја бака.

ИГОР СЕЛИЋ
Београд

Не можемо да кажемо да је бициклизам безопасан спорт као ни многи други јер опасност увек постоји, без обзира колико су трке обезбеђене. Тога нису поштеђене ни најбоље организоване

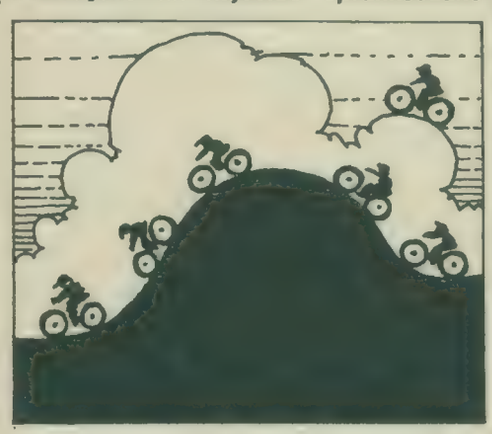

трке, као што су „Биро д' Италија" и „Тур д' Франс". Правилник за чувену трку око Француске предвиђа све могуће случајеве, а најзанимљивија је она тачка по којој се трка истог часа прекида у случају да наиђе циклон. Ништа необично да није познато да ова врста невоље на постоји у Француској.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: Јадранка, ива, океани, ревер, Васко, савана, адио, Лапонац, нем, рат, ометати, Витомир, ијар, ка, ћарити, јато, карусел, сламати.

ЗА ОШТРО ОКО: А–8; Б–6

Отровнија од кобре

У питању је опклада и надам се да ти можеш да ми помогнеш. Тврдим, јер сам то негде прочитао, да постоји змија која је десет пута отровнија од кобре.

ДЕЈАН
Будва

У аустралијским водама Тихог океана, у близини Сиднеја, живи једна врста морске змије (Aipysurus laevis), смеђе-

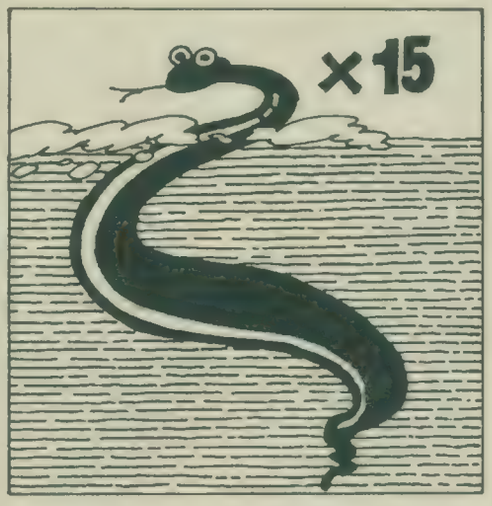

-маслинасте боје, мале главе и спљоштеног репа. Отров ове змије јачи је од кобриног 15 пута. Нападнута риба од њеног уједа угине истог тренутка. Аустралијска отровница није, иначе, нападачки расположена према купачима, постаје ратоборна само уколико је угрожена. Плива лагано, помаљајући главу из воде да би узела ваздух. Рађа живе младунце који, кад одрасту, достижу дужину око два метра.

Избирљив, осетљив и веома скуп

Имам плишаног панду и просто га обожавам. Занима ме да ли београдски или неки други наш зоолошки врт има ову животињу јер бих желела да је видим уживо.

МАЈА
Сокобања

Медвед панда живи на Хималајима, на надморској висини од 1600 до 4000

метара и храни се само једном врстом лишћа са дрвећа које расте у том поднебљу. Мало је зоолошких вртова који држе панду јер је веома скуп и тешко преживи, а још теже се у њима размножава. У Југославији га нема ниједан зоолошки врт.

Ова животиња у природи време проводи претежно у дупљама великог дрвећа, а на земљи је веома окретна и хода слично малим медведима. Поред малог, постоји и џиновски панда и живи на истом поднебљу. И један и други заштићени су законом и пописани, а њихов број се креће око 1500.

Рекордер на котураљкама

Неколико мојих другова и ја прави смо мајстори на котураљкама и намеравамо да овог лета на њима одемо до мора. Занима ме да ли постоји рекорд у вожњи на котураљкама, мислим на пређену километражу, и ко га држи.

ЗВОНКО
Бањалука

Рекордер у дужини вожње на котураљкама је Клинт Шо из Ванкувера. Он је раздаљину од свог града, на тихооке-

анској обали, до Сент Џона на Атлантику, која износи 8.000 километара, превалио за 151 дан. За то време исцепао је три пара џипела и излизао 210 точкова на котураљкама.

Без тешких јела и грешних мисли

Знам да је пост одрицање од неког јела, или уопште једења, и да је религиозног карактера, али откуд води порекло?

Ј. ГАЈИН
Житиште

Готово сви народи и религије имају постове прилагођене својим условима. Постови воде порекло из давних времена и циљ им је да се прочисте тело и душа. У том временском периоду уз уздржавање од тешких јела избегавају се и грешне мисли. Грех почињен у време поста сматра се двоструким. Код православаца се за време поста не једу ни млечни производи (бели мрс), док су код католика дозвољени. Припадници

Илустрово: Љубомир Милојевић – Љубац

ислама у време постова – рамазана, не једу цео дан и тек предвече прилазе богатој трпези.

Поборници поста, али не из религиозних већ здравствених разлога, су и лекари. Сматрају да је то изванредан начин да се организам очисти од токсина нагомиланих узимањем тешке хране.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Ирена Волак, Касима Херцеговца 3, 78000 Бањалука – 14 година, воли спорт и дописивање, сакупља постере.

Јелена Ломпар, Бургерових 1/2, 11185 Земун-Поље – 14 година, воли музику, спорт и путовања.

Драгана Филиповић, Булевар маршала Тита бб, 85360 Улцињ – 12 година, сакупља постере и налепнице, воли дружење.

Мијана Кобурић, Војводе Путника 20, 71000 Сарајево – 13 година, воли музику и дописивање.

Азра Сарић, Петра Драпшина 25, 88000 Мостар – 11 година, воли музику, спорт и путовања, сакупља постере, разгледнице и налепнице са Дизнијевим ликовима.

Катарина Божовић, Бориса Кидрича 3/13, 11400 Младеновац – 12 година, сакупља налепнице и украсна писма, воли пливање, спорт и музику.

Данијела Николић, Васе Пелагића 80/6, 18000 Ниш – воли плес, сакупља постере.

Сашо Стокавник, Заград 47, 63000 Ђеље – 14 година, воли спорт и моделарство, музику и филм.

Маја Берић, Краља Томислава 6/4, 71000 Сарајево – 11 година, сакупља салвете и сличице „Животињско царство".

Белма Мехић, 37. дивизије 4, 31330 Прибој – 15 година, воли музику и спорт, сакупља постере.

Метал одлучује

Шта је одлучујуће какву ће боју косе неко имати и да ли и поднебље утиче на то?

РАДМИЛА СТОЈАКОВИЋ
Сарајево

Боја косе зависи од количине одређеног метала у нашем организму. Код особа чија се коса златасто пресијава преовлађује титан, код црвенокосих молибден, кестењаста коса условљена је

већом количином бакра, кобалта и гвожђа, а особе седих власи имају вишак цинка.

За боју косе, наравно кроз гене, битан, али не и одлучујући, фактор је и поднебље. Познато је да јужњаци имају тамнију боју косе, а становници северних предела светлу.

Новчић богиње Јуноне

Иако новац у свим државама има други или сличан назив, често се користи и име монета. Откуд овај назив?

ХАМДИЈА ХОЏИЋ
Грапска

Назив монета потиче још из времена Римског царства. Наиме, приликом рођења сваког детета био је обичај да се у храм богиње Јуноне Монете однесе

по један новчић од скупоценог метала. Постепено је реч монета у Риму почела да се употребљава за све врсте кованог новца, а касније и за новац уопште. Тај назив сачувао се до данас.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2052

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Дијего Вераги, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Славољуб Кецић (помоћник гл. уредника), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Неваједић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Неделька Стошић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 31, тел. 320-645 и 323-301/725. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 110,40 динара, тромесечна 331,20 динара, полугодишња 662,40 динара, годишња 1.324,80 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 220,80 динара, тромесечна 662,40 динара, полугодишња 1.324,80 динара, годишња 2.649,60 динара
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875,уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	196.–
СР НЕМАЧКА	DEM	294.–
ШВЕДСКА	SEK	1.099.–
ФРАНЦУСКА	FRF	1.000.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	248.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Двоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054,уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

УКРАСИ ОД КАНАПА

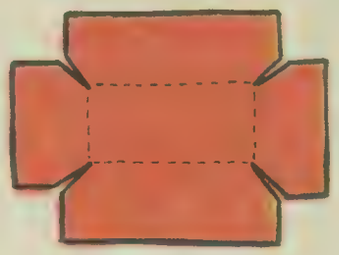

Црт. 1

Обложите кутију платном (шареним или у боји) које ћете искројити према кутији (црт. 1).

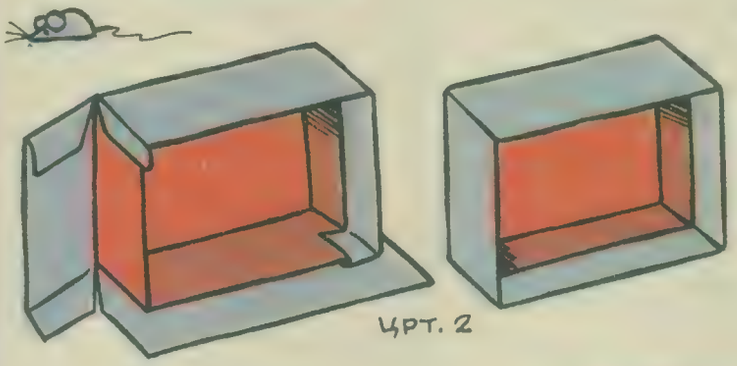

Црт. 2

Платно налепите и на поклопац кутије савијајући ивице да се не би осипале. На поклопцу затим направите шару од канапа (црт. 3).

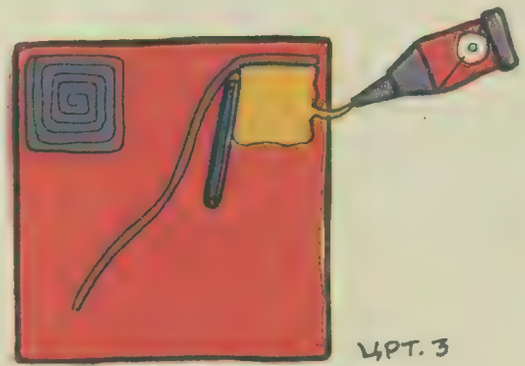

Црт. 3

Када смислите шару, нанесите лепак на одговарајућу површину и залепите испресавијани канап или гајтан у боји, у облику правоугаоника, круга... Да бисте постигли прави облик, морате да се послужите шибицом или чачкалицом (црт. 3).

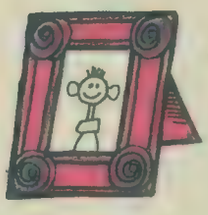

Црт. 5

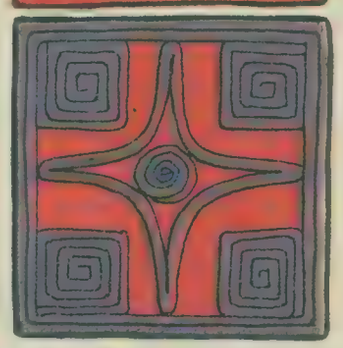

Црт. 6

На црт. 4 дати су још неки примери како да украсите кутију. На исти начин можете да направите рам за слику од картона пресвученог платном и украшеног канапом (црт. 5).

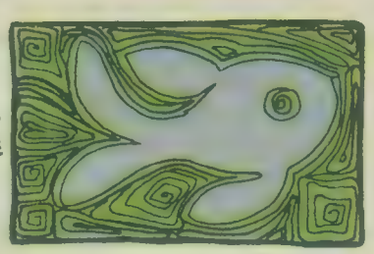

Црт. 7

Црт. 4

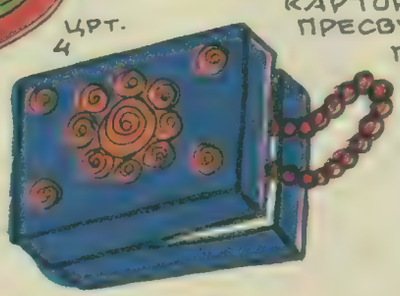

Украсите своју собу сликом коју ћете начинити на подлози од платна (црт. 7).

Канапом можете украсити и стону лампу (црт. 6).

Влашић А.С. 1991

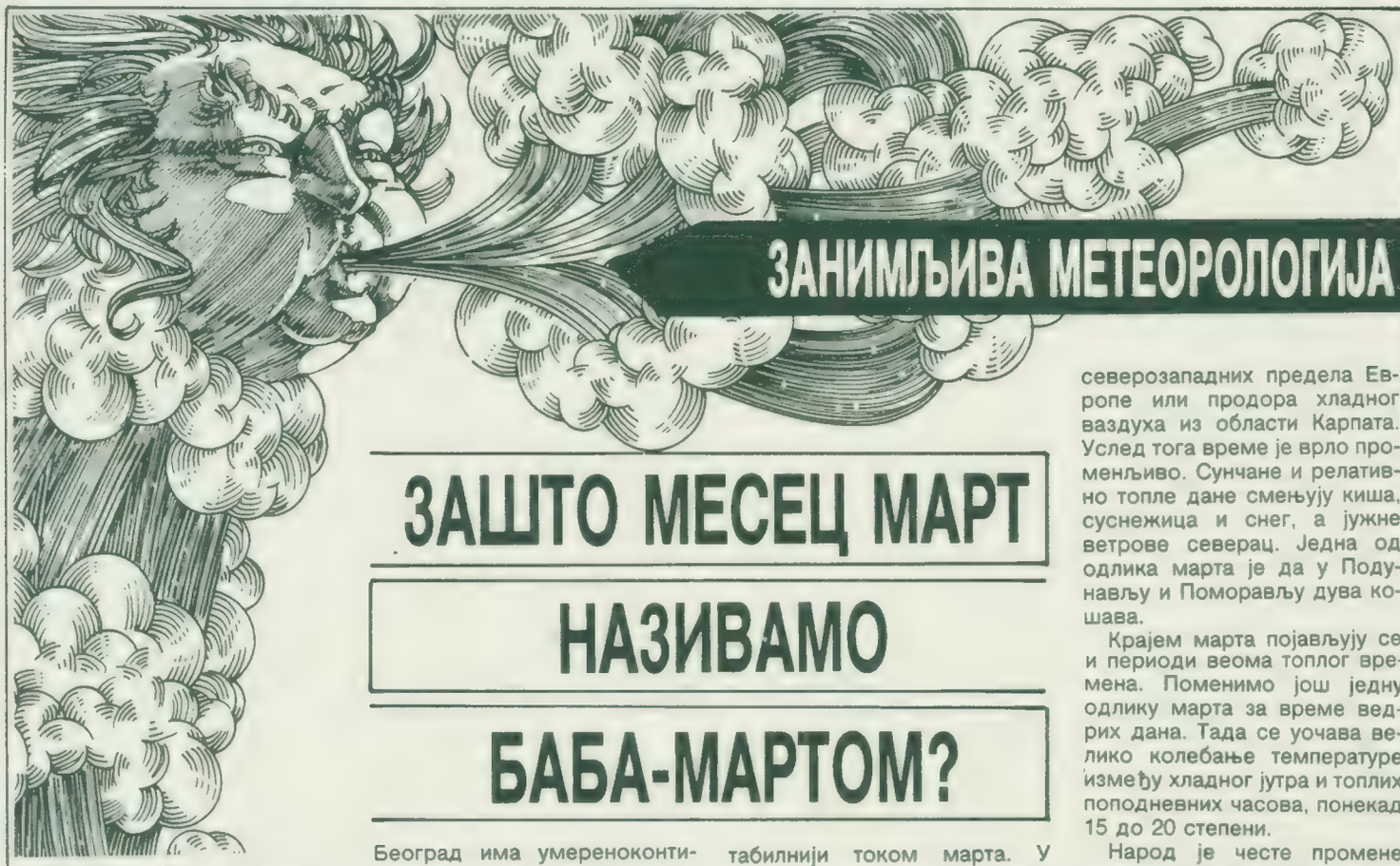

ЗАНИМЉИВА МЕТЕОРОЛОГИЈА

ЗАШТО МЕСЕЦ МАРТ НАЗИВАМО БАБА-МАРТОМ?

Југославија има претежно умереноконтиненталну, то јест средњоевропску климу. Њен североисточни део има најконтиненталнију климу. Београд има умереноконтиненталну климу која се одликује углавном благим прелазима из једног у друго годишње доба.

Ипак, ти прелази су најнестабилнији током марта. У овом месецу наше подручје се често налази под утицајем циклонске активности из западног Средоземља, затим продора влажног ваздуха из северозападних предела Европе или продора хладног ваздуха из области Карпата. Услед тога време је врло промењљиво. Сунчане и релативно топле дане смењују киша, суснежица и снег, а јужне ветрове северац. Једна од одлика марта је да у Подунављу и Поморављу дува кошава.

Крајем марта појављују се и периоди веома топлог времена. Поменимо још једну одлику марта за време ведрих дана. Тада се уочава велико колебање температуре између хладног јутра и топлих поподневних часова, понекад 15 до 20 степени.

Народ је честе промене времена у марту упоредио са променама расположења код старијих особа (нарочито бака), па отуда потиче и изрека о баба Марти.

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

Можете наручити и телефоном: 021/881-483

001. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ" – Практична, програмиране технике брзог, лаког и трајног памћења и учења, 6. изд, 430 стр, 150 илустрација, 15 самотестова, вел. формат. Комплет I и II књ. заједно – Дин. 500.–

302. Dr Sharpe-Lewis: „ФАКТОР УСПЕХА" – Како постати онакавим каквим желите бити. 4. изд, илустровано, 311 стр, тврд повез – Дин. 400.–

735 Oukledner: „ПРОЗОРИ У СВЕТ НАШЕ ДЕЦЕ" – Практични приручник за успешан приступ и однос према нашој деци. Илустровано, 314 стр – Дин 400.–

303. Carneqie: „КАКО СТЕЋИ ПРИЈАТЕЉЕ И НАКЛОНОСТ ЉУДИ" – Психологија успеха I 5. изд, 263 стр, тврд повез – Дин. 370.–

304. Carneqie: „КАКО ЗАБОРАВИТИ БРИГЕ И НАЋИ ЗАДОВОЉСТВО У ЖИВОТУ" – Психологија успеха II, 5. изд, 327 стр, тврд повез – Дин. 420.–

305. Carneqie: „КАКО СТЕЋИ САМОПОУЗДАЊЕ И САВЛАДАТИ ГОВОРНО УМЕЋЕ" – Психологија успеха III, 5. изд, 207 стр, тврд повез – Дин. 300.–

305. Јаковљевић: „СРПСКА ТРИЛОГИЈА" – I књ. „Деветсточетрнаеста". Класик српске књижевности о величанственој епопеји српске војске. Тврд повез, 287 стр – Дин. 200.–

351. Јаковљевић: „СРПСКА ТРИЛОГИЈА" – II књ. „ПОД КРСТОМ". Класик српске књижевности о величанственој епопеји српске војске. Тврд повез, 288 стр – Дин. 200.–

352. Јаковљевић: „СРПСКА ТРИЛОГИЈА" – III књ. „КАПИЈА СЛОБОДЕ". Класик српске књижевности о величанственој епопеји српске војске. Тврд повез, 485 стр – Дин. 260.–

778. Першке: „МОЈА МАТЕМАТИКА ЗА ШКОЛУ И КВИЗ" – Занимљива математика кроз необичне задатке, досетке, загонетке, игре и решења. Преко 150 илустр, 159 стр – Дин. 200.–

727. Бјем: „ОРУЖЈЕ И ОКЛОПИ". Историја ручног наоружања од камених секира до пушака Дивљег запада. Вел. формат, преко 3000 колор илустрација, 64 стр – Дин. 350.–

728. Берни: „ПТИЦЕ" – Задивљујући свет птица. Њихова природа, понашање, љубав и тајне живота. Вел. формат, преко 300 колор илустрација, 63 стр – Дин. 350.–

781. Mari – Karoly: „99 ПРЕДЈЕЛА" – Систематичан приручник за брзо и квалитетно припремање разних предјела. Велики формат, преко 30 колор илустрација, тврд повез, 63 стр – Дин. 150.–

782. Mari – Karoly: „99 ЈЕЛА ОД МЕСА" – Систематичан приручник за брзо и квалитетно спремање специјалитета од меса. Велики формат, преко 30 колор илустрација, тврд повез, 63 стр – Дин. 150.–

702. Др Литвињенко: „AIDS – СИДА" – „Немојте умрети због незнања!" Препознавање, превентива, лечење, 206 стр, илустровано – Дин. 280.–

713. Павелић: „КАКО ПОБЕДИТИ РАК" – Практичан приручник за спречавање и лечење рака. Преко 50 илустрација, тврд повез, вел. формат, 319 стр – Дин. 480.–

705. Др Јовичић: „БЕЗ ЦИГАРЕТЕ ЈОШ ДАНАС" – Како се одвићи и престати са пушењем, 106 стр, с омотом у боји – Дин. 150.–

745. Koehnlechner: „ЖИВОТ БЕЗ БОЛОВА" – Путоказ за болеснике од разних обољења – нада милиона људи. 201 стр, вел. формат, тврд повез – Дин. 330.–

704. Ловрић-Вукелић: „БОЛЕСНИК У СВОЈОЈ КУЋИ" – Комплетан практични приручник за успешну негу болесника у кући. Преко 50 илустрација, тврд повез, 101 стр – Дин. 150.–

744. Др Сатиларо: „ВРАЋЕН У ЖИВОТ" – Како сам победио рак. 3. изд, 253 стр – Дин. 330.–

331. Тополшек: „ВЕЦХИ КАРАТЕ – ДО" – Пут змаја, ждрала и тигра. Комплетан уџбеник изванредне борилачке вештине са Окинаве с посебном техником очувања здравља. Вел. формат, преко 500 илустрација, заштитни омот, 267 стр – Дин. 380.–

334. Тополшек: „ТАИ ЧИГОНГ" – Публикација за традиционалну медицину и борилачке вештине Далеког истока. Вел. формат, преко 50 илустрација, 52 стр, број 1, 2 и 3. Цена по броју дин. 35 –

333. Тополшек: „TAI ČI ČUAN, YANG STYLE" – Постер – таблоид за медитацију у покрету, здравље и дуговечност које данас користе милиони људи у свету. Преко 190 илустрација, с упутством на нашем и енглеском језику. Дин. 130.–

332. Тополшек: „НИЊА ОРУЖЈЕ" – Изванредан приказ оружја и борилачких метода средњовековних јапанских ниња – ратника. Преко 130 илустрација, 134 стр – Дин. 200.–

АГЕНЦИЈА „БИБЛОС"
БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА
П.П.Т.В. 20/70 11031 Београд 8

КЊИГЕ ПЛАЋАТЕ ПОУЗЕЋЕМ – ПОШТАРУ КОД ПРЕУЗИМАЊА!
ГАРАНЦИЈА: НЕЗАДОВОЉНОМ ЧИТАОЦУ ВРАЋАМО НОВАЦ АКО НЕОШТЕЋЕНУ КЊИГУ ВРАТИ У РОКУ ОД 5 ДАНА
ЗА ИНОСТРАНСТВО ЗАРАЧУНАВАМО ПОШТАРИНУ И ПАКОВАЊЕ

НАРУЏБЕНИЦА – ЗАБАВНИК

Упишите бројеве књига које наручујете _____

Адреса наручиоца: _____

Име и презиме _____

Улица и број: _____

Пошт. број и место: _____

WALT DISNEY
МИКИ

МОРАМ ДА ТИ СТАВИМ ОГРЛИЦУ! ВИДЕО САМ ШИНТЕРЕ У БЛИЗИНИ!
МИКИ

ЦАНГ!

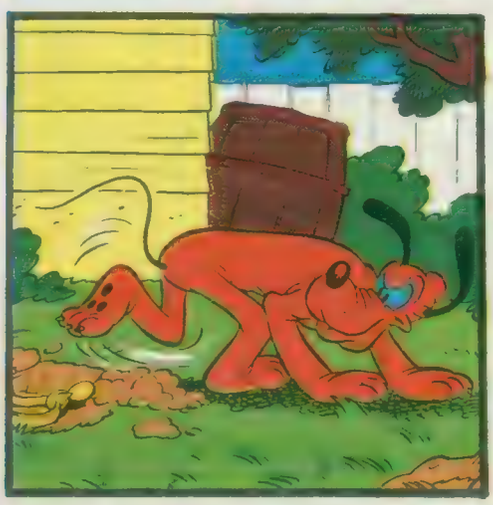

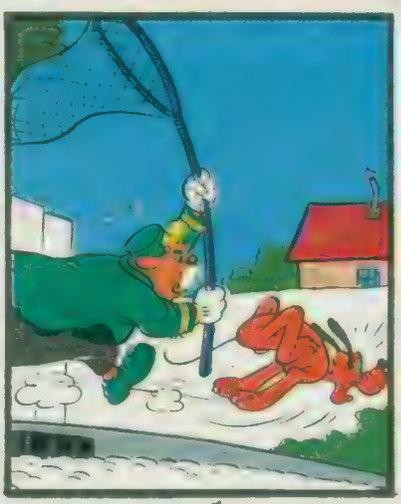

МОЈ СИ!

4-4

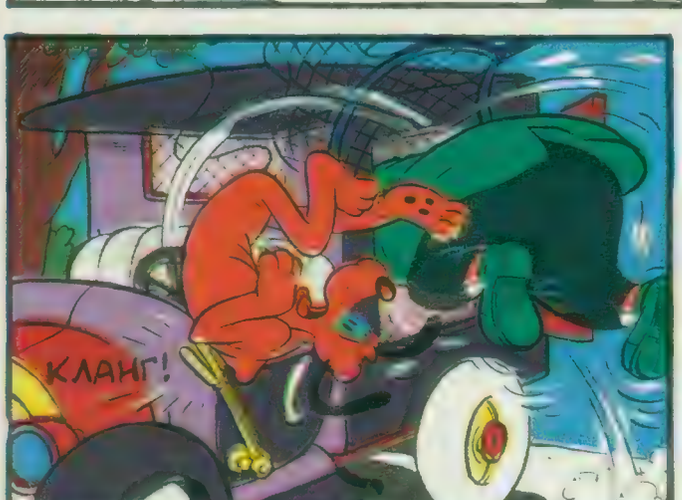
КЛАНГ!

ХМ... МЕНИ СЕ ПРИВИ-ЂАЈУ СТВАРИ! АКО ЈЕ ТО ПЛУТОН ЗА ВОЛАНОМ, ОНДА У КАВЕ-ЗУ МОРА БИТИ...
WALT DISNEY

Почела Забавникова игра над играма: АМЕРИКА

ГРЕБ, ГРЕБ ДО НАГРАДЕ

НАГРАДЕ:

- Путовање за две особе у САД, на Флориду и DISNEY WORLD
- Летовање за две особе у Шпанији, Грчкој, Италији, Тунису, Турској, Португалу, Кипру и Југославији
- Мини ципови и 330 скејтборда

СУПЕРПРЕМИЈЕ:

- Стан у Београду од преко 40 m^2 у ексклузивном насељу „Филмски град"
- Стан – апартман у насељу „Свети врачи" – Бока Которска
- Петнаестодневни боравак за две особе по избору добитника.

ИГРА ИЗНЕНАЂЕЊА:

- Сваке недеље уз купон „Забавника" НАГРАДА ИЗНЕНАЂЕЊА.

Почела Забавникова игра над играма

Највећа, најоригиналнија и најбржа наградна игра на свету је почела! У сваком примерку „Политикиног Забавника" потражите срећку АМЕРИКА и одмах ћете сазнати да ли сте, на пример, добитник путовања у САД, на Флориду и DISNEY WORLD за две особе или ћете овога лета уживати у Шпанији и башкарити се у Љорет де Мару.

Ако немате стан, очекује вас један у луксузном насељу „Филмски град" у Београду као суперпремија наградне игре АМЕРИКА. Можда вам је привлачнији апартман у Боки Которској или вашем авантуристичком духу више одговара, рецимо, награда – петнаестодневни боравак за две особе по избору добитника на било којој тачки Земљине кугле!

То, наравно, није све што смо вам припремили у наградној игри АМЕРИКА, чије награде вреде више од 10 милиона динара. Али, пођимо редом...

10 КОЛА ЗА 10 НЕДЕЉА

Наградна игра траје 10 кола, односно 10 наредних недеља, од 26. априла до 5. јула 1991. године када се извлаче награде последњег, десетог, кола. До тада ћемо доделити укупно седам хиљада дана боравка у иностранству читаоцима – добитницима награда.

Дакле, сваке недеље можете постати добитник једне од вредних награда које смо вам припремили у игри АМЕРИКА.

Из наслова наградне игре јасно је, надамо се, да је једна од главних награда путовање у САД, боравак на Флориди и посета чувеном Disney Worldu.

И ОДМАХ НЕШТО ВАЖНО

Свака награда (добитак) путовања важи за две особе. Реч је о заиста ексклузивним летовалиштима и у туристичким земљама као што су Шпанија, Грчка, Италија, Португал, Кипар, Турска и Тунис. Једно од њих очекује и вас. Зато не заборавите да следећих десет недеља, приликом куповине „Политикиног Забавника", проверите да ли је у њему срећка АМЕРИКА. Благим скидањем емулзије са срећке сазнаћете одмах да ли сте добитник неке од награда. Ако се појаве звездице, нема добитка, али биће још прилика! Зато пазите! Све друго, осим звездица, **је шифра** једне од многобројних награда.

Примера ради: ако се после скидања емулзије са срећке појави, рецимо, шифра 1KK16 или 4PTX8 – прави сте срећковић, јер сте обезбедили летовање, и то какво, за две особе, наравно!

И ПОНОВО НЕШТО ВАЖНО!

Било коју шифру можете веома лако дешифровати у сваком броју „Политикиног Забавника" (у рубрици о Наградној игри). Из броја у број штампаћемо цео шифрарник.

Ваша обавеза је, уколико сте добили неку од награда, да се јавите редакцији „Политикиног Забавника", најкасније у року од седам дана, на телефон 011/324-471 или 011/325-761 локал 520 и то за:

I коло – до 3. 5. 1991.
II коло – до 10. 5. 1991.
III коло – до 17. 5. 1991.
IV коло – до 24. 5. 1991.
V коло – до 31. 5. 1991.
VI коло – до 7. 6. 1991.
VII коло – до 14. 6. 1991.
VIII коло – до 21. 6. 1991.
IX коло – до 28. 6. 1991.
X коло – до 5. 7. 1991.

Извлачење суперпремија

Осим награда летовања за две особе, чији је укупан фонд седам хиљада дана боравка у иностранству током летње сезоне, можете добити боравак, такође за две особе, у Југославији – и то у Будви, Петровцу, Бечићима и на Златибору.

Сваке недеље додељиваћемо велики број скејтборда, што ће вероватно обрадовати млађе читаоце, као и мини џипове. Скјетборд и мини џипови су појединачне награде.

И НА КРАЈУ ОНО НАЈВАЖНИЈЕ!

Читаоци, учесници наградне игре АМЕРИКА који нису извукли награду треба да сачувају своје срећке. Како игра траје 10 кола (10 недеља), предвидели смо СУПЕРПРЕМИЈЕ за све учеснике игре који су сакупили десет празних срећака АМЕРИКА. Уз талон који ћемо објавити у „Забавнику" број 2061 (28. 6. 1991. године) пошаљите на нашу адресу 10 празних срећака и учествоваћете 14. јула 1991. године у телевизијском извлачењу СУПЕРПРЕМИЈА. Дакле, 10 празних срећака АМЕРИКА са знаком „Политикиног Забавника" и Лутрије Војводине, са личним подацима на талону, треба да пошаљете на адресу „Политикиног Забавника" најкасније до 13. јула 1991. до 12 часова за извлачење СУПЕРПРЕМИЈА.

А СУПЕРПРЕМИЈЕ су: стан од преко 40 m^2 у једном од најлепших делова Београда, у насељу „Филмски град", затим апартман у насељу „Свети Врачи" – Бока Которска и петнаестодневни боравак за две особе по избору добитника.

Игра изненађења

Сви учесници наградне игре АМЕРИКА који нису добили ни једну од награда, могу да учествују сваке недеље у „Игри изненађења". Довољно је да попуните купон „Игре изненађења" који објављујемо у сваком колу наградне игре у „Политикином Забавнику" и да га у одређеном року пошаљете на нашу адресу, са обавезном назнаком за **„Игру изненађења"**.

Наградни фонд ове игре која ће трајати 10 кола, из недеље у недељу, нека остане изненађење и за вас. Имена добитника награда у **„Игри изненађења"** објављиваћемо у „Политикином Забавнику" почев од броја 2055 од 17. 5. 1991. године.

ШИФРАРНИК ПРВОГ КОЛА

1PK16 – Грчка, Кавала, 16 дана аутобусом

1PTH8 – Тунис, Хамамет, 8 дана авионом

1JPC1 – Петровац, хотел „Castellastva”, 12 дана, сопствени превоз

1JPC2 – Петровац, хотел „Castellastva”, 12 дана, сопствени превоз

1JBB1 – Бечићи, хотел „Bellevue”, 12 дана, сопствени превоз

1JBB2 – Бечићи, хотел „Bellevue”, 12 дана, сопствени превоз

1PG11 – Грчка, Глифада, 11 дана авионом

1PKRF – Грчка, Крф, 11 дана авионом

1KK16 – Грчка, Кавала, 16 дана аутобусом

1PKB8 – Шпанија, Коста Брава, 8 дана авионом

1PM8 – Шпанија, Мајорка, 8 дана авионом

1PKS8 – Шпанија, Коста Дел Сол, 8 дана авионом

1PT16 – Грчка, Тасос, 16 дана аутобусом

1PL16 – Грчка, Лептокарија, 16 дана аутобусом

1DDDD – САД, Флорида, Walt Disney World, 7 дана авионом

1ZČ7 – Златибор, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз

1SKBR – СКЕЈТБОРД

1G12V – Мини цип

Добитници награда првог кола, јавите се редакцији „Политикиног Забавника” на тел. 011/324-471 или 011/325-761 локал 520 најкасније до 3. 5. 1991, радним данима од 9 до 15 часова.

ПРАВИЛА НАГРАДНЕ ИГРЕ

1. Наградну игру организује Лутрија Војводине, Нови Сад, Булевар 23. октобра број 30, у сарадњи са „Политикиним Забавником", Београд, Македонска 29.

☐

2. Игра траје од 26. априла до 14. јула 1991. године и организује се у циљу забаве и награђивања читалаца.

☐

3. Игра се састоји у томе да се у сваком примерку „Политикиног Забавника" добије на поклон срећка Лутрије Војводине која има потенцијални добитак. Благим гребањем емулзије читалац сазнаје да ли је у питању добитак или не.

☐

4. Свака добитна срећка има одштампану одређену шифру а шифрарник објављујемо у сваком броју „Политикиног Забавника".

☐

5. У току наградне игре која траје 10 недеља (10 кола) сви добитници награда морају да се јаве редакцији „Политикиног Забавника" на тел. 011/324-471 или 011/325-761, локал 520, радним данима од 9 до 15 часова ради евидентирања, најкасније у року од 7 дана и то за:

I коло до 3. 5. 1991.
II коло до 10. 5. 1991.
III коло до 17. 5. 1991.
IV коло до 24. 5. 1991.
V коло до 31. 5. 1991.
VI коло до 7. 6. 1991.
VII коло до 14. 6. 1991.
VIII коло до 21. 6. 1991.
IX коло до 28. 6. 1991.
X коло до 5. 7. 1991.

☐

6. Награде су у услугама или у роби. Награде и суперпремије дате су у посебном списку.

☐

7. Да би конкурисали за награде, учесници наградне игре куповином „Политикиног Забавника" у сваком примерку добијаће на поклон по једну срећку са потенцијалном наградом.

☐

8. Сви читаоци који нису извукли награду могу у сваком колу да учествују у „Игри изненађења" слањем купона на адресу „Забавника" у одређеном року који ће бити наведен у сваком броју „Политикиног Забавника".

☐

9. Извлачење награда „Игре изненађења" обавља се јавно у Београду у присуству специјалне комисије НИП „Политика".

☐

10. Резултати извлачења сваког кола као и резултати извлачења награда „Игре изненађења" објављују се у „Политикином Забавнику".

☐

11. Извлачење суперпремија обавиће се јавно 14. јула 1991. године у Београду и у њему учествују сви читаоци који су у току 10 кола сакупили 10 празних срећака и послали на адресу „Политикиног Забавника" до 13. јула 1991. до 12 часова са талоном из „Забавника" број 2061 од 28. 6. 1991. године.

☐

12. Награде и суперпремије добитници морају да прихвате онако како су назначене у списку награда и јавно објављене у „Политикином Забавнику" и за њих не могу да траже противвредност у другој роби, услугама и новцу.

☐

13. Награде се преузимају лично (или овлашћено лице) у редакцији „Политикиног Забавника", Београд, Македонска 29, а рок за преузимање награда у роби је 60 дана од дана завршетка наградне игре.

14. Уколико се због више силе (само када су у питању награде у услугама) или неког другог разлога не реализује наградно путовање – аранжман наведен у шифрарнику „Забавника" у одређеном термину – „Политикин Забавник" има обавезу да добитницима понуди у замену први слободан полазак за исти или сличан аранжман у вредности добитка.

☐

15. У овој наградној игри могу да учествују сви грађани СФРЈ.

☐

16. Учествовањем у наградној игри АМЕРИКА сваки учесник сагласан је са овим правилима.

☐

17. Правила се објављују јавно у „Политикином Забавнику" број 2052 од 26. априла до 3. маја.

✂

I коло
„Игра изненађења"
Купон број 1

Име и презиме: _____

Улица и број: _____

Место становања: _____

Поштански број: _____

Купон број 1 треба да стигне у редакцију најкасније до 3. 5. 1991.
Адреса: „Политикин Забавник", 11000 Београд, Македонска 29 – са назнаком: за „Игру изненађења".

ПУТНИК

ПУТНИК је прва југословенска туристичка агенција, основана 1923. године. ПУТНИК пружа туристичке, угоститељске, саобраћајне и друге услуге у својих 90 туристичких и 20 rent-a-car пословница у земљи, у сопственим летовалиштима, хотелима, мотелима, ресторанима, снек-баровима, аутокамповима, rent-a-car сервису, коцкарницама, својим аутобусима и излетничким бродовима.

Током шест деценија успешног деловања ПУТНИК је стекао углед институције у југословенском туризму.

Основан је као акционарско друштво 24. јуна 1923. године, у коме су главни акционари били Министарство саобраћаја, Министарство трговине и индустрије и Речна пловидба Краљевине СХС.

Вођен стручним и амбициозним руководством, у коме је две трећине чланова имало докторске титуле, ПУТНИК већ почетком тридесетих година, само непуну деценију после свог оснивања, постаје незаменљив у југословенском туризму.

Посебно важна била је ПУТНИК-ова улога у пропагирању туризма у земљи и иностранству. Његова издања туристичких публикација опремала је сопствена фото-служба, једна од најмодернијих у земљи у то време. Европске издавачке куће „Bedecker", „Meir", „Werl", „Gruen" и „Schetler" закључиле су уговор са ПУТНИК-ом и прихватиле дистрибуцију његових брошура. У сарадњи са „Југословенским привредним филмом", ПУТНИК је снимио 1935. године филм о природним лепотама Југославије. ПУТНИК-ове туристичке изложбе у Варшави, Познању, Прагу, Бриселу, Бечу, Милану, Баriју, Солуну, Измиру и Братислави, приказале су још пре рата Југославију као туристичку земљу.

Тако је 1941. године ПУТНИК имао 38 пословница у земљи и представништва у Паризу, Бриселу, Софији и Прагу, оставривши у дотадашњем пословању сарадњу близу 800 туристичких бироа и других пословних партнера у свету.

Нови ПУТНИК почиње да ради у мају 1945. године опет као акционарско друштво, са Министарством трговине и снабдевања, Министарством спољне трговине и Генералном дирекцијом државних железница ФНРЈ као главним акционарима.

ПУТНИК је био организатор првог послератног туристичког путовања децембра 1945. године омогућивши тако делегатима Свесловенског конгреса који је одржан у Београду да упознају Загреб, Љубљану и Блед. Одлуком Савезне владе ФНРЈ ПУТНИК је национализован и од 1. 1. 1947. године послује као предузеће од општедруштвеног значаја.

Поједина републичка предузећа и некадашње филијале ПУТНИК-а промениле су убрзо име у „Компас" у Љубљани, „Кварнер-експрес" у Опатији, „Атлас" у Дубровнику и „Далмација-турист" у Сплиту.

ПУТНИК је до сада организовао десетине хиљада туристичких путовања у земљи и широм света, омогућивши милионима Југословена да проведу свој одмор и, истовремено, био домаћин бројним иностраним туристима са свих континената, који су користили његове услуге у Југославији.

ПУТНИК. Да смо за ову прилику извели једну брзу анкету међу читаоцима, вероватно би после помињања израза – туристички аранжман – прва асоцијација већине испитаних био – „ПУТНИК". Та нам се већ увукла под кожу, сродили смо се с њом, можда баш зато што је тако прикладно изабрана или што означава суштину путовања. Нема путовања без путника. Која се реч највише користи у означавању кретања људи с једног места на друго – путник. Путник је једна од речи коју у животу уз: љубав, рад, земља, мајка, отац, сестра, брат, храна, пиће... сигурно најчешће употребљавамо. Ко од нас још није био путник? Сви смо ми путници и сапутници. А увек је наш највећи сапутник **„Путник"**.

Зато је **„Путник"** и у овој нашој игри.

И на крају свим бившим, садашњим и будућим путницима срећан пут жели **ПУТНИК.**

BARCELONA

ПУТНИК – ЈУГОСЛОВЕНСКО ТУРИСТИЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ
11000 БЕОГРАД, Драгослава Јовановића 1, тел. 011/332-591,
tlx. 11606, telefax 344-505

Правила ВИШЕ ОД ИГРЕ ИЛИ... ДОЂИТЕ ДА СЕ ЗАЉУБИТЕ

У свом програму летовања за ову годину „Путник" је припремио избор од 45 познатих летовалишта у 20 познатих туристичких области Европе, Африке и Азије. Купајте се на плажама Шпаније, Малте, Туниса, Италије, Француске, откријте шарм Португала, преко Грчке и Егејског мора допловите до Турске, Израела, Кипра, поцрните на Црном мору, у Совјетском Савезу или Бугарској.

„Забавник" вам, почев од овог броја, доноси делић тога света. Заједно са „Путником" обавештаваће вас о сваком атрактивном путовању које нуди и рећи понешто занимљиво о факултативним излетима који су уједно и награде у нашој новој заједничкој игри. Ништа лакше!

Упишите своје податке на купон, купон залепите на дописницу, а дописницу пошаљите на адресу „Забавника".

Остало је наша брига. Једном недељно извлачиће се 10 добитника. Награде су, као што већ знате, бесплатно коришћење на купону наведених факултативних излета за две особе, наравно, уколико се ове године определите да летујете са „Путником". Ови излети организују се из летовалишта која су наведена у „Путниковој" брошури „Летовања у иностранству '91" и нису урачунати у основну цену аранжмана. Имена првих добитника објавићемо у броју од 24. маја, односно четири недеље после извлачења.

Награде не могу да се мењају за новчану противвредност, али ако добитник жели, своју награду може да замени за комплет излета у некој другој регији или земљи. Добитник може да одреди другу особу која ће користити награду уместо њега. На крају игре, после свих девет недеља и девет могућности да добијете неки од комплета излета, сви до тада приспели купони учествују у финалном, џокер извлачењу за 50 награда – комплета излета за једну особу, по жељи добитника који ће сам одабрати излет.

Желимо вам да овог лета пакујете кофере у друштву са „Путником", а „Забавник", као и увек, остаје ваш најбољи другар и сапутник.

КОСТА БРАВА ДИВЉА ПИТОМА ОБАЛА

На шта прво помислите када чујете Коста Брава? Ако су то песак, сунце и море, погодили сте. Коста Брава – најсевернија шпанска приморска област – пружа се у дужини око 250 километара од француске границе на северу до реке Тордера на југу. На шпанском Коста Брава значи „Дивља обала" а име јој је дао, давне 1905. године, каталонски новинар Агуљо. Од малих рибарских села, какав је био Љорет де Мар, настаје најживљи туристички центар ове области. Низови хотела, ресторана, ноћних клубова и дискотека нису успели да избришу недирнуту лепоту ове заносне обале јер у месташцу Тоса де Мар можете да се сунчате испод зидина старог града из 12. века. Високи гребени спуштају се до мора крију̂ћи увале и пешчане плаже на којима су се, после неке пљачке, давно скривали и средњовековни гусари. Гусара више нема. Коста Бравом је завладао туризам – за свачији укус и џеп.

Али, „Путник" не би био ваш најбољи туристички водич када вам не би открио и нешто више. А то су управо незаборавни излети којима „Путник" награђује читаоце „Политикиног Забавника" у нашој наградној игри. Барселона, Андора и Фигерас, у непосредној близини Коста Браве, циљ су свих оних који заиста воле да упознају ново. Седамдесетак километара јужно од Љорет де Мара налази се Барселона, главни град шпанске покрајине Каталоније, највећа лука Шпаније и, после Мадрида, центар културе и традиције краљевства подно Пиринеја. Крените булеваром Рамблос који спаја трг Каталоније са велелепним спомеником Кристифору Колумбу. На месту где су славног морепловца, по повратку са Новог континента, дочекали нестрпљиви краљ Фердинанд и краљица Изабела данас стоји укотвљена копија његове „Санта Марије" у природној величини. То је град непоновљиве Гаудијеве архитектуре који је своју Барселону „облачио" у најнеобичније рухо: каква је катедрала Саграда Фамилиа или необична и вероватно најдужа клупа на свету у парку Гуељ! Пикасо је Барселони поклонио своју младост, а Барселона великом сликару музеј са највећом збирком његових дела на једном месту. У Барселони можете слободно да слегнете раменима ако вам се неки брбљиви Кастиљанац обрати на вама неразумљивом језику и промрмљате: „То су за мене шпанска села" и за тили час наћи ћете се у правим шпанским селима. Пуебла еспањол или „шпанска села" су етно-насеље у коме се налазе куће подигнуте у стиловима из свих шпанских покрајина. Барселона је велеград који живи и траје већ 26 векова, Барселона ће вам испричати хиљаду прича. И зато не пропустите да је посетите.

„Дали нас је изненађивао сваки дан док је био жив, а предмети који су изложени овде изненађиваће људе још много времена после његове смрти" речи су господина Антонија Питсота, управника Далијевог музеја у Фигерасу. На северу Коста Браве, близу француске границе, у месташцу Фигерас, гениje сликарства и можда најособенији уметник 20. века Салвадор Дали почиње седамдесетих година да од некадашњег полукружног позоришта гради уметнички комплекс који је данас његов музеј. Овде је све „откачено", далијевски, почев од огромних јаја од камена која украшавају кров, преко личних ствари и уметничких радова, па до читавих ентеријера у којима су кревети женске усне, а завесе коса. Све је пуно фантастичног и носи препознатљив Далијев печат. После шетње кроз свет ексцентричног сликара можете, као сувенир, да понесете нешто са Далијевим потписом, било да је то мајица или скупоцени парфем.

Андора, највећа од најмањих европских држава, шћућурила се између Француске и Шпаније и од давнина се „башкари" на својих 450 квадратних километара заклоњена високим масивима. Али, ни они нису били довољни да спрече Ханибала да са слоновима крене на Рим. Андора је још у средњем веку била успутна станица разним војскама које су преко ње крстариле. О једној од њих пева и „Еп о Ролану". За своју љубазност становници Андоре награђивани су слободом и независношћу, уз обавезу да плаћају ситни данак, мало Француској, мало Шпанији. Занимљиво је да у Андори не говоре ни једним од та два језика, већ каталонским. Данас је Андора принципат који слободно може да се похвали да живи на високој нози – надморска висина Андоре већа је од 2000 метара. Иако је Андора позната по својим скијалиштима и јефтиној трговини у којој су укинуте све дажбине, треба је посетити и због њених оригиналних кућа које као да жонглирају на литицама, због доброг провода и опојно чистог ваздуха Пиринеја.

МАЈОРКА ОСТРВО С БЛАГОМ

Не постоји ни једно место у Европи које би било вредније посетити но што је то Мајорка...” написао је један енглески путописац у „Приручнику за путнике у Шпанији” давне 1845. године. А када увек уздржани Енглези хвале, мора да то чине с разлогом. Надомак шпанског копна, ка истоку, расула су се Балеарска острва, а највеће и најлепше међу њима свакако је Мајорка. Део сунца пао је у море, каже легенда, и настало је ово острво поморанџи и зеленила. За Мајорку су се борили Римљани, Грци, Картагињани, Византинци, Мавари, била је уточиште пиратима, а у 13. веку освајају је Шпанци и она постаје део арагонске круне.

Некадашње краљевство данас је највеће краљевство светског туризма. Око главног града Палме, на шест километара дугачкој области Аренала, Плаја де Палме и Кан Пастиље, најживље је. Иако туристичка сезона на Балеарима траје читаве године, и тако више од једног века, љубазни домаћини труде се да вам покажу дах древних времена: радионице у којима се израђује обућа и првокласни предмети од коже, мале радионице које праве ароматичне ликере, ручно резбарени намештај или бисере, попут оних у Манакару. На Мајорки се можете возити кочијом и спавати у старом здању из 15. века. И поред најмодернијег туризма тамо време ипак иде – пешице.

Зато није чудо што су некада, баш као и сада, славни уметници бирали управо Мајорку за свој дом: Рубен Дарио, поета шпанског „златног доба”, и Роберт Грејвс писали су овде, Хуан Миро повукао се у свој атеље у старом делу Палме, а аустријски надвојвода Луис Салвадор, одушевљен Мајорком, позивао је људе да проведу одмор на овим острвима о његовом трошку.

Али, Мајорка није била уточиште само њима. Из Палме се кроз северни планински венац стиже до стеновите и блештаво лепе обале Солера. Недалеко је картузијански манастир из 13. века Валдемоса. Ово место, као из прастарих прича, било би чувено и само по своме изгледу и погледу са видиковца Деха, али за њега се везује и почетак једне узбудљиве романсе. Француска књижевница Жорж Санд долази на Мајорку 1838. у пратњи тада већ славног композитора Фредерика Шопена. Пријатељи и љубавници, од тада па наредних десет година, две бунтовничке душе, провели су, како кажу биографи, незаборавну зиму на Мајорки, у одајама манастира Валдемоса. Незаборавну због честих несугласица, али стваралачки плодну: Шопен је ту уобличио неке од својих најлепших прелудијума, а она завршила новелу „Спиридион”. Шопен је због њивао староседеоце својим ћудљивим понашањем, а Сандова их је шокирала шетајући у панталонама, што је у то време било незамисливо за жену. Острвљани су оставили недирнуте манастирске просторије у којима је боравило двоје уметника и од њих направили мали музеј у коме се и дан-данас изводе Шопенове композиције.

Ипак, не морате бити славни да бисте посетили „Малу стену”, како мештани из милоште зову своје острво, али морате бити добро расположени. „Путник” у своје излете изненађења укључује и праву „барбакоу” или роштиљијаду. Поред фламенка и кориде, храна је трећи, незаобилазни феномен Шпаније. Уз чувену паељу и тортиљу, свака регија има бар једно кулинарско ремек-дело за светску трпезу. Кладимо се да нећете одолети. У неком романтичном сеоцу на Мајорки присуствоваћете правој фиести на шпански начин. У дворишту старе хацијенде приказаће вам дресуру коња и послужити укусну вечеру уз сангрију, мешавину вина и воћног сока, а уз музику и плес провод ће се наставити до касно у ноћ. Шпанци су нација која воли да се забавља а, руку на срце, за то имају и темперамента и дара. Они као да уопште не спавају, али у крајолицима какви су ови на Балеарима, „Carpe diem” („Искористи дан”) звучи врло привлачно.

Један излет води нас, преко маслињака и плантажа бадема, на источну страну острва где се, код места Арта, налазе Драхове пећине, једне од највећих у Европи, дубоке преко километар и по. У њима, испод светлуцавих сталагмита и сталактита, поред језерца, одржавају се концерти у природно акустичној дворани. Ако на Мајорки желите да осетите дах тропских области, одвешћемо вас на фото-сафари у резерват афричких животиња.

Мајорка је, једноставно речено: све. Дођите да се заљубите!

КУПОН бр. 1а КОСТА БРАВА вредност 75 долара

1. БАРСЕЛОНА
2. ФИГЕРАС
3. АНДОРА

Име и презиме _____

Адреса _____

КУПОН број 1б МАЈОРКА вредност 100 долара
1. ВАЛДЕМОСА и СОЛЕР
2. ДРАХОВЕ пећине и сафари
3. БАРБАКОА
Заокружите један од понуђених излета, упишите своје име и пошаљите купон на адресу: „Политикин Забавник”, 11000 Београд, Македонска 29/XIV.

ПУТНИК – ЈУГОСЛОВЕНСКО ТУРИСТИЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ
11000 БЕОГРАД, Драгослава Јовановића 1, тел. 011/332-591, tlx. 11606, telefax 344-505